

॥ सा विद्या या विमुक्तये ॥

बाळासाहेब माने एज्युकेशन ट्रस्ट, रुकडी संचलित,

राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी

ता. हातकणंगले, जि. कोल्हापूर

उत्कर्ष २०२४-२५

राष्ट्रीय मूल्यांकन एवं प्रत्यायन परिषद
विश्वविद्यालय अनुदान आयोग का स्वायत्त संस्थान
NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL
An Autonomous Institution of the University Grants Commission

Certificate of Accreditation

*The Executive Committee of the
National Assessment and Accreditation Council
is pleased to declare*

*Rajarshi Shahu Arts and Commerce College
Rukadi, Tal. Hatkanangale, Dist. Kolhapur,
affiliated to Shivaji University, Maharashtra as
Accredited*

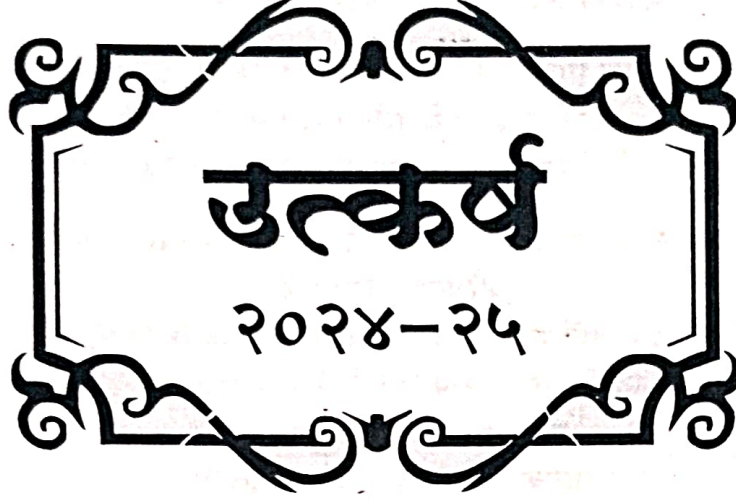
*with CGPA of 2.73 on four point scale
at B⁺ grade
valid up to January 29, 2030*

Date : January 30, 2025

Director

॥ सा विद्या या विमुक्ते ॥
बाळासाहेब माने एज्युकेशन ट्रस्ट, रूकडी संचलित,
राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी

अंक ३१ वा

* संपादन समिती *

अध्यक्ष

प्र. प्राचार्य प्रा. (डॉ.) प्रशांतकुमार कांबळे

प्रमुख संपादक

प्रा. (डॉ.) शंकर दळवी

विभागीय संपादक

मराठी - प्रा. (डॉ.) गिरीश मोरे

हिंदी - प्रा. (डॉ.) शंकर दळवी

इंग्रजी - डॉ. माधवी सोळांकूरकर

फोटो - डॉ. अशोक पाटील

अहवाल - डॉ. हिंदुराव संकपाळ

उत्कर्ष

२०२४-२५

प्रकाशन व मालकी संबंधी माहिती फॉर्म नं. ४, उपविधी नं. ८

मुद्रक : स्काय ग्राफिक्स अॅण्ड ऑफसेट प्रिंटरस, इचलकरंजी
पत्ता : ब्रीज स्ववेअर बेसमेंट गाळा नं. ९ व ११,
महेश सेवा समितीसमोर, इचलकरंजी. मोबा. ९८२३७१९७१२

प्रकाशकाचे नाव : प्र. प्राचार्य (डॉ.) प्रशांतकुमार कांबळे
राष्ट्रीयत्व : भारतीय

पत्ता : राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय,
रूकडी, ता. हातकणंगले, जि. कोल्हापूर

फोन ०२३१-२५८६००३

संपादक : प्रा. (डॉ.) शंकर दळवी
राष्ट्रीयत्व : भारतीय

पत्ता : राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी
मी प्र. प्राचार्य प्रा. (डॉ.) प्रशांतकुमार कांबळे

असे जाहीर करतो की, वर दिलेली माहिती माझ्या मताप्रमाणे खरी आहे.

प्र. प्राचार्य प्रा. (डॉ.) प्रशांतकुमार कांबळे
प्रकाशकाची सही

* कॉलेज विकास समिती *

1. Dr. Nivedita Mane(Ex. MP) President, Balasaheb Mane Edu. Trust, Rukadi	Chairperson
2. Mr. Dhairyasheel Mane (MP) Secretary, Balasaheb Mane Edu. Trust, Rukadi	Member
3. Dr. H. V. Sankpal Head, Department of Business Economics	Member (Principal Nominee)
4. Prof. (Dr.) G. R. More	Member (Teacher Representative)
5. Mr. A. A. Bulle	Member (Teacher Representative)
6. Prof. (Dr.) K. A. Shinde	Member (Teacher Representative)
7. Mr. Ananda B. Satpute	Member (Administrative Staff Representative)
8. Principal Dr. R. K. Shandediwan	Local Member (Education)
9. Prof. (Dr.) Trupti Karekatti	Local Member (Research)
10. Mr. Rtn. Yatiraj Bhandari	Local Member (Industry)
11. Mr. Rtn. Ghanshyam Sawalani	Member (Social Service)
12. Dr. M. S. Solankurkar	Member (IQAC Co-ordinator)
13. Prof. (Dr.) Prashantkumar Kamble	Member Secretary (I/C Principal)

महाविद्यालयीन विभाग, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी

प्र. प्राचार्य प्रा. (डॉ.) प्रशांतकुमार कांबळे
एम. ए., एम. फिल, पीएच. डी. (इंग्रजी)

मराठी विभाग

प्रा.(डॉ.) लता मोरे-(विभाग प्रमुख) एम.ए., बी.एड., पीएच. डी.
प्रा.(डॉ.) गिरीश मोरे - एम. ए., एम. फिल., पीएच. डी., (नेट)

हिंदी विभाग

प्रा.(डॉ.) शंकर दळवी - एम.ए., एम.फिल., पीएच.डी.

इंग्रजी विभाग

डॉ. श्रीमती माधवी सोळांकूरकर - एम.ए., बी.एड., पीएच.डी., (सेट) श्री. अमर बुल्ले - एम.ए.
सौ. स्मिता कोरे - एम.ए., (नेट, सेट)

इतिहास विभाग

प्रा. डॉ. खंडेराव शिंदे - (विभाग प्रमुख)
एम.ए., एम.फिल, पीएच.डी.
प्रा. (डॉ.) शर्मिला साबळे - एम. ए., एम.फिल., पीएच.डी.

शारीरिक शिक्षण विभाग

श्री. बी.एस. वडार- बी.ए., एम.पी.एड.
श्री. अर्जुन पाटील - बी.ए., बी.एड., एम.पी.एड., (सेट)

Computer Science

श्री. सादिक मुस्ताक मुल्ला
M.Sc. (Computer Science)

Chemistry

सौ. शिवानी अनिल घोलप
M.Sc., Chemistry

Micro Biology

सौ. सुप्रिया दीपक जाधव
M.Sc., Botony

Statastics

ऋतुजा अमर कांबळे
M.Sc., Statastics

Botony

श्री. संदीप किसन गावडे
M.Sc., Ph.D., Botony

Zoology

सौ. सविता कुमार शिंदे
M.Sc., Zoology

Food Science

सौ. गीतांजली महेश लाड
M.Sc., Food Science

ग्रंथालय विभाग

ग्रंथपाल सौ. पूजा प्रसाद चव्हाण- बी.कॉम., एम. लिब. अॅण्ड सेट, आय.एस.सी.

प्रशासकीय विभाग

श्री. संजय बुबणे.....मुख्य लिपिक
श्री. राजेश कम्मे.....वरिष्ठ लिपिक
श्री. सुधीर भोईटे.....कनिष्ठ लिपिक
श्री. आनंदा सातपुते.....ग्रंथालय परिचर
श्री. शिवाजी भोसले.....ग्रंथालय परिचर
श्री. धनाजी भोपळे.....शिपाई
श्री. राजू जगताप.....शिपाई

अर्थशास्त्र विभाग

प्रा. डॉ. व्ही. बी. देसाई - एम.ए., एम.फिल, पीएच.डी.
(विभाग प्रमुख, व्यावसायिक अर्थशास्त्र)
डॉ. हिंदुराव संकपाळ - एम.ए., एम.फिल., पीएच. डी.
डॉ. प्रदीप गायकवाड - एम.ए., पीएच. डी.

भूगोल विभाग

डॉ. अशोक पाटील - एम.ए., पीएच.डी.

राज्यशास्त्र विभाग

श्री. अमर बुल्ले - एम.ए.

वाणिज्य विभाग

डॉ. मुकुंद हळदकर - (विभाग प्रमुख)
एम. कॉम., एम. फिल., पीएच.डी.
श्री. गौरव रमेश पेडणेकर - एम.कॉम., (नेट)
श्रीमती मधुरा ओमकार कानिटकर - एम. कॉम., (नेट, सेट)
श्री. दत्तात्रय कृष्णा कमलाकर - एम. ए., (नेट, सेट)
डॉ. चंद्रकांत शिरगावकर - एम. कॉम., एम.फील.,
पीएच.डी., जे.डी.सी. अॅण्ड ए.

Mathematics

सौ. पल्लवी पांडुरंग डवर
M.Sc., Mathematics

Drug Chemistry

सौ. पृथ्वी मिलींद भवाळे
M. Pharmacy

Physics

श्री. केदार काशिनाथ भोसले
M.Sc., Physics

सन २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयास विविध प्रसंगी भेटी दिलेले मान्यवर

डॉ. विशाखा पाटील - कोल्हापूर
श्री. दिपक बोलवडे - कोल्हापूर
श्री. अनुप कोले -
डॉ. मोहन लोंढे - कवठेमहांकाळ
डॉ. रामेश्वर सपकाळ - इचलकरंजी
रो. सीए अनिल राठी - इचलकरंजी
डॉ. टी. एम. चौगुले - कोल्हापूर
डॉ. शाहू मधाळे - रत्नागिरी
श्री. प्रथमेश मुरकुटे - इचलकरंजी
श्रीमती आयेशा राऊत - इचलकरंजी
प्राचार्य डॉ. अनिल सुगते - सांगली
श्रीमती दिपश्री पाटील -
श्री. संजय वारके - रुकडी
प्राचार्य एन. व्ही. नलवडे -
डॉ. एस. ए. फरास - कोल्हापूर
प्रा. अनिल गस्ते - कोल्हापूर
श्री. पाटलोबा पाटील - चंद्र
श्री. अमित महाजन - कोल्हापूर
श्री. अरूण आनंदा पाटील - कोल्हापूर
श्री. सतिश वडणगेकर - कोल्हापूर
प्रो. डॉ. श्रीकृष्ण महाजन - कोल्हापूर
श्री. अनिल पाटील - कोल्हापूर
डॉ. व्ही. बी. ककडे - कोल्हापूर
प्राचार्य डॉ. दिलावर जमादार - इचलकरंजी
डॉ. गणेश लोखंडे - पुणे
डॉ. सोफिया गायकवाड - पुणे
डॉ. अश्विनी वडेगावकर - पुणे

डॉ. प्रविण बी. पाटील -
डॉ. प्रमोद कांबळे -
डॉ. आशिष पुराणिक - सांगली
डॉ. जी. पी. माळी - कोल्हापूर
प्रो. डॉ. अर्जुन चव्हाण - कोल्हापूर
डॉ. पी. एस. पांडव - कोल्हापूर
श्रीमती भारती शिंदे - रुकडी
प्राचार्य डॉ. व्ही. ए. माने - इचलकरंजी
प्राचार्य डॉ. आर. एस. साळुंखे -
डॉ. सुभाष इंगळे - इचलकरंजी
प्राचार्य डॉ. पी. एस. फुंडे -
प्राचार्य डॉ. संभाजी भांबर - नेसरी
डॉ. निता धुमाळ - कोल्हापूर
प्रा. डॉ. म्हासा - इराण
डॉ. महिमा - धारवाड
प्राचार्य डॉ. एन. एल. कदम - कागल
रो. यतिराज भंडारी - इचलकरंजी
रो. घनश्याम सावलानी - इचलकरंजी
रो. सतिश पाटील - इचलकरंजी
रो. नागेश दिवटे - इचलकरंजी
प्रो. जगदीशकुमार पटनाईक - नागालँड
प्रो. एन. व्ही. आर. ज्योतीकुमार - मिझोरम
प्रो. व्ही. सुजाथा - त्रिचिरापल्ली
श्री. जॉर्ज क्रुझ - कोल्हापूर
श्री. मिलींद यादव - कोल्हापूर
डॉ. तानाजी चौगुले - कोल्हापूर
रो. मुकेश हुंडिया - इचलकरंजी.
प्राचार्य डॉ. निरंजन कुलकर्णी - हातकणंगले
प्राचार्य डॉ. विरूपाक्ष खानाज - इचलकरंजी
डॉ. उत्तम किर्णिंगे - धारवाड

रयतेचा राजा
छत्रपती राजर्षी **शाहू महाराज**

आमचे श्रध्दास्थान

कै. खा. रा. शं. उर्फ बाळासाहेब माने
संस्थापक, बाळासाहेब माने एज्युकेशन ट्रस्ट, रुकडी

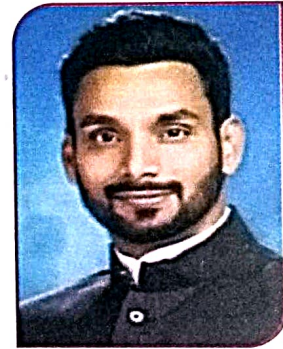
आमचे स्फूर्तिस्थान

कै. संभाजीराव माने

आमचे प्रेरणास्थान
मा. खा. डॉ. श्रीमती निवेदिता संभाजीराव माने
अध्यक्षा, बाळासाहेब माने एज्युकेशन ट्रस्ट, रुकडी

जिल्ह्याचे तडफदार युवा नेतृत्व
मा. खासदार धैर्यशील संभाजीराव माने
सचिव, बाळासाहेब माने एज्युकेशन ट्रस्ट, रुकडी

उत्कर्ष २०२४-२५

प्र. प्राचार्य
प्रा. (डॉ.) प्रशांतकुमार कांबळे

कार्यतत्पर व
कर्तव्यनिष्ठ
शिक्षक वृंद

कार्यकुशल व
कर्तव्यदक्ष
कार्यालयीन
कर्मचारी

लक्ष्मी शिवाजी पाटील
बी. ए. भाग १ - शिवाजी
विद्यापीठ आंतरविभागीय
सायकलिंग रोड रेस प्रकारात
पाचवा क्रमांक व अखिल
भारतीय आंतर विद्यापीठ
सायकलिंग रोड रेस प्रकारामध्ये
शिवाजी विद्यापीठाचे प्रतिनिधित्व
व सहभाग

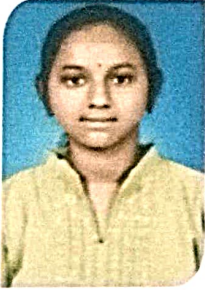
प्राची प्रसाद जाधव
बी. ए. भाग ३ - शिवाजी विद्यापीठ
विभागीय मैदानी स्पर्धेत (हातोडा फेक)
क्रीडा प्रकारात द्वितीय क्रमांक व
आंतरविभागीय मैदानी स्पर्धेत
(हातोडा फेक) चतुर्थ क्रमांक

पूर्वा सुनिल शेवाळे
बी. ए. भाग २ - शिवाजी
विद्यापीठ विभागातील मैदानी
क्रीडा स्पर्धेत १५०० मीटर
धावणे द्वितीय व ८०० मीटर
धावणे तृतीय व शिवाजी
विद्यापीठ आंतरविभागीय मैदानी
स्पर्धेत ८०० मीटर धावणे क्रीडा
प्रकारात द्वितीय क्रमांक व
अश्वमेध स्पर्धेसाठी निवड

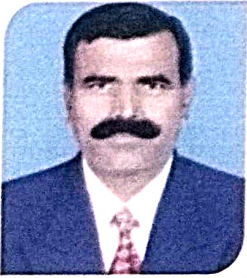
आरती रघुनाथ जाधव
बी. ए. भाग ३ - शिवाजी
विद्यापीठ विभागातील मैदानी स्पर्धेत
हातोडा फेक क्रीडा प्रकारात प्रथम क्रमांक
व आंतर विभागीय मैदानी स्पर्धेत
(हातोडा फेक) क्रीडा प्रकारात तृतीय
क्रमांक

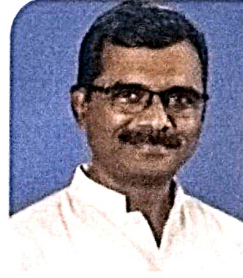
नंदिनी शिवाजी कोंडाडे
बी. कॉम भाग १ - शिवाजी
विद्यापीठ आंतर विभागीय
महिला पॉवर लिफ्टिंग स्पर्धेत
तृतीय क्रमांक

लक्ष्मी इराप्पा तिरकी
शिवाजी विद्यापीठाच्या
एम. ए. अर्थशास्त्र
विषयात मेरिटमध्ये
८ वा क्रमांक

प्रा. (डॉ.) खंडेराव शिंदे
प्राध्यापकपदी पदोन्नती व पकाल्या
या आत्मकथनास महामृत्युंजय
राज्य पुरस्कार

प्रा. (डॉ.) उत्तम पाटील
इंग्रजी विभाग प्रमुख यांची
नाईट कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड
कॉमर्स, कोल्हापूर येथे प्राचार्यपदी
निवड.

यांचा आम्हाला अभिमान वाटतो

1. The Rotary Foundation - Rotary International
Citation for Meritorious Service 2024-25
2. Third Level Major Donor
2024-25 Rotary International
(Donated 32000 \$ to Rotary Foundation)
३. राजर्षी शाहू जीवन गौरव पुरस्कार २०२५

प्रा. (डॉ.) प्रशांतकुमार कांबळे
प्र. प्राचार्य

द्वैतिक
अभिनेदन

प्रा. (डॉ.) विजय देसाई
अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख
प्राध्यापकपदी पदोन्नती,
दि. ३१-५-२०२५ रोजी
सेवानिवृत्त

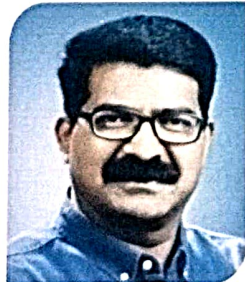
श्री. भाऊसाहेब वडार
शारिरीक संचालक
दि. ३०-६-२०२५ रोजी
सेवानिवृत्त

श्री. राजाराम कम्मे
वरिष्ठ लिपिक
दि. ३०-६-२०२५ रोजी
सेवानिवृत्त

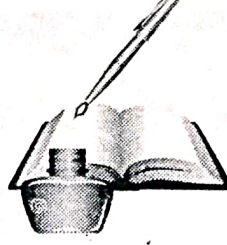
प्रिती विष्णू कांबळे
बी.कॉम. भाग २
महाराष्ट्र पोलिसमध्ये निवड

प्रा. (डॉ.) गिरीश मोरे
डॉ. जगन कराडे :
विविध पैलू हा ग्रंथ
संपादित केला.

प्रा. (डॉ.) अशोक पाटील
Challenges Before Water
Management in Drought
Prone Areas -
पुस्तक प्रकाशित

संपादकीय...

महाविद्यालयाचा ३१ वा उत्कर्ष वार्षिक अंक आपल्या हाती सुर्पुद करताना अतिशय आनंद आणि समाधान होत आहे. 'उत्कर्ष' नियतकालेकाचा हा अंक म्हणजे महाविद्यालयाचा आरसा आहे. आपल्याला यामध्ये महाविद्यालयाचे प्रतिबिंब पाहण्यास मिळेल. महाविद्यालयात सन २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षात झालेल्या कार्यक्रमांचा तपशील, छायाचित्रे व इतर माहिती यामध्ये सहभागी केलेली असते. महाविद्यालयातील शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी व विद्यार्थी-विद्यार्थिनीनी केलेले स्पृशनीय व अभिमानास्पद कार्यांचा उल्लेख यामध्ये समाविष्ट केलेला आहे. अनेक नवकवी व लेखकाने लेखणीच्या माध्यमातून आपल्या प्रतिभेचे दर्शन घडविलेले आहे. वेगवेगळ्या प्रकारच्या लेखन साहित्यातून त्यांनी आपले विचार मांडण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. अशा सर्व विद्यार्थ्यांचे आभार मानणे हे मी माझे कर्तव्य समजतो.

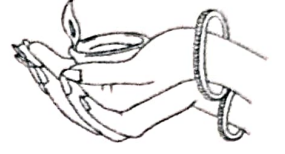
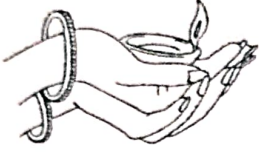
भारताची अखंडता, सहिष्णुता, शांतता व शिस्त बिघडवण्याचा प्रयत्न अनेक वेळेला विघातक व दहशतवादी प्रवृत्ती करीत असतात. त्याचाच एक प्रयत्न म्हणजे काश्मिरमध्ये झालेला दहशतवादी हल्ला या हल्ल्यामध्ये अनेकजण मृत्यूमुखी पडले तर अनेक माता-भगिनींचे सिंदूर पुसण्याचे क्रूर कृत्य दहशतवाद्यांनी केले. ऑपरेशन सिंदूर हा विषय आम्ही मुखपृष्ठासाठी निवडलेला आहे.

हा अंक प्रसिध्द करण्यासाठी अनेकांचे सहकार्य लाभले. या सर्वांच्या सहकार्यामुळे हा अंक सर्वांग सुंदर व अतिशय चांगला झालेला आहे. सर्वांचे प्रेम व जिद्दाला आहेच तो सतत वृद्धिंगत व्हावा हीच अपेक्षा, धन्यवाद!

संपादक

प्रा. (डॉ.) शंकर दळवी

॥ भावपूर्ण आदरांजली ॥

टाटा उद्योग समुहाचे प्रमुख रतनजी नवल टाटा, डॉ. अजय बंग, डॉ. झाकीर हुसेन, डॉ. श्याम बेनेगल, भारताचे माजी पंतप्रधान मनमोहन सिंग, सिताराम येंचुरी, सुशिलकुमार मोदी, अशुंमन गायकवाड, रामोजीराव, ब्रिटीश नंदी, अलोक चर्टजी, मुकुल देव, देव मुखर्जी, हरिशचंद्र शुक्ला, स्वामी शिवानंद सरस्वती, गायत्री हजारिका, कुमोदिनी लखिया, भारतीय खगोलशास्त्रज्ञ डॉ. जयंत नारळीकर, गुजरातचे माजी मुख्यमंत्री विजय रूपाणी व १२ जून २०२५ रोजी झालेल्या विमान दुर्घटनेत मरण पावलेले नागरिक तसेच रुकडी व पंचक्रोशीतील इतर ज्ञात अज्ञात व्यक्तींना

भावपूर्ण

सिध्दांजली

मराठी विश्वाढ

आपणास धर्म कशासाठी हवा आहे? प्राचीन मानवाचे विचार आहेत असे समजल्या जाणाऱ्या धर्मग्रंथावर विना अट व विनातक्रार शब्दा आपण का ठेवतो आहोत?

आपण प्राचीन मानवापेक्षा काही वेगळे नाहीत का?

दुसऱ्या देशातील लोक आज कसे वर्तन करतात ते आपण पाहू या.

काय ते आजही त्यांचे पूर्वज म्हणाले तसेच वागतात?

ते स्वतंत्रपणे विचार करतात व त्यांची प्रगती होत आहे हे आपणास जाणवत नाही का?

आपण आपल्या पूर्वजांनी काय सांगितले. तिकडे लक्ष न देता व अंधविश्वास न ठेवता

आपणही यावर विचार करण्यास सुरुवात केली पाहिजे.

पेरियार रामस्वामी

(पेरियार रामस्वामी यांची गाजलेली भाषणे

समता प्रकाशन, नागपूर, पृ. ८७, ८८)

विभागीय संपादक

प्रा. (डॉ.) गिरीश मोरे

अनुक्रमणिका...

* गद्य विभाग *

१. सत्तेचा नैतिक विचार	-	सौरभ महादेव शिंदे, बी. ए. ३
२. स्टार्ट अप	-	प्रथमेश अरुण बागडी, बी. ए.
३. शेवटचा निवास	-	रितेश बाळासो हल्ल्याळे, बी. ए. ३
४. शिक्षणाच्या वाटेवर	-	उदय बबन बनकर, बी. कॉम. २
५. राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या शिबिरातील अनुभव-	-	मनेश संजय कांबळे, बी. कॉम. २
६. गणेश बेकरी, नांदणी येथे भेट	-	सर्वेश सचिन चौगुले, बी. एस्सी. १
७. आणि मी सूत्रसंचालन केले	-	प्रथमेश गुंडू गुरव, बी. कॉम. २
८. खेड्यातील उन्हाळा (नाटक)	-	भाग्यश्री सुनील गरगटे, बी. ए. २
९. खेड्यातील एका भिकाऱ्याचे व्यक्तिचित्रण	-	अविनाश जयकुमार मगदूम, बी. ए. ३

* पद्य विभाग *

१. परीक्षा	-	दीप्ती विजय कांबळे, बी. ए. २
२. निःस्वार्थ प्रेम	-	मानसी युवराज लोखंडे, बी. ए. २
३. राजकारणी	-	पियुश गुलाब देसले, बी. ए. १
४. शेतकऱ्याचे कष्ट	-	सुमीत सुनील कुरणे, बी. ए. १
५. कामगार	-	श्रीवर्धन चंद्रकांत शेते, बी. कॉम. २
६. अंध	-	तेजस्विनी देवाप्पा कांबळे, बी. कॉम. २
७. धर्मांधांना सवाल	-	सूरज संजय मुंडे, बी. कॉम. २
८. युद्ध नको, बुद्ध हवा	-	निखिल सुभाष यादव, बी. कॉम. २

सत्तेचा नैतिक विचार (वैचारिक लेख)

सौरभ महादेव शिंदे (बी.ए.३)

प्रस्तावना

सत्ता ही एक प्रवृत्ती आहे. ती निसर्गतः प्रत्येक जीवात कमी अधिक प्रमाणात

आढळतेच. आजच्या काळात सत्ता या संकल्पनेला काळी छटा प्राप्त झाली आहे. वस्तुतः सत्ता या शब्दाचा अर्थ आहे इतरांवर निर्णय घेण्याचा, नियंत्रण ठेवण्याचा किंवा प्रभाव टाकण्याचा अधिकार किंवा क्षमता. सत्ता या संकल्पनेचा उपयोग अनेक क्षेत्रांमध्ये केला जातो. राजकीय सत्ता म्हणजे शासन चालविण्याचा अधिकार (उदा. पंतप्रधान, मुख्यमंत्री यांच्याकडे असलेली सत्ता). सामाजिक सत्ता म्हणजे समाजातील काही व्यक्तींना मिळालेला प्रभाव. आर्थिक सत्ता म्हणजे संपत्तीच्या माध्यमातून इतरांवर प्रभाव टाकण्याची क्षमता. कौटुंबिक सत्ता म्हणजे कुटुंबातील निर्णयांवर प्रभाव असणे. मिळालेल्या सत्तेचा उपयोग कशासाठी आणि कसा केला जातो, यावरून सत्तेचा उपयोग वा दुरोपयोग लक्षात येतो. 'सत्तेचा नैतिक विचार' करण्यापूर्वी सत्तेविषयी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या भाषणात एक विधान आढळते. ते विधान म्हणजे सत्तेला मिळालेली नैतिकतेची जोड आहे.

" Power is needed not to dominate others, but to keep others from dominating you.' या एका वाक्यात सत्तेविषयीचे पारंपरिक समजुतीचे स्वरूप पूर्णपणे बदलून टाकण्याची क्षमता आहे. ही संकल्पना सत्तेच्या नैतिक अधिष्ठानाचा पुनर्विचार घडवते. सत्तेला ज्या दृष्टीने अनेकदा पाहिले जाते, एक वर्चस्व प्रस्थापित करणाऱ्या साधनाप्रमाणे. त्यापलीकडे जाऊन ही व्याख्या सांगते की सत्ता म्हणजे स्वातंत्र्याचे, प्रतिष्ठेचे आणि संरक्षणाचे साधन आहे.

सत्तेची पारंपरिक संकल्पना

इतिहासभर सत्ता अनेकदा दडपशाही, साम्राज्यवाद, हिंसाचार आणि शोषण यांसोबत जोडली गेली आहे. साम्राज्ये उभारली गेली, युद्धं लढली गेली, क्रांती उद्भवल्या त्या सर्व सत्तेच्या लढ्यासाठी. 'सामर्थ्यसंपन्न तोच विजयी' हे मान्यतेचे सूत्र समाजमनात खोलवर रुजलेले आहे. अशा पारंपरिक व्याख्येत, सत्ता म्हणजे इतरांवर नियंत्रण ठेवण्याचे साधन, त्यांच्या इच्छेला दाबण्याचा हक्क, आणि कधी कधी त्यांच्या अस्तित्वावरही गदा आणण्याचे साधन समजले गेले.

नवी व्याख्या : सत्तेचा नैतिक आधार

" Power is needed not to dominate others, but to keep others from dominating you.' ही परंपरेतील सत्ता समजण्याच्या दृष्टिकोनावर नैतिक प्रश्न उपस्थित करते. ही व्याख्या सांगते की सत्ता ही फक्त इतरांवर प्रभाव टाकण्यासाठी नको, तर स्वतःचे अस्तित्व टिकवण्यासाठी आवश्यक आहे. सत्तेचा उपयोग जर स्वतःच्या अस्तित्वाचे रक्षण करण्यासाठी, स्वातंत्र्य टिकवण्यासाठी आणि मानवी हक्क अबाधित ठेवण्यासाठी झाला, तर ती धर्मसंगत आणि नैतिक सत्ता बनते.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि ही संकल्पना

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी पहिल्या गोलमेज परिषदेत (१९३०) हेच तत्त्वज्ञान मांडताना हे वाक्य उद्धृत केले. ते म्हणाले, झेशी व्ही पशशवशव पों' वेळपरीशो'हशी, लीं' जशशो'हशी पीा वेळपरीळपसू. हे विधान त्यांनी इंग्लंडसाठी म्हटलेले वाक्य आपल्या समाजासाठी लागू केले आणि स्पष्ट सांगितले की दलित, शोषित, उपेक्षित समाजाला सत्ता हवी आहे, इतरांवर राज्य करण्यासाठी नव्हे, तर स्वतःला दडपशाहीपासून वाचवण्यासाठी. ही सत्ता त्यांच्या प्रतिनिधित्वाचा, आत्मसन्मानाचा आणि सामाजिक न्यायाचा भाग होती.

इतिहासातील उदाहरणे

१. भारतीय स्वातंत्र्य लढा

महात्मा गांधींचे नेतृत्व असलेली असहकार चळवळ, स्वातंत्र्य मिळवण्याचा संघर्ष, ही सत्तेच्या नैतिक वापराची उदाहरणे होती. भारतीय जनतेला सत्ता हवी होती, ब्रिटिशांना शरण जाण्यासाठी नव्हे, तर आपल्या देशावर स्वतःचा हक्क प्रस्थापित करण्यासाठी.

२. अमेरिकन स्वातंत्र्यक्रांती

१७७६ मध्ये जेव्हा अमेरिकन वसाहतींनी इंग्लंडविरोधात बंड पुकारले, तेव्हा त्यांच्या मागण्या 'स्वातंत्र्य', 'प्रतिनिधित्व' आणि 'वस्तुनिष्ठ प्रशासन' या मूलभूत बाबींशी संबंधित होत्या. त्यांनी सत्ता घेतली, कारण इतरांच्या सत्तेचा अन्याय सहन करणे त्यांना असह्य झाले होते.

३. फ्रेंच राज्यक्रांती

फ्रेंच राज्यक्रांतीत 'स्वातंत्र्य, समता, बंधुता' (Liberty, Equality, Fraternity) यांनी प्रेरित होऊन सामान्य जनतेने सत्ता हस्तगत केली. त्यांना सत्ता हवी होती, कारण राजे आणि सरंजामी वर्ग त्यांच्या हक्कांवर पाय ठेवत होता.

आजच्या समाजातील अर्थ

आजही अनेक व्यक्ती आणि समुदाय राजकीय, सामाजिक किंवा आर्थिक पातळीवर इतरांच्या सत्तेखाली पिचलेले आहेत. त्यांच्या हक्कांना, स्वातंत्र्याला, प्रतिष्ठेला आणि हक्कांच्या संधींना वंचित ठेवले जाते. अशा स्थितीत, सत्ता म्हणजे त्यांचे संरक्षण करणारी ढाल असते. उदा. एखाद्या मागासवर्गीय समाजासाठी आरक्षण ही एक प्रकारे सत्ता आहे, जी त्यांना इतरांच्या सत्ताधारित वंचनेपासून वाचवते. महिलांच्या सशक्तीकरणासाठी दिलेले हक्क, प्रतिनिधित्व, संरक्षणाचे कायदे हे सुद्धा अशाच नैतिक सत्तेचे प्रतिबिंब आहेत.

सत्तेचे मानवीकरण

या विधानामधून एक मोठे तत्त्व पुढे येते, सत्ता ही केवळ राजकीय वा आर्थिक संकल्पना नसून, ती मानवी गरज आहे. ज्याप्रमाणे अन्न, वस्त्र, निवारा या मूलभूत गरजा आहेत, त्याचप्रमाणे मानवाला आत्मरक्षणासाठी, अभिमानाने जगण्यासाठी सत्ता लागते.

सत्तेचा चुकीचा वापर व नैतिक मर्यादा सत्तेचा उपयोग नेहमी नैतिकच झाला आहे असे नाही. सत्ता मिळाल्यानंतर अनेकदा ती वर्चस्वासाठी, सुडासाठी, अन्यायासाठी वापरली गेली. त्यामुळे सत्तेची ही नैतिक व्याख्या वापरणाऱ्या प्रत्येक समाजाने आणि व्यक्तीने सत्तेच्या मर्यादा आणि जबाबदाऱ्या समजून घेणे आवश्यक आहे.

महात्मा गांधीजींची दृष्टी

महात्मा गांधी म्हणत असत, सामर्थ्य म्हणजे इतरांवर नियंत्रण नव्हे, तर स्वतःवर नियंत्रण. हा विचारदेखील वरील विधानाशी जोडता येतो. सत्ता हवी पण ती इतरांवर अन्याय करण्यासाठी नको, तर स्वतःला सन्मानाने वागवण्यासाठी हवी. सत्तेचे लोकतांत्रिक मूल्य

लोकशाही ही अशी रचना आहे, जिथे सर्व नागरिकांना सत्ता समान स्वरूपात दिली जाते. मतदानाचा हक्क, अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य, कायद्याचे संरक्षण, हे सगळे म्हणजे सत्तेचे विकेंद्रीकरण. ज्यामुळे कोणालाही इतरांवर अन्याय करण्याची एकाधिकारशाही मिळत नाही, आणि प्रत्येकाला स्वतःचे रक्षण करण्याची ताकद मिळते.

निष्कर्ष

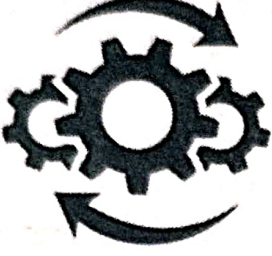
"Power is needed not to dominate others, but to keep others from dominating you." हे विधान केवळ एक विचार नाही, तर मानवाधिकार, लोकशाही, स्वातंत्र्य, आत्मसन्मान यांचे मूळ सूत्र आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांसारख्या तत्त्वज्ञानी आणि नेत्यांनी या विचाराचे प्रयोगशील रूप घडवले.

सत्ता ही जर स्वतःचे संरक्षण करण्यासाठी वापरली गेली, तर ती शुद्ध, नैतिक आणि समाजहितैषी असते. पण जर ती इतरांवर वर्चस्व मिळवण्यासाठी वापरली गेली, तर ती अन्यायकारी होते.

सत्तेचं शुद्ध स्वरूप म्हणजे, न दडपण करणे, न दडपण झेलणे, तर सन्मानाने आणि समतेने अस्तित्व जगणे.

संदर्भ

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर : लेखन आणि भाषणे, खंड १८, भाग १, महाराष्ट्र शासन, मुंबई, २००२

सूरज हा एका मध्यमवर्गीय कुटुंबातील मुलगा. घरची परिस्थिती बेताचीच होती, पण त्याचे वडील त्याच्या शिक्षणासाठी झटत होते. सूरजने मेहनतीने अभियांत्रिकीची

पदवी मिळवली. त्याला आपल्या स्वप्नांची उंच उंच भरारी घ्यायची होती. त्याच्यासाठी आई - वडिलांनी केलेले त्याला लक्षात येत होते. एखाद्या कंपनीत नोकरी मिळाली तर किती बरे होईल, असे त्याला वाटत होते. येणाऱ्या बुधवारी एका मोठ्या कंपनीत त्याची मुलाखत होती. आपल्याला नोकरी मिळेल या आशेवर तो रात्री झोपी गेला.

सूरज झोपला असला तरी मनाने जागीच होता. अतिशय मन लावून आपण अभियांत्रिकीची पदवी मिळविली आहे. मुलाखतीत कोणताही प्रश्न विचारला तर आपण धाडसाने उत्तर देऊ शकतो, हा आत्मविश्वास त्याच्याकडे होता. तो मनाच्या पातळीवर मोठ्या कंपनीत आपण मुलाखतीला गेलो आहोत, विचारलेल्या प्रश्नांना उत्तरे देत आहोत, असे चित्र रंगवित होता. मुलाखत घेणारे खूश होऊन माना डोलावत होते. एका टक्कल पडलेल्या व्यक्तीने मुलाखतीचा शेवटचा प्रश्न विचारला, आपण नोकरी कशासाठी करणार आहात ?

आपल्या कंपनीला प्रगतीपथावर नेण्यासाठी आणि माझ्या कुटुंबाचा उदरनिर्वाह करण्यासाठी मी नोकरी करणार आहे.

वेल सेड ! अभिनंदन ! उद्यापासून तुम्ही जॉईन व्हा. थॅक्यू सर !

यशस्वी मुलाखतीचे स्वप्न पाहात पाहात सूरज कधी झोपी गेला हे त्याला कळलेही नाही. जाग आली तेव्हा आई स्वयंपाकघरात काही तरी करीत असल्याचा आवाज त्याच्या कानावर पडला.

ती काम करीत करीत कुणाला तरी हळू आवाजात बोलत होती. त्याने कान टवकारले. आई म्हणत होती,

सरिता तू आता लहान राहिली नाहीस. तुला आता स्वयंपाक करता आला पाहिजे. लग्न झाल्यानंतर तुझे कसे व्हायचे ?

आई मी लग्नच करणार नाही. त्यामुळे स्वयंपाक करण्याचा प्रश्नच येणार नाही.

अगं दुसऱ्यासाठी नाही, स्वतःसाठी तरी स्वयंपाक करता आला पाहिजे.

मंजूर ! मी आज काय करू बोल ?

आई आणि आपल्या बहिणीचा हा गोड संवाद ऐकताना सूरजला समाधान वाटले. आपली बहीण सरिता ही लहान वयातही किती समजूतदार झाली आहे. आपला पहिला पगार झाला की अगोदर तिच्या आवडीचा ड्रेस घ्यायचा. आईला काय घ्यायचे ? तिला काय घ्यावे, हे कधी डोक्यातच आले नाही. आईला जे आवडेल ते घ्यायचे. विचार करीत तो स्वतःशीच हसला आणि म्हणाला, 'अगोदर नोकरी तरी मिळू दे.'

आज बुधवार, सूरज लवकरच उठला. मुलाखतीची पूर्ण तयारी झाली होती. आईने आग्रह केला म्हणून पोटात दीड चपाती आणि थोडी भाजी ढकलली. कागदपत्रांची फाईल सॅकमध्ये कोंबली. तो बाहेर पडला. अंगणात मोटार सायकल उभी होती. आपण तर काल पुसली नव्हती तरी एवढी चकाचक कशी ? कदाचित हे वडिलांचे काम असणार. मोटार सायकल सुरू होती की नाही, याची काळजी होती. पण एका किकमध्येच ती सुरू झाली. 'आई येतो गं.' असे म्हणून त्याने वेग वाढवला.

एका मोठ्या इमारतीपुढे तो आला. मोटार सायकल पार्किंगमध्ये लावून तो उंचच्या उंच इमारतीकडे पाहू लागला. अवतीभोवती सेक्युरिटी गार्ड होते. चकाचक, पॉश भिंती. हिरवेगार लॉन. त्याला थोडे

दडपण आले. तो आत आला. त्याच्यासारखे किती तरी तरुण-तरुणी फाईल घेऊन वावरत होते. एक तरुणी त्याच्या जवळून गेली. मंद सुंगंध दरवळला. एका काउंटरवर त्याने आपले नाव नोंदवले. एका वातानुकूलित कक्षेत सर्वासह तोही बसला. एकेक उमेदवार आत जात होते. दोन - तीन मिनिटांत बाहेर येत होते. काही गंभीर, पडलेल्या चेहऱ्याने तर काही आनंदी चेहऱ्याने बाहेर आलेल्या उमेदवारांकडे तो बघत होता. आपलाही चेहरा यापैकी कोणता तरी होणार, यात शंका नाही.

सूरज पाटील SSS

आपल्या नावाची हाक ऐकून तो धडपडला. काय करावे कळलेच नाही. कसे तरी उठून, फाईल हातात घेऊन तो उभा राहिला. आत जाण्याचे संकेत मिळाला. धडधडत्या हृदयाने तो आत गेला. परवानगी घेण्यासाठी 'मे आय कम इन सर.' असे म्हणण्या अगोदरच कुणी तरी 'सूरज पाटील या, बसा.' अशी सूचना केली. तो स्मितहास्य करित अदबीने बसला. बसण्यापूर्वी हातातल उच्च फाईल जवळच्या एकाने घेतली. मध्यभागी असलेल्या अधिकाऱ्याने पहिला प्रश्न केला,

आपण कागदोपत्री तरी हुशार आहात हे दिसते आहे. आपली कंपनी कागदोपत्री हुशारीपेक्षा प्रॅक्टिकल हुशारीवर विश्वास ठेवते.

सर मी मिळविलेल्या ज्ञानाचा कंपनीच्या प्रगतीसाठी मनापासून प्रयत्न करणार आहे. आपण संधी दिली तर ते सिद्ध करून दाखवेन.

यापूर्वी कोणत्या कंपनीत काम करीत होता. म्हणजे कामाचा काही अनुभव आहे का?

नाही सर. निकाल लागून तीन महिने झाले. आपल्या कंपनीची माझी पहिलीच मुलाखत आहे. यापूर्वी कुठेही काम केले नाही.

यंग मॅन! आमची कंपनी ही अनुभवी लोकांनाच प्राधान्य देते. तुम्ही येण्यापूर्वी दहा उमेदवार हे अनुभवी होते.

सॉरी, आपण येऊ शकता.

सूरज उठून उभा राहिला. सर्वांकडे आशाळभूत नजर टाकून बाहेर जाण्यासाठी वळला.

आपल्या चेहऱ्यावर कोणते भाव असतील हे पाहण्यासाठी आरशाची गरज नव्हती. परवाच्या रात्री झोपेत दिलेली मुलाखत आणि आताची मुलाखत, यात काहीच फरक नव्हता. विचारलेल्या प्रत्येक प्रश्नाचे आपण अचूक उत्तर दिले आहे.

शेवटचा प्रश्न गृहित धरला नव्हता, 'यापूर्वीचा अनुभव ?' चला ही नाही तर दुसरी कंपनी. प्रयत्न सोडायचे नाहीत.

त्या दिवसापासून सूरज अनेक कंपन्यांच्या पायऱ्या चढत होता, उतरत होता. दर काही दिवसांनी मोटर सायकलला किक मारत होता. मुलाखतीतून घरी परत आले की बहीण सरिता आणि आईच्या प्रश्नांना 'नाही' असे उत्तर देत होता. पुढे पुढे तो अंधार पडल्यानंतरच घरी जाऊ लागला. काही वेळा मुलाखतीला चाललो आहे, हे तो घरी सांगतच नव्हता. घरच्यांच्या चेहऱ्यावरचे प्रश्न दिसून नये म्हणून घरी उशिरा जाऊ लागला.

सूरज मुलाखत देऊन थकला. सहा महिने झाले. नोकरी मिळत नव्हती. त्याच्या मनात विचार येत असे, 'कुणी तरी नोकरी दिली तरच अनुभव येईल ना.' काही महिन्यांनी एक वास्तव त्याच्या समोर आले. त्याच्या हातात पदवी होती, पण अनुभव नव्हता. कंपन्यांना अनुभवी उमेदवार हवे होते आणि अनुभव मिळवायचा असेल तर आधी नोकरी मिळणे गरजेचे होते. हा विरोधाभास त्याला खूप अस्वस्थ करत होता.

सातत्याने प्रयत्न करूनही त्याला समाधानकारक नोकरी मिळाली नाही. काही ठिकाणी अल्प पगाराच्या नोकऱ्या मिळाल्या, पण त्या त्याच्या कष्टाची आणि शिक्षणाची लायकी नव्हत्या. त्याच्या सोबतचे अनेक मित्रही अशाच परिस्थितीत होते, डिग्री घेतलेल्या, पण बेरोजगार !

एक दिवस, निराश होऊन घरी बसण्यापेक्षा सूरजने काहीतरी वेगळे करायचे ठरवले. त्याने आपल्या मित्रांसोबत एक स्टार्टअप सुरू करण्याचा विचार केला. सरकारी योजनांचा अभ्यास केला, स्वतःचा व्यवसाय सुरू करण्याचे धाडस केले. सुरुवातीला अडचणी आल्या, पण हळूहळू

मेहनतीच्या जोरावर त्याचा व्यवसाय यशस्वी होऊ लागला.

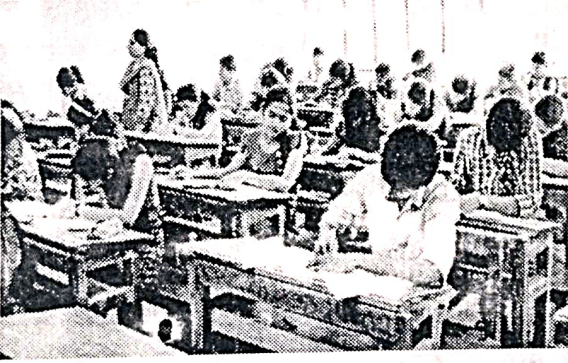
त्याच्या अनुभवावरून त्याला जाणवले की, फक्त डिग्री मिळवून उपयोग नाही, तर कौशल्ये विकसित करणे, स्वतःच्या पायावर उभे राहणेही तेवढेच महत्त्वाचे आहे. त्याने नोकरीच्या मागे धावणाऱ्या इतर बेरोजगार तरुणांना मार्गदर्शन करायला सुरुवात केली आणि लहानसहान उद्योग सुरू करण्यासाठी त्यांना प्रोत्साहित केले.

सूरज आता एक यशस्वी उद्योजकाच्या रूपात ओळखला जाऊ लागला. शिक्षणाच्या जोरावर स्वतःच संधी निर्माण करणारा हा तरुण सुशिक्षित बेकारीच्या विळख्यातून बाहेर पडला आणि इतरांसाठी प्रेरणादायी ठरला. फक्त पदवी पुरेशी नसते, कौशल्ये आत्मसात करून संधी शोधणे आणि निर्माण करणे गरजेचे आहे. संधी फक्त शोधायच्या नसतात, तर त्या निर्माणही करता येतात.

परीक्षा

दीप्ती विजय कांबळे, बी. ए. २

परीक्षा आली, मन घाबरलं,
पुस्तकांच्या जगात डोकं हरवलं.
वाचन, लेखन, परिश्रम भारी,
झोप विसरली, रात्रही सारी.
गणिताच्या सुत्रांचा खेळ,
इतिहासातला योद्ध्यांचा मेळ.
विज्ञानाचे अद्भुत तत्त्व,
व्याकरणाचे नियम कठोर व जप!
कधी घाम फुटतो, कधी भीती वाटे,
कधी आत्मविश्वासही ऊराशी येते.
शेवटच्या क्षणी आठवते मात्र,
प्रयत्नच ठरतो यशाचा मंत्र!
परीक्षा नाही फक्त गुणांसाठी,
ती आहे शिकण्याच्या वाटेसाठी.
हरलो तरी शिकणं थांबणार नाही,
पुन्हा उठून वाट पुढे जाई!

सूर्यमावळती ला झुकला होता. तो मंद स्मित हास्य करतो आहे असे वाटत होते. दिवसभर काम करून थकलेली माणसे आपापल्या घराकडे जाताना दिसत आहेत. बाजुच्या झाडावर पक्षी

परत येताना दिसत आहेत. संध्याकाळी गच्चीत येणारा मंद वारा आणि समोर दिसणारे गुलाबी आकाश पाहून वृद्धाश्रमातील लोकांना थोडं हलकं वाटायला लावत होते. तरीही, त्यांचं मन कुठेतरी भूतकाळाच्या आठवणींमध्ये गुंतलेलं होतं.

आपलं घर, घरातील माणसं, प्रत्येकाचे वेगवेगळे स्वभाव. प्रत्येक व्यक्ती एकमेकांना आधार देतोय. यापेक्षा दुसरे सुख असू शकते का ! यापेक्षा दुसरा आनंद असू शकतो का ! रात्री जेवताना एक दुसऱ्याची आठवण काढून थांबत असे. थोडा वेळ लागत असेल तर वाट पाहात असत. गप्पा मारत जेवण व्हायचे. रात्री झोपताना लहान मुले गोष्ट सांगा म्हणून हट्ट करायची. एकटेपणा आणि दुःखाला कुठेच जागा नव्हती. इथे यावे लागेल असे स्वप्नातही वाटले नव्हते.

कोल्हापूरच्या उपनगरात असलेल्या 'आश्रय वृद्धाश्रमा' मध्ये सुमारे तीस जण राहत होते. इथले दिवस एकसारखेच असायचे. सकाळी योगासनं, मग चहा, वर्तमानपत्र, दुपारी हलकं जेवण, आणि संध्याकाळी गप्पा. प्रत्येकाच्या चेहऱ्यावर वेगवेगळ्या भावनांचे पदर होते. काहींना दुःखाने झाकोळलेले, काहींना परिस्थितीशी जुळवून घेतल्याचे संकेत देणारे. जीवनाची घडी विस्कटून गेली आहे, असा भाव प्रत्येकाच्या चेहऱ्यावर जाणवतो आहे.

या तीस जणांत सर्वात शांत आणि वेगळे

रितेश बाळासो हळूयाळे (बी.ए.३)

वाटणारे एक आजोबा होते, नरहरराव देशपांडे. वय वर्षे ७५, पण चेहऱ्यावर एक प्रकारची गूढ शांतता होती. त्यांना कोणी फारसं बोलताना पाहिले नव्हते. ते दररोज संध्याकाळी लाकडी बाकावर बसून कुठे तरी दूर बघत राहायचे. कोणी विचारलंच, काय बघता आजोबा? तर हसून म्हणायचे, स्मृती... त्या कुठेही गेल्या तरी डोळ्यांसमोर येतातच.

एक दिवस सुनीता मावशी, जी वृद्धाश्रम चालवायची, त्या नरहररावांशी बोलायला गेल्या. आजोबा, तुम्हाला इथे राहायला कंटाळा येत नाही का?

त्यांनी एक सुस्कारा सोडला. कंटाळा ? नाही गं बाळा... पण मन मात्र स्वस्थ नाही. मुलगा मोठा अधिकारी झाला, सूनही शिकलेली. पण म्हातारपणी सांभाळायचं कारण नाही. त्यांनी मला इथे आणून सोडलं. हे ऐकून सुनीता मावशी गप्प झाल्या. अशीच कहाणी इथे राहणाऱ्या बहुतेकांची होती. कोणाला मुलांनी नाकारलं, कोणाला नशिबाने एकटं केलं. हे काय स्वखुशीने इथे आले होते का ?

एका दिवशी वृद्धाश्रमात एक तरुण मुलगा आला, अंकित. तो एका सामाजिक संस्थेसाठी काम करायचा. त्याने तिथल्या आजी-आजोबांसाठी एका विशेष कार्यक्रमाचं आयोजन केलं. तो प्रत्येकाशी वेगवेगळा संवाद साधायचा, त्यांची गाणी ऐकायचा आणि त्यांच्या आठवणींमध्ये रमून जायचा.

नरहररावही हळूहळू अंकितशी बोलायला लागले. त्याने त्यांचा भूतकाळ जाणून घेतला, त्यांच्या कथा ऐकल्या. एक दिवस अंकित म्हणाला,

आजोबा, तुम्ही इतक्या सुंदर कविता करता, का नाही त्या लिहून ठेवत ?

अंकित, या कविता माझ्या मनात आहेत म्हणून मी जिवंत आहे. माझा दिवस आणि माझी रात्र कवितेमुळे तर हलके होतात.

या कविता म्हणजे आम्हाला अंधारातून

प्रवास करण्यासाठी मिळालेला प्रकाश ठरू शकतो. ठीक आहे. मी त्या लिहायला घेतो.

त्या दिवसापासून नरहरराव लिहायला लागले. त्यांचे शब्द त्यांचं दुःख, वेदना, आणि अनुभव मांडत होते. काळजात अडकून पडलेल्या अनुभवांना, जगलेल्या क्षणांना ते बाहेर काढत होते. काही महिन्यांतच त्यांच्या कवितांचं एक पुस्तक छापलं गेलं, शेवटचा निवास.

पुस्तक प्रसिद्ध झालं, तशी वृद्धाश्रमाला प्रसिद्धी मिळाली. अनेक लोक तिथे भेटी द्यायला येऊ लागले. नरहरराव देशपांडे आता एक वृद्ध राहिले नव्हते. शाळेची मुले सहली काढून येत होते. तिथल्या आजी - आजोबांना बोलत, त्यांना गाणी म्हणून दाखवत. अनेक वृत्तपत्र आणि वाहिन्यांचे बातमीदार येऊ लागले. 'आश्रम वृद्धाश्रम' वृत्तपत्र आणि दूरदर्शनवर झळकू लागले. नरहरराव यांच्याबरोबर बाकीच्यांचे फोटो प्रसिद्ध होऊ लागले. ज्यांनी आपल्या आई - वडिलांना दूर केले होते, त्यांना आपली चूक कळू लागली.

नरहरराव देशपांडे यांचा एक कवितासंग्रह खूप प्रभावी ठरत होता. काहींनी आपले आई-वडील तिथून परत घरी नेले, तर काहींनी वृद्धाश्रमासाठी मदतीचा हात पुढे केला. ज्यांचे कुणीच नव्हते त्यांनाही काही शीमंत लोक परवानगी घेऊन घरी घेऊन जावू लागले. आता फक्त ऋजण राहिले होते. जशी जशी संख्या कमी होत चालली होती तसतसे नरहरराव यांच्या चेहऱ्यावर आनंद ओसंडू लागला.

नरहररावांना आता खूप समाधानी वाटत होते. त्यांच्या कवितांनी त्यांना पुन्हा जगण्याची उमेद दिली होती. वृद्धाश्रम आता केवळ दुःखाचं ठिकाण नव्हतं, तर नव्या सुरुवातीचं प्रतीक झालं होतं. बाकी आठजण आणि नरहरराव यांना कधी नव्हे इतके वृद्धाश्रम आवडू लागला होता. लाकडी बाकावर बसून दूर कुठे तरी पाहणारे नरहरराव अंगणातील सदाफुलीच्या रोपट्याकडे, रातराणीच्या फुलांकडे, जास्वंदीच्या अंगावर खेळणाऱ्या फुलांकडे हर्षभरीत नजरेने पाहात राह्यचे.

एका संध्याकाळी नरहरराव त्यांच्या आवडणाऱ्या लाकडी बाकावर बसले होते. त्यांचे डोळे मिटलेले होते. दुःखाचा थोडा लवलेशही दिसत नव्हता. वारा मंद सुटला होता. अंकितने जवळ जाऊन हळूच त्यांचा हात आपल्या हातात घेतला. पण ते काहीच बोलले नाहीत. त्यांच्या चेहऱ्यावर मात्र एक शांत, समाधानाचं हास्य होतं.

अंकितला आश्चर्य वाटले. उबदार हात इतके थंड कसे वाटत होते. तो म्हणाला, आजोबा! नरहररावांनी तरीही शांत होते. अंकितने हात जवळ ओढला तसे ते अंकितच्या खांद्यावर विसावले. त्याला समजून चुकले. आजोबा निघून गेले आहे. जाताना सर्वांना समाधान, शांती आणि आनंद यांची वाट देऊन गेले आहेत, त्यांच्या 'शेवटच्या निवासा' कडे.

निःस्वार्थ प्रेम

मानसी युवराज लोखंडे, बी. ए. २

तुझ्यासाठी काहीही, हसत निभावेन,
स्वतःस हरवून तुला सावरत राहेन.
माझी इच्छा, माझे स्वप्न सारे,
तुझ्या आनंदात गुपित राहिले सारे.
माझ्या हृदयाची ओढ तुलाच समजावी,
माझ्या निःस्वार्थ प्रेमाची जाण तुला यावी.
मी मागत नाही काही तुझ्याकडून,
फक्त तुझं सुख असावं माझ्या नशिबातून.
तुझ्या सावलीतही मी आनंद शोधीन,
तुझ्या वेदनांना माझ्या उराशी धरिन.
मी नसतानाही तुला शांती लाभो,
हेच माझ्या प्रेमाचं अंतिम ध्येय हो.
माझ्या प्रेमाला शब्दांच्या जखमा नाहीत,
हे प्रेम आहे, स्वार्थाच्या सीमा नाहीत.
जग कितीही बदलू दे, काळ कितीही सरू दे,
तुझ्या सुखातच मी नेहमी विरघळून जाऊ दे.

शिक्षणाच्या वाटेवर (चिंतन)

सकाळचे सात वाजले होते. गावातल्या चहा टपरीवर काही तरुण

मंडळी बसलेली होती. सगळ्यांच्याच गप्पा महाविद्यालयाच्या परीक्षांभोवती फिरत होत्या. सुरेश, संतोष, मंगेश आणि कविता हे चौघेही त्यांच्या गावातल्या पहिल्या पिढीतील महाविद्यालयीन विद्यार्थी होते. शहरापासून साधारण पंधरा किलोमीटर अंतरावर असलेल्या त्यांच्या महाविद्यालयात जाण्यासाठी बस हा एकमेव पर्याय होता.

पहिली लढाई, बस पकडणे! सकाळी साडेआठच्या एस. टी. बससाठी सर्वजण थांबले होते. गावातले शाळकरी विद्यार्थी, कामगार, बाजारात जाणारे लोक यांच्यामुळे बस कायमच गच्च भरलेली असायची. कधीकधी तर पाय ठेवायलाही जागा नसायची. 'आज उशीर झाला तर प्राध्यापक रजिस्टरमध्ये गैरहजर टाकतील', संतोष काळजीत म्हणाला.

कसेबसे बसमध्ये चढून तो महाविद्यालयात पोहोचला. वर्गात पोहोचताच मराठीच्या प्राध्यापकांनी प्रश्न विचारला,

लोकसाहित्याच्या कुठल्या प्रकारात ओव्या येतात?

कविता. त्याने पटकन उत्तर दिलं.

स्त्रीप्रधान लोकसाहित्याचा हा एक प्रकार आहे. त्याने पुन्हा उत्तरात भर घातली.

त्याचे उत्तर बरोबर होते. तरी वर्गात एक हलकासा टाळ्यांचा आवाज झाला. त्याच्या उत्तरात कविता हा शब्द आला होता. त्या वर्गात कविता ही खेड्यातील असली तरी हुशार विद्यार्थिनी होती. पण

उदय बबन बनकर (बी. कॉम. २)

तिला शिक्षण घेण्यासाठी घरच्यांचा विरोध सहन करावा लागला होता. तिच्या आई-वडिलांना वाटायचं, की आता लग्नाचाच विचार करावा, पण तिला शिकून मोठं व्हायचं होतं.

खेड्यातील मुलांना संघर्ष हा काही नवीन नसतो. त्यांना कोणतीच गोष्ट सहज मिळत नाही. संध्याकाळी अभ्यासाला बसावं म्हटलं की कधी लाईट जाईल सांगता येत नाही. ती गेली तर कधी येईल सांगता येत नाही. अशा वेळी तेलाचा दिवा लावून वाचन करावे लागते. एका रात्री मंगेश पेनमधली रिफिल संपली. निबंधाच्या पंधरा ओळी जेमतेम लिहिल्या होत्या. निबंध दुसऱ्या दिवशी कॉलेजात द्यायचा होता. संतोषचे घर लांब होते. तो उठून बाहेर पडला तर लाईट गेली. अंधारात चाचपडत तो संतोषच्या घरी गेला. त्याला झोपेतून उठवले. त्याचा पेन घेऊन तो घरी आला. निबंध पूर्ण करूनच झोपला.

गावाकडची महाविद्यालयीन मुले फक्त पुस्तकी ज्ञानावरच अवलंबून नव्हती, तर त्यांना रोजच्या जीवनातही मोठे संघर्ष करावा लागत होता. संतोष शेतकरी कुटुंबातील असल्याने दिवसभर अभ्यास करूनही संध्याकाळी त्याला शेतावर जावं लागायचं. नुसतात शेतावर जाऊन भागत नव्हते. त्याला शेतात पडेल ते काम करावे लागत होते. काम करताना त्याच्या डोळ्यापुढे अभ्यासक्रमातील एखादा मुद्दा दिसायचा. एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर समजले नाही की तो अस्वस्थ होत असे. तो शेतात आणि पुस्तक घरी असायचे. काम आटोपून तो घरी जात असे. भूक असतानाही पुस्तकात ते उत्तर शोधायचा आणि नंतरच जेवायचा.

सुरेश आपल्या वडिलांच्या किराणा दुकानात मदत करायचा. त्यामुळे त्यांच्या अभ्यासाला वेळ मिळणं हे एक आव्हानच होतं. पुस्तक उघडले की कुणी तरी गिन्हाईक यायचे.

त्याला सामान देईपर्यंत किमान पंधरा ते वीस मिनिटे लागायची. पुस्तक बंद करून काही वेळा त्यात खुणेसाठी पेन ठेऊन तो काम करायचा. गिन्हाईक गेले की पुन्हा पुस्तक उघडायचा. एका दिवशी तो रात्री होम असायमेंट पूर्ण करीत बसला होता. रात्रीचे दहा वाजले असतील, एवढ्यात कुणी तरी दार वाजवले. वडील म्हणाले, सुरेश बघ कोणाय. इच्छा नसताना तो उठला. शेजारच्या काकू होत्या. त्यांना पहाटे गावाला जायचे होते. घरातले तेल संपले होते. सकाळपर्यंत थांबता येत नव्हते. सुरेश उठला, त्याने काकुंना तेल दिले. परत येऊन होम असायमेंट पूर्ण केले आणि झोपला.

कधीकधी शहरातल्या मुलांकडून ग्रामीण विद्यार्थ्यांची चेष्टा केली जायची. 'गावाकडची मुलं काही करू शकत नाहीत', अशी टीका ऐकून सुरेशला फार वाईट वाटायचं. पण त्याने मनाशी ठरवलं होतं की, तो आपल्या मेहनतीच्या जोरावर काहीतरी करून दाखवेल.

म्हणतात ना संकल्प हा यशाचा एक मार्ग असतो. महाविद्यालयात वार्षिक स्नेहसंमेलनाच्या वेळी संतोषने वक्तृत्व स्पर्धेत भाग घेतला. त्याने ग्रामीण शिक्षणावरील भाषणातून उपस्थितांची मने जिंकली. कविताने क्रीडा स्पर्धेत भाग घेतला. क्रीडा स्पर्धेत ती जिंकली. सुरेशने निबंध स्पर्धेत पहिला क्रमांक मिळवला. त्यांचा हा प्रवास सहज नव्हता, पण त्यांनी कधीही हार मानली नाही.

महाविद्यालयीन जीवन हे केवळ अभ्यासापुरतं मर्यादित नसतं, तर ते आपल्याला जगण्याची खरी शिकवण देतं. या मित्रमैत्रिणींनी शिक्षणाच्या जोरावर आपल्या आयुष्याला दिशा दिली आणि शेवटी सिद्ध केलं की, गावाकडची मुलंही मोठी स्वप्न पाहू शकतात आणि ती पूर्णही करू शकतात. शिक्षण म्हणजे फक्त नोकरीसाठी नव्हे, तर स्वतःला घडवण्यासाठी असतं!

राजकारणी

पियुश गुलाब देसले, बी. ए. १

सत्ता मिळे तिथे झेपावे, सिद्धांतांचा नाद नको,
हित पाहता जनतेचे, मना ठेवीला वाद नको.
निष्ठा विकती येथे, धंदा मोठा चालतो,
जनतेच्या विश्वासाला, स्वार्थाने गालबोट लागतो.
संधी आली झेप घेतो, धर्म नवा तो स्वीकारतो,
कालपर्यंत जो शत्रू होता, आज त्यालाच नमस्कारतो.
जनतेला मात्र समजत नाही, फसवाफसवी नित्याची,
पुन्हा पुन्हा हाच खेळ, नव्या नावे राजकारणाची.
परत मिळे तशीच संधी, पुन्हा रंगती सभा मोठ्या,
जनतेचा विसर पडतो, वचने पुन्हा खोटीच मोठी.
सत्ता अन पैशासाठी, निष्ठा कुठेच उरत नाही,
गटबदलूंच्या राजकारणात, खरी जनसेवा दिसत नाही!

राष्ट्रीय सेवा योजना शिबिरातील अनुभव

मौजे वडगाव हे एक छोटेसे खेडेगाव. हिरवीगार शेती, शांत निसर्ग, आणि माणुसकीची जपणूक करणारी माणसं ही गावाची ओळख. यावर्षी आमच्या महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या (छड्ड) शिबिरासाठी हे गाव निवडले गेले. आम्ही सर्व विद्यार्थी मोठ्या उत्साहाने शिबिरात सहभागी होण्यासाठी निघालो.

आमची सात गटात विभागणी केली

पहिल्याच दिवशी सरांनी आम्हा शंभर मुलामुलींचे गट तयार केले. मला वाटले, आपल्या वर्गातील मित्रांचा मिळून गट तयार करता येईल. सकाळी सात वाजता शाळेच्या ग्राउंडवर आम्ही जमलो. आम्ही वर्गातले मित्र जवळजवळ उभा राहिलो. मुलींची स्वतंत्र रांग होती. सरांनी सर्वांना एक ते दहा असे नंबर म्हणायला सांगितले. आम्ही उत्साहाच्या भरात मोठमोठ्याने एक ते सात अंक म्हटले. माझ्या वाट्याला तीन नंबर आला. सर म्हणाले, ज्यांनी ज्यांनी एक नंबर म्हटला ते एकत्र या, दोन नंबर म्हटलेले एकत्र या. असे सात नंबरपर्यंतचे सगळे एकत्र आले. आम्हाला वाटले हा एखादा खेळ असेल. परंतु सरांनी जाहीर केले, तुमचे सगळ्यांचे गट तयार झाले आहेत. आपापल्या गटात कोण कोण आहेत, ते पाहून घ्या. एका कागदावर आपापल्या गटातील स्वयंसेवकांची नावे लिहून घ्या. एकूण सात गट झाले आहेत. पंचायत झाली. माझ्या गटात माझा एकही वर्गमित्र नव्हता. आमची ताटातूट

मनेश संजय कांबळे (बी. कॉम. २)

झाली होती. सरांचा खूप राग आला.

आमच्या गटात एकही मुलगी नव्हती. आम्हाला वाटले, विद्यार्थीनींचा स्वतंत्र गट तयार होणार असेल. तेवढ्यात सर म्हणाले, प्रत्येक गटात सहा सहा मुली घ्या. त्यांचेही एक ते सहा नंबर आहेत. एक नंबरची विद्यार्थीनी एक नंबरच्या गटात जाईल. हा दुसरा धक्का सरांनी दिला. प्रत्येक गटात १४ किंवा १५ स्वयंसेवक झाले. प्रत्येकाला एक पांढरी कॅप आणि निळ्या रंगाचा टीशर्ट मिळाला.

सकाळची मॉर्निंग वॉक आणि योगासने

आम्ही दररोज सकाळी सहा वाजता उठत होतो. सकाळी साडेसहा ते सात, तीस मिनिटे आम्हाला मॉर्निंग वॉक करावे लागत असे. त्यानंतर काही योगासने आम्ही करित होतो. एन.एस.एस. (राष्ट्रीय सेवा योजना) शिबिरामध्ये सकाळी मॉर्निंग वॉक आणि योगासने हा एक महत्त्वाचा व आरोग्यदायी उपक्रम होता. यातून शिबिरार्थ्यांच्या आरोग्याची आणि दिनचर्येची चांगली सुरुवात झाली होती.

सकाळच्या मॉर्निंग वॉकमुळे शारीरिक तंदुरुस्ती होत होती. चालण्यामुळे शरीरातील रक्तप्रवाह सुधारत होता. हृदय निरोगी राहून स्नायूंना व्यायाम मिळत होता. सकाळच्या थंड हवा आणि निसर्गाचा सहवास यामुळे मन प्रसन्न होत होते. त्यामुळे शिस्त आणि नियमितता येत होती. ठराविक वेळेवर उठून चालण्याच्या सवयीमुळे शिस्तीचे बाळकडू मिळत होते. सगळेजण एकत्र चालत होतो. त्यामुळे आमच्यात गटभावना वाढत होती. एकत्र चालल्याने शिबिरार्थ्यांमध्ये सहकार्य व एकोपा वाढत होता. त्यामुळे शिबिरामधील मॉर्निंग वॉक विसरू शकत नाही.

सकाळचा हेल्दी नाष्टा

शिबिरात सकाळी नाष्टा मिळायचा. कांदेपोहे, शिरा आणि उपमा हे मेन्यु सकाळच्या

नाष्ट्याला ठरलेले होते. एका दिवशी मिसळ मिळाली. सकाळच्या मॉर्निंग वॉक आणि योगासनामुळे भूक लागायची. कधी एकदा नाष्टा मिळेल असे वाटायचे. एका दिवशी नाष्ट्याला फक्त दहा मिनिटे लेट झाली होती. एक विद्यार्थीनी स्वयंसेवक हळूच जवळच्या दुकानात जाऊन तिने काही तरी खायला आणले. सरांच्या हे लक्षात आले. त्यांनी तिला बोलावून घेतले.

तिच्या हातात कुरकुरेचा पुडा होता. सर म्हणाले,

दररोज सकाळी कॉलेजला येताना नाष्टा करून येता का ?

नाही सर, आम्ही नाष्टा न करताच कॉलेजला येतो. ती हासत हासत म्हणाली.

एखादज वेळेस स्वयंपाकाला उशीर झाला तर काय करता ?

काही नाही सर, थोडा वेळ झाला तर चालते.

का दुकानात जाऊन कुरकुरे आणता.

नाही सर. घरी ते करता येत नाही. मम्मी - पप्पा रागावतील की.

मी पहिल्या दिवशी सांगितले होते की शिबिरात सगळ्यांना चांगला नाष्टा आणि जेवण मिळणार आहे. बाहेरचे कोणतेही पॅकबंद खायचे नाही. तेव्हा आणलेले परत करून या. पोहे झालेले आहेत.

आमच्याच गटातील स्वयंसेवक विद्यार्थीनी परत गेली. कुरकुरे परत करून आली. त्या दिवसापासून आम्ही शिबिरात कुरकुरे खाणे बंद केले. चव कशीही असो, आम्ही दिला तो नाष्टा खायला सुरुवात केली.

शमदानाचा अनुभव

आम्हाला सरांनी शिबिराच्या उद्घाटनप्रसंगी सांगितले होते, राष्ट्रीय सेवा योजनेचे शिबिर हे शमसंस्कार शिबिर असले तरी फक्त शमदान करणे म्हणजे शिबिर नव्हे. असे असले तरी १.३० वाजता साहित्य घेऊन आम्ही गटागटाने बाहेर पडत होतो. हातात पाट्या, झाडू, खुरपे, टिकाव, फावडे घेऊन

शमदान करण्यासाठी आम्ही गावात जात होतो.

शिबिरामध्ये शमदानाला अत्यंत महत्वाचे स्थान आहे. हे केवळ शारीरिक शमाचे कार्य नसून, त्यामध्ये सामाजिक भान, एकोप्याची भावना आणि जबाबदारीची जाणीव निर्माण करण्याची शक्ती असते. स्वावलंबनाची भावना, शमदानामुळे शिबिरार्थींमध्ये स्वतःच्या कामासाठी इतरांवर अवलंबून न राहण्याची वृत्ती विकसित होते. सामूहिकतेचा अनुभव, सर्वांनी मिळून काम केल्यामुळे 'एकजुटीत शक्ती' ही संकल्पना प्रत्यक्ष अनुभवता येते.

शमदानामुळे मानसिक व शारीरिक विकास होतो याचा अनुभव आला. शमदान हे शारीरिक कसरत ठरतेच, पण त्याचबरोबर कष्टाचे महत्त्व समजून घेण्यास मदत करते. स्वच्छता व जबाबदारी, परिसर स्वच्छ ठेवण्यासाठी केलेले शमदान स्वच्छतेची जाणीव आणि सामाजिक जबाबदारी शिकवते. समाजकार्याचा पाया, शमदानातून सेवा भावना निर्माण होते, जी भविष्यातील जबाबदार नागरिक घडवण्यासाठी उपयुक्त ठरते. शिबिरातील शमदान ही केवळ एक कृती नसून ती एक शिक्षणप्रक्रिया आहे. त्यामुळे प्रत्येक शिबिरामध्ये शमदानाचा समावेश असायलाच हवा, कारण ते व्यक्तिमत्त्व विकासाचा महत्वाचा भाग आहे.

आम्ही न लाजता गटारी स्वच्छ केल्या. रस्त्यावर पडलेले प्लॅस्टिक गोळा केले. मंदिराचा परिसर स्वच्छ केला. रस्त्याच्या कडेला वाढलेले गवत काढले. काही ठिकाणी वृक्षारोपण केले. यापूर्वी लावलेल्या रोपांना आळी करून पाणी घातले.

आग आटोक्यात आली पण पाईप जळाली

आमचा गट एका वेगळ्याच संकटात सापडला होता. सावधानता बाळगली म्हणून बरे झाले. त्याचे असे झाले, शमदानाचा एक भाग म्हणून आम्हाला गावाच्या एका बंद असलेल्या तळ्यात वाढलेले गवत काढायचे होते. भरपूर गवत वाढले होते. त्या तळ्याचा उपयोग पाण्यासाठी होत नव्हता. गवत वाढल्यामुळे ते तळे वापरात नव्हते. त्या ठिकाणाहून माणसे क्वचितच वावरत असत.

त्यामुळे ग्रामपंचायतीने असा निर्णय घेतला की ती जागा स्वच्छ करून घ्यायची. त्या ठिकाणचे गवत काढून ती जागा स्वच्छ करायची. त्या जागेवर बाजार भरवायचा किंवा एखादे मंदिर उभा करायचे. यात्रा किंवा उरसासाठी सुद्धा ती जागा वापरता येऊ शकत होती. त्यामुळे शमदानाच्या माध्यमातून वाळलेले गवत काढले तर ती जागा स्वच्छ होईल आणि सर्व ग्रामस्थांना त्याचा उपयोग येणार होती.

आम्ही पहिल्या दिवशी गवत काढायला सुरुवात केली. गवतात आम्ही उतरलो, तेव्हा एकमेकांना पाहू शकत नव्हतो इतकं उंच गवत होतं. गवतात कदाचित सरपटणारे प्राणी सुद्धा असू शकतात याची आम्हाला जाणीव होती. आम्ही सावध आणि सावकाशपणे गवत काढत होतो. काढलेले गवत एकावर एक रचून ठेवत होतो. भर उन्हात हे काम सुरू होते. डोक्यावर पांढरी टोपी होती म्हणून बरे होते.

दुसऱ्या दिवशी एक शिबिरार्थी मित्र म्हणाला, गवत काढण्यापेक्षा आपण हे गवत जाळ्यात. म्हणजे कमी शमात आपले काम होईल. सरांना ही कल्पना सांगितली मात्र त्यांनी या गोष्टीला नकार दिला. ते म्हणाले, अवतीभवती वस्ती आहे. आग पसरली तर घरापर्यंत सुद्धा जाऊ शकेल. परंतु मुले ऐकण्याच्या तयारीत नव्हते. सरांनी नाईलाजाने परवानगी दिली.

जमा केलेले ढिग पेटवून घ्यायचे आणि त्या ठिकाणी उभे राहून आग पसरणार नाही याची काळजी घ्यायची, हे काम सुरू झाले. हे काम करताना त्या गवतातून रबरी नळी गेलेली आम्हाला दिसली. आम्हाला वाटले ती पडली असेल म्हणून ती काढली आणि पुन्हा गवत पेटवले. तेवढ्यात एक

ठिणगी पसरली आणि बघता बघता जवळपासच्या घराकडे आग जाऊ लागली. आम्ही घाबरलो. सरांचे न ऐकून चूक केली आहे असे वाटत होते. हातात झाडाच्या ओल्या फांद्या घेऊन आम्ही आग विझवायला सुरुवात केली. एका ठिकाणची आग विझली की दुसरीकडे आग दिसायची. इकडून तिकडे पळत जायचे, आग विझवायची, असे काम सुरूच होते. सगळीकडे धूरच धूर दिसत होता. बऱ्याच वेळाने आग आटोक्यात आली.

शेवटच्या दिवशी पुन्हा तेच काम सुरू केले. सर जवळ उभे होते. तेवढ्यात एक माणूस पळत आला. तो म्हणाला, माझी पाईपलाईन तुम्ही जाळून टाकली आहे, ती भरून दिली पाहिजे. आमच्या लक्षात आले नव्हते की एका टोकाहून दुसऱ्या टोकाकडे पाणी नेण्यासाठी रबरी पाईपलाईन केली होती. ती गवतात झाकून गेल्यामुळे सहज दिसत नव्हती. ती अध्यापिका जास्त जाळली होती. सरपंचाला फोन करून आम्ही बोलावून घेतले. सरपंचानी ती जबाबदारी आपल्यावर घेतली. ग्रामपंचायतच्या वतीने भरपाई दिली आणि आमची सुटका झाली. या शमदानामुळे एक गोष्ट आम्हाला शिकायला मिळाली की कोणतेही काम सावधानतेने केले पाहिजे. कुणाचे नुकसान होणार नाही याचीही काळजी घेतली पाहिजे.

शिबिर संपताना प्रत्येकाच्या डोक्यात पाणी होते. आम्ही जरी आमच्या घरी परत जात होतो, तरीही गावकऱ्यांबरोबर बांधलेले नाते कायमचे मनात कोरले गेले. छीं चश, ईंीं धीं ही राष्ट्रीय सेवा योजनेची संकल्पना आता फक्त शब्द राहिली नव्हती, तर आमच्या मनामनात रुजली होती.

गणेश बेकरी, नांदणी येथे भेट (अभ्यास सहल)

गेल्या आठवड्यात मी नांदणी येथे प्रसिद्ध गणेश बेकरी ला भेट दिली.

या बेकरीची

चव आणि गुणवत्ता संपूर्ण परिसरात प्रसिद्ध असल्याने तिच्याबद्दल बरीच उत्सुकता होती.

गणेश बेकरी, नांदणी (Shree Ganesh Bakery Nandani Private Limited) ही चकोते समूहाची प्रमुख कंपनी असून, तिचे मुख्यालय कोल्हापूर जिल्ह्यातील नांदणी येथे आहे. या कंपनीची स्थापना अण्णासाहेब चकोते यांनी १९९१ मध्ये केली होती, आणि २०१४ मध्ये ती प्रायव्हेट लिमिटेड कंपनी म्हणून नोंदणीकृत झाली. आज गणेश बेकरी महाराष्ट्रातील एक अग्रगण्य बेकरी उद्योग म्हणून ओळखली जाते.

गणेश बेकरी, नांदणीचे विविध विभाग

गणेश बेकरीमध्ये उत्पादन, विपणन, वितरण आणि व्यवस्थापन यांसारखे विविध विभाग कार्यरत आहेत. खालीलप्रमाणे या विभागांना आम्ही भेट दिली आणि माहिती करून घेतली.

१. उत्पादन विभाग (Production Department)

कोल्हापूर आणि लातूर येथील उत्पादन युनिट्समध्ये बिस्किटे, केक, कुकीज, खारी, ब्रेड आणि नमकीन यांसारख्या विविध बेकरी उत्पादने तयार केली जातात. २०२२-२३ मध्ये कोल्हापुरात नमकीन उत्पादनासाठी एक स्वयंचलित युनिट सुरू करण्यात आले आहे. अनेक माणसे या विभागात काम करीत होती.

२. पॅकेजिंग आणि डिझाइन विभाग (Packaging and Design Department)

उत्पादने आकर्षक आणि सुरक्षित

सर्वेश सचिन चौगुले (बी. एस्सी.१)

पद्धतीने ग्राहकांपर्यंत पोहोचवण्यासाठी पॅकेजिंग आणि डिझाइन विभाग कार्यरत आहे. या विभागात सहाय्यक व्यवस्थापक पदे आहेत. आकर्षक अशा पॅकेजिंगमध्ये तयार केलेले पदार्थ पॅक केले जात होते.

३. विपणन आणि विक्री विभाग (Marketing and Sales Department)

गणेश बेकरीच्या उत्पादनांची विक्री महाराष्ट्रभर तसेच इतर राज्यांमध्ये केली जाते. या विभागात झोनल सेल्स मॅनेजर आणि इतर विक्री प्रतिनिधी कार्यरत आहेत. विविध शॉपबरोबर पत्रव्यवहार करून करार केला जात असे. आता ईमेलच्या साहाय्याने मागणी तसा पुरवठा केला जात होता.

४. मानव संसाधन आणि प्रशासन विभाग (Human Resources and Administration Department)

कंपनीच्या विविध युनिट्समध्ये काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांचे व्यवस्थापन, प्रशिक्षण आणि कल्याणासाठी हा विभाग जबाबदार आहे. गणेश बेकरीतले काही कर्मचारी सेवानिवृत्त झाले होते. शिवाय नवीन युनिट तयार केले की त्या ठिकाणी नवीन भरती करावी लागत असे. नवीन लोकांना अगोदर प्रशिक्षण दिले जात असे. नंतरच त्यांना प्रत्यक्ष कामावर नियुक्त केले जायचे.

५. गुणवत्ता नियंत्रण विभाग (Quality Control Department)

उत्पादनांची गुणवत्ता सुनिश्चित करण्यासाठी गुणवत्ता नियंत्रण विभाग कार्यरत आहे. या विभागात उत्पादनांच्या चाचण्या, मानके आणि प्रमाणपत्रे यांची देखरेख केली जाते. त्यासाठी सतत संशोधन, परीक्षण, चाचण्या चालत असणे आवश्यक असते. या विभागात स्वतंत्र आणि तज्ज्ञ कर्मचाऱ्यांची नेमणूक केली जात असे. व्यवसाय वाढण्यासाठी उत्पादन हे गुणवत्तापूर्ण असणे आवश्यक असते.

गणेश बेकरी पदार्थांच्या गुणवत्तेमध्ये तोडजोड करीत नव्हती.

६. पुरवठा साखळी आणि लॉजिस्टिक्स विभाग (Supply Chain and Logistics Department)

कच्चा माल खरेदीपासून ते तयार उत्पादनांच्या वितरणापर्यंतच्या सर्व प्रक्रिया या विभागाद्वारे हाताळल्या जातात. या विभागाची माहिती आम्ही घेतली. सगळ्यात हा विभाग महत्त्वाचा मानला जात होता. उत्पादित माल हा योग्य वेळेत, सुरक्षित, हव्या त्या ठिकाणी जाणे आवश्यक असते. त्याची कायदेशीर काळजी या विभागात घेतली जात होती.

७. संशोधन आणि विकास विभाग (Research and Development Department)

नवीन उत्पादने विकसित करणे, उत्पादन प्रक्रियेत सुधारणा करणे आणि ग्राहकांच्या गरजा ओळखून त्यानुसार बदल करणे या विभागाचे मुख्य कार्य आहे. एकच एक उत्पादन करून व्यवसाय वाढत नसतो. विविध पदार्थ तयार करण्यासाठी संशोधन होणे गरजेचे असते. पदार्थ चविष्ट, टिकाऊ आणि शरीरासाठी उपयोगी व्हावेत, यासाठी हा विभाग प्रयत्नशील असतो.

यशस्वी उद्योजक

गणेश बेकरीने आपल्या विविध विभागांच्या समन्वयाने आणि अण्णासाहेब चकोते यांच्या नेतृत्वाखाली एक यशस्वी उद्योजक म्हणून आपली ओळख निर्माण केली आहे. सायकलवरून पाव विकणाऱ्या अण्णासाहेबांनी आज एक मोठा उद्योग उभा केला आहे, ज्यामुळे नांदणी गावाला महाराष्ट्रात एक विशेष स्थान मिळाले आहे.

बेकरीच्या प्रवेशद्वारातच ताज्या बेक केलेल्या पदार्थांचा सुवास दरवळत होता. आत शिरताच अतिशय स्वच्छ व व्यवस्थित मांडणी दिसली. येथे खुसखुशीत खारी, पाव, बटर, ब्रेड, बन मस्का आणि विविध प्रकारचे केक उपलब्ध होते. विशेषतः त्यांचे स्पेशल खारी आणि बन मस्का खूप चविष्ट होते.

ग्राहकांची मोठी गर्दी असूनही कर्मचारी अत्यंत तत्परतेने सेवा देत होते. त्यांच्या रवा केक आणि प्लम केक बद्दल आधीच ऐकले होते, त्यामुळे ते चाखून पाहण्याचा मोह आवरला नाही. खरोखरच त्यांच्या पदार्थांची चव अप्रतिम होती.

एकूणच, गणेश बेकरी नांदणी ही केवळ एक बेकरी नसून स्थानिकांच्या दैनंदिन आहाराचा एक अविभाज्य भाग आहे. स्वच्छता, गुणवत्ता आणि ग्राहकसेवा या तिन्ही बाबतीत उत्कृष्ट ठरणारी ही बेकरी पुन्हा भेट द्यावी अशीच आहे!

अंध

तेजस्विनी देवाप्पा कांबळे, बी. कॉम. २

नजर नाही तरी स्वप्न मोठी,
तिच्या मनाशी जिद्द दाटी।
सूर्य न दिसला, चंद्र हरवला,
तरीही तिचा मार्ग उजळला।
अक्षर स्पर्शून ओळखते ती,
ज्ञानसागरात पोहत जाते।
गडद काळोख सहवास तिचा,
तरी प्रकाशाशी नाते जोडे।
हसून ती प्रत्येक संकटाला,

नवी दिशा रोज शोधते।
कधीच न थांबे, न कधी झुंझरते,
तिच्या जिद्दीला नभही सलाम ठोकते।
नियतीने घेतले डोळ्यांचे दान,
पण तीच झाली जिंकणारी शान।
दृष्टी नसली तरी स्वप्न जिवंत,
मनात तिच्या उजळलेले दिप्त।

आणि मी सूत्रसंचालन केले (आत्मकथा)

सूत्रसंचालन हा एक अत्यंत उत्साहवर्धक आणि जबाबदारीने भरलेला अनुभव असतो. जेव्हा तुम्ही मंचावर उभे

राहून एखाद्या कार्यक्रमाचे सूत्र हाताळता, तेव्हा संपूर्ण कार्यक्रमाचा प्रवाह तुमच्या बोलण्यावर आणि सादरीकरणावर अवलंबून असतो. कार्यक्रम हा यशस्वी होण्यामागे सूत्रसंचालकाचा वाटा कोणी मानो ना मानो पण तो असतो, हे नाकारून चालणार नाही. मी ही कला संपादन करेन असे वाटले नव्हते. पण संधी मिळाली आणि ती संपादन करता आली.

माझा सूत्रसंचालनाचा अनुभव

राष्ट्रीय सेवा योजनेचे शिबिर मौजे वडगाव येथे आयोजित केले होते. मी मुळात या शिबिरात भाग नाही घ्यायचा या मानसिकतेत होतो. सरांनी फारच आग्रह केला. नाव तरी नोंदव, पुढचे पुढे बघू, असे सर म्हणाले. सकाळी उठून मी वॉक करायचे. नाष्टा करून शमदानाला गेतात जायचे. दुपारी येऊन जेवायचे. संध्याकाळी ग्रामपंचायतीच्या कार्यालयात प्रबोधनपर व्याख्यान असायचे. दररोज एकेका गटाने आयोजनाची जबाबदारी घ्यायची असे ठरले होते. आमच्या गटाकडे एका दिवशी आयोजन करण्याची जबाबदारी दिली. त्यात सूत्रसंचालन करण्यास कुणीही तयार होत नव्हते. ऐनवेळी मी तयार झालो. मी सरांना म्हणालो, सर मी खाली बसून बोलतो. मला भीती वाटतेय.

नाही, स्टेजवर, माईकच्या पुढे उभा राहून तुला बोलावे लागेल.

माझ्यासाठी हा अनुभव अतिशय नवीन होता. कुणी तरी हातात साप आणून दिला आहे, असे वाटत होते. मी घाबरत घाबरत उठलो. माईक समोर होता. पहिला शब्द कोणता उच्चारला आता

प्रथमेश गुंडू गुरव (बी.कॉम. २)

आठवत नाही. परंतु मी बोलत होतो. काही वेळापूर्वीची भीती संपली होती. सरांकडे बघितले की ते मान बोलावून प्रोत्साहन देत होते. उत्साह वाढत होता. प्रमुख पाहुण्यांना भाषण करण्याची विनंती करून मी सरांजवळ बसलो. सर हळूच म्हणाले, तुला चांगलं बोलता येतं की, उगीच घाबरायचे नाटक करत होतास. कार्यक्रम पार पडला. मित्रांनी माझे कौतुक केले. त्या वेळेपासून मला वाटले, आपण स्टेजवर बोलू शकतो. शिबिर संपले, आम्ही आपापल्या गावी गेलो. दोन दिवसांनी कॉलेजला आलो. सरांची भेट झाली. ते म्हणाले, तू शिबिरात शंभर मुलांपुढे बोललास. आता दोनशे मुलांपुढे तुला बोलण्याची संधी मी तुला देतो. मी मागचा पुढचा विचार न करता होकार दिला.

कार्यक्रमाची जबाबदारी स्वीकारल्यावर मी आधी संपूर्ण कार्यक्रमाची रूपरेषा समजून घेतली. प्रत्येक सत्राची वेळ, सहभागी वक्ते, प्रमुख पाहुणे आणि कार्यक्रमाचा उद्देश लक्षात घेतला. काही पुस्तके वाचली. यूट्यूबवर काही भाषणे ऐकली. सूत्रसंचालन करतानाचे काही व्हिडिओ पाहिली. तयारी सुरू केली.

पूर्वतयारीला लागलो

कार्यक्रमाच्या स्वरूपानुसार भाषाशैली ठरवली. दोन तीन प्रसिद्ध कवितेच्या ओळी पाठ केल्या. त्या कागदावर लिहून काढल्या. प्रासंगिक आणि उत्साहवर्धक संवाद तयार करून लिहिले. काही ठिकाणी हजरजबाबीपणा आवश्यक असल्यामुळे मनात काही कल्पना ठेवल्या. वेळेचे नियोजन योग्यरीत्या करण्यासाठी लागणाऱ्या सूचना व्यवस्थित समजून घेतल्या. ऐनवेळी कार्यक्रमात बदल झाला तर काय करायचे याची तयारी केली. चूक झालीच तर माफी मागायची, सॉरी म्हणायचे आणि कार्यक्रम पुढे सुरू करायचा याचीही तयारी केली. दुसऱ्या दिवशी स्टेज गाजवायचे या तयारीने

कॉलेजला गेलो.

मंचावरचा अनुभव

जेव्हा मी मंचावर उभा राहिलो, तेव्हा पहिल्या काही क्षणात थोडी धडधड होती. पण पहिला परिचय आणि स्वागत केल्यानंतर आत्मविश्वास वाढला. प्रेक्षकांशी डोळसंपर्क ठेवून संवाद साधला आणि त्यांना गुंतवून ठेवण्याचा प्रयत्न केला.

कार्यक्रमाच्या वेगवेगळ्या टप्प्यांवर

कार्यक्रम एकच असला तरी तो वेगवेगळ्या टप्प्यांनी विभागलेला असतो. त्या प्रत्येक टप्प्यावर काय बोलले पाहिजे, हे मी कागदावर उतरवून ठेवले होते.

१. कार्यक्रम सुरू होतो. स्टेजवर प्रमुख पाहुणे, प्रमुख वक्ते, नियोजित अध्यक्ष आणि संयोजक विराजमान झालेला असतात, हा कार्यक्रमाचा आरंभाचा पहिला टप्पा असतो. स्टेजवरील निमंत्रित मान्यवर आणि उपस्थिती शोते, विद्यार्थी वा प्रतिनिधी हे परस्परांना परिचित असतातच असे नाही. सूत्रसंचालक म्हणून आपण या दोघांना जोडले पाहिजे. कार्यक्रम कोणता आहे, उपस्थित कोण आहे, याची ओळख करून दिली पाहिजे.

२. कार्यक्रमाचा दुसरा टप्पा हा उद्घाटनाचा असतो. उद्घाटन कसे करायचे, कोणाच्या हस्ते करायचे, हे ठरलेले असते. मी सर्वांना विनंती केली की आपण सर्वांनी कार्यक्रमाचे उद्घाटन करण्यासाठी कुंडीतील रोपाला पाणी घालावे. एकेक पाहुणा रोपाला पाणी घालत असतो. अशावेळी वृक्षारोपण या विषयावरील काही अभंगाच्या, कवितेच्या ओळी मी वाचत गेलो. माझे कवितावाचन आणि रोपाला पाणी घालणे, यांची सांगड मी घालत होतो. शोते टाळ्या वाजवत होते.

३. कार्यक्रमाचा दुसरा टप्पा हा एकेकास बोलण्यासाठी पाचारण करणे, हा असतो. मी

कार्यक्रम पत्रिकेतील क्रमानुसार प्रत्येकास विनंती केली. सर्वप्रथम कार्यक्रमाचे स्वागत आणि प्रास्ताविक करण्यासाठी मी नियोजित मान्यवरांना विनंती केली. (आदेश देणे, हे सूत्रसंचालनात बसत नाही, याची जाणीव मला सरांनी करून दिली होती.) त्यानंतर मी प्रमुख पाहुणे, वक्ते यांना विनंती केली.

४. कार्यक्रमाच्या चौथ्या टप्प्यात अध्यक्षीय भाषण असते. त्यापूर्वी मी एक हलकासा विनोद सांगितला. शोत्यांचा सहभाग जिवंत रहावा, त्यांनी झोपू नये यासाठी काही प्रश्न विचारले. अर्थात उत्तर देणे अपेक्षित नसते. त्यांचा कार्यक्रमातला सहभाग वाढावा, त्यांचे लक्ष केंद्रित करावे, याचा मी विचार केला. सगळे ताजेतवाने झाले आहेत, असे वाटल्यानंतर पूर्वनियोजित अध्यक्षाना विनंती केली.

५. कार्यक्रमाचा शेवटचा टप्पा हा आभारप्रदर्शनाचा असतो. आभार कोणी मानावे हे ठरलेले असते. काही वेळा आभार मानणारा अनुपस्थित असतो, हे यापूर्वी अनुभवले होते. माझा मित्र खाली मान घालून पुन्हा पुन्हा आभार मानणाऱ्याचे नाव उच्चारत होता. स्टेजवरून सर काही तरी सांगत होते. असे होऊ नये म्हणून मी सतर्क होतो. परंतु असे झाले नाही. आभार मानणारे सर उठून लगेच उभा राहिले. त्यापूर्वी मी सर्वांप्रति कृतज्ञता व्यक्त करून 'मी आपली रजा घेतो.' असे जाहीर केले.

कार्यक्रमाच्या शेवटी शोत्यांकडून चांगला प्रतिसाद मिळाला, त्यामुळे माझा आत्मविश्वास वाढला. हा अनुभव माझ्या संवादकौशल्याला आणि नेतृत्वगुणांना बळकटी देणारा ठरला. भाषणात प्रमुख पाहुण्यांनी माझी स्तुती केली. भविष्यात अशा संधी मिळाल्यास आणखी प्रभावी सूत्रसंचालन करण्याचा आत्मविश्वास मला मिळाला.

खेड्यातील उन्हाळा (नाटक)

सौरभ संतोष खोत, बी. कॉम. ३

पात्रे

१. बाबा - गावातील शेतकरी
२. आजी - अनुभवी आणि समजूतदार
३. राजू - शाळेत शिकणारा तरुण मुलगा
४. चिंगी - राजूची छोटी बहीण
५. मामा - शहरी पाहुणा

(पडदा उघडतो. गावातील मळे, आंब्याचे झाड, विहीर, आणि एका झोपडीसमोरचे अंगण. आजी हातात हातपंखा घेऊन बसलेली असते. राजू आणि चिंगी धावत येतात.)

दृश्य पहिले

राजू : आजी, आज किती गरम होतंय! उन्हाळा काही केल्या संपत नाही.

आजी : (हसत) अरे राजू, उन्हाळा म्हणजे गावाची खरी मजा! ऊन कितीही असो, पण आंबे, कैऱ्या, उसाचा रस याचाच तर आनंद असतो.

चिंगी : पण आजी, हे सगळं खूप छान आहे, पण दुपारी बाहेर गेलं की उन्हाणे डोकं दुखायला लागतं.

आजी : मी आंब्याचं पन्हं केलय. तुला प्यायला देते. पिलं की बरं वाटलं.

राजू : आजी मला पण दे.

(इतक्यात बाबा अंगणात येतात. डोक्यावर टॉवेल, हातात घमटा, कपाळावर घामाच्या धारा.)

बाबा : अरे उन्हाळ्यात हे सगळं तर सहन करावं लागतंच! पण बघ, सकाळी लवकर काम आटोपलं की दुपारी छान झाडाखाली झोपता येतं.

राजू : पण बाबा, शाळेत सांगतात की आता हवामान खूप बदलतंय. आधी एवढं तापत नव्हतं ना?

बाबा : अगदी बरोबर! आधी इतकं जळजळीत ऊन नव्हतं. झाडं जास्त होती, विहिरींना भरपूर पाणी

असायचं. पण आता जंगलं तोडली, विहिरी कोरड्या पडल्या, म्हणून उन्हाळा असह्य वाटतो.

राजू : बाबा, मागच्या दोन वर्षांपूर्वी आपल्या इथून लातूरला ट्रेनने पाणी नेले होते. तिकडचे लोक झाडे लावत नाहीत का ?

बाबा : तसं नाही. काही काही भागात जास्त पाऊस पडत नाही. ती नैसर्गाची किमया आहे. चेरापुंजीला आपल्यापेक्षा जास्त पाऊस पडतो की नाही, तीसुद्धा निसर्गाची किमया आहे.

चिंगी : तिथले लोक कसे राहात असतील ?

आजी : चिंगी बेटा, त्या त्या भागातील लोकांना सवय झालेली असते. आता बघ तुझा मामा शहरातून आला तर तो काय म्हणेल माहीतय का ?

राजू : काय म्हणेल ग आजी ?

आजी : काय हे गावाचं ऊन !

दृश्य दुसरे

(मामा शहरातून गावाला येतो. त्याच्या गळ्यात टॉवेल, हातात बॉटल, चेहरा उन्हाणे लालसर झालेला.)

मामा : अरे बापरे! हे काय गावाचं उन ? गाडीने आलो, तरी उन्हाणे जीव निघाला.

चिंगी : मामा, आम्ही तर रोज असं उन्हा सहन करतो. तुम्ही तर शहरी लोक, एसीशिवाय राहू शकत नाही !

राजू : मामा, तुझ्या हातातील पाण्याची बाटली संपत आली वाटतं. या गावातही पाण्याची बाटली मिळते की, घ्यायची का नवीन ?

मामा : नाही, नको. आपल्या घरी मातीचा माठ आहे. माठातलं थंडगार पाणी अमृतापेक्षा भारी असतं.

चिंगी : मामा, आम्हाला आता सवय झालीय. आजी म्हणते, 'पावसाळ्याची किंमत उन्हाळ्याशिवाय कळत नाही.' खेड्यातला उन्हाळा वेगळा आणि

खेड्यातला उन्हाळा वेगळा असतो.

मामा : (हसतो) खरंय गं! खेड्यात उन्हाळा वेगळाच असतो. संध्याकाळी गार वारा, अंगणातली झोप आणि रात्रीचे मस्त तारे पाहताना गप्पा ! हे मात्र शहरात नाही मिळत.

बाबा : (मान हलवून) अगदी बरोबर. उन्हाळा सहन करायला कठीण असला तरी त्याच्या काही चांगल्या गोष्टी असतात. उसाच्या रसाची गोडी, बैलांना नदीत आंघोळ घालणं, संध्याकाळी गडीमाणसांसोबत चावडीवर बसून गप्पा मारणं, हे सगळं केवळ गावातच मिळतं.

मामा : शहरात जसा दिवसा उन्हाळा असतो त्यापेक्षा भयानक रात्री असतो. प्रचंड उकाडा असतो. काही कारखाने तर रात्रभर सुरू असतात. त्यांचा धूर शहरात पसरत जातो. इथं बघ, कसं शांत वाटतं. प्रदूषणापासून मी दूर आलो आहे. मस्त काही दिवस राहणार. गावची स्वच्छ हवा घेणार आणि मग जाणार.

राजू : मामा, आम्हाला दुसरीला एक कविता होती, ' झूक झूक आगीनगाडी, धुरांच्या रेषा हवेत काढी, पळती झाडे पाहूया, मामाच्या गावाला जाऊया'

मामा : काळ बदलला आहे. आता मामाच म्हणतोय, 'भाच्यांच्या गावाला जाऊया.' (सगळेच हसतात) मामा आता शहरी झालाय. नोकरी करण्यासाठी त्याने गाव सोडले.

चिंगी : मामा, शहरात रस्ते किती मोठे असतात नाही ! किती मज्जा !

मामा : मजा कसली ! रस्त्यावर इतक्या गाड्या पळतात, त्यातून बाहेर पडणारा गरम धूर ! रस्त्यावरून चालनं म्हणजे शिक्षाच असते. वाहनांचा कर्णकर्कश आवाज सहन होत नाही. तू आली होतीस माझ्याकडे तर काय म्हणालीस आठवताय का ?

चिंगी : मला आठवत नाही. मी लहान असेन.

मामा : तू म्हणालीस, ' मामा इथं यात्राय का ? नुसता आवाज ऐकू येतोय.' मी म्हणालो, 'नाही चिंगी, हा मोटारीचा आणि गाड्यांचा आवाज आहे.

दर सेकंदाला हॉर्न वाजवावा लागतो.'

चिंगी : मामा आता मी पुन्हा येणार तिकडे.

मामा : चल, पण गावची मजा तिकडं यायची नाही.

दृश्य तिसरे

(संध्याकाळ होते. सगळे अंगणात झाडाखाली बसतात. आजी सगळ्यांना जेवायला देत आहे. चिंगी आंब्याचा रस खात असते.)

राजू : आता थोडा गार वारा सुटलाय. दिवसाचा उन्हाळा असला तरी संध्याकाळी गाव किती छान वाटतो !

चिंगी : दादा, आंब्याचा रस खाऊन बघ, किती गोड लागतो !

मामा : चिंगी, असा रस आमच्याकडे मिळत नाही. एक तर आंबे केमिकलने पिकवलेले असतात. त्यातले नैसर्गिक गुणधर्म संपलेले असतात. शरीरावर त्याचा कधी वाईट परिणाम होईल, हे सांगता येत नाही.

राजू : बस कर चिंगे, किती वाट्या रस खातेस ! पोट बिघडेल.

आजी : राजू, रस कितीही खाल्ला तरी पोट बिघडत नाही. आंब्याचा रस हा पाचक असतो.

मामा : तुझी आजी म्हणजे डॉक्टर आहे. सगळ्या आजारांवर तिच्याकडं औषधं आहेत. दुकानातून औषध आणण्याची गरजच भासत नाही.

राजू : काल रात्री आजीने एक गोष्ट सांगितली होती. उलट्या पायाच्या भुताची. किती घाबरलो माहिताय ! तिला म्हणालो, ' आजी खरंच भूत असतंय ?' तर ती म्हणाली, ' भूत खरं नसतं आन् खोटबी नसतं.' मला कळालच नाही. आजी सांग की काय खरं काय खोटं ?

आजी : तुला सांगते, मनात आणलं तर भूत असतं, मनानं सांगितलं, 'ते नाही' तर भूत नसतं. अरे बाबा, भूत म्हणजे मनाचे खेळ असतात. मी तर कुठं भूत बघीतलय. माझ्या आईनं मला जी गोष्ट सांगितली ती तुम्हाला मी सांगतेय.

चिंगी : म्हणजे भूत नसतंय.

राजू : आजी, मामाच्या ताटातला आंब्याचा रस संपला बघ. मला पण एक वाटी दे.

आजी : देते सगळ्यांना. म्हणूनच म्हणतात, गावाकडचा उन्हाळा जरी कठीण असला तरी निसर्गाच्या सान्निध्यात त्याचा आनंद काही वेगळाच असतो.

मामा : (हसत) खरंच! आता पुढच्या उन्हाळ्यात परत गावातच यायचं.

(सगळे हसतात. पडदा पडतो.)

शेतकऱ्याचे कष्ट

सुमीत सुनील कुरणे, बी. ए. १

माझ्या मातीचा मी पुत्र शूर,
रोज घाम गाळतो भरपूर.
सूर्य तळपत माथ्यावरती,
तरीही न थांबेन शेतीवरती.
पाऊस आला, गेला, थांबला,
माझ्या नशिबाचा खेळ रंगला.
कधी भरपूर, कधी नसे पाणी,
तरीही मी घेतो मेहनतीची काणी.
नांगर, कुन्हाड, फावडे हातात,
रोज लढतो संकटांवर मात.
पोटासाठी जगत राहतो,
माझ्या भूमीत प्रेम लावतो.
कधी कर्जाचे ओझे भारी,
तरीही आस माझी न शून्य होई.
धान्य पिकते हसऱ्या शेतात,
तेव्हा सुख माझ्या मनात.
मीच जगाचा पोशिंदा,
मीच आहे शेतकरी राजा.
माझ्या कष्टास सलाम करा,
अन्नदाता मानूनी नमस्कार करा!

खेड्यातील एका भिकार्याचे (व्यक्तिचित्रण)

आमच्या गावच्या जुन्या वडाच्या झाडाखाली रोज बसणारा एक भिकारी सगळ्यांच्या ओळखीचा होता. लोक त्याला 'बापू' म्हणत. वयाने साठीत असलेला, मळकट फाटके कपडे घातलेला, दाढी वाढलेली आणि डोळ्यांत एक वेगळीच शून्यता असलेला हा बापू कधी हसत तर कधी आपल्या जगात हरवलेला दिसे.

बापूला बघितलं की मला थोडी भीती वाटायची. मनात विचार यायचा, याने मला मारले तर ? एखादा दगड मारला तर ? पण त्याने मला कधीही त्रास दिला नाही. मी त्याच्याकडे बघितले की तोही बघायचा. कधी तरी त्याच्या घशातून आवाज यायचा. काही तरी बोलायचे असावे असे वाटायचे. मलाही बापूला बोलावे असे वाटायचे. पण हिम्मत कधीच केली नाही.

बापूच्या हातात एक तुटलेलं ताट आणि एक वाटी असते. कुठेही गेले तरी सोबत या दोन गोष्टी असायच्याच. लोक त्याला भाकर देत. आमटी, भाजी कधी भातही देत. तो लोकांकडून मिळणाऱ्या भाकरीच्या तुकड्यांवर दिवस काढत असे. तो कुणाकडे जास्त मागत नसे. गावातले काही जण त्याला रोज चहाचा कप देत, तर काही जण कपडे देत. त्याच्या अंगावर वर्षानुवर्षे न धुतलेली चादर आणि एखादी चिंध्या झालेली टोपी असे.

बापू कधी आंगोळ करीत होता की नाही, माहीत नाही. आंगोळ तर कुठे करणार ? कुठे कपडे बदलणार ? साबण कोण देणार ? दिलाच तर त्याला आंगोळ करता येईल का ? कित्येक दिवस त्याने तोंडही धुतलेले नसावे, असे वाटते. डोक्यावरचे केस वाढलेले, पांढरे झालेले. दाढीही वाढलेली होती. खाताना तोंडातून बाहेर पडलेली लाळ तशीच दाढीच्या केसांवर चिकटलेली असायची. दात मजबूत दिसत होते. एकही दात पडलेला दिसत नव्हता. मनात उगीच विचार यायचा, बापू भिकारी कसा

अविनाश जयकुमार मगदूम (बी.ए.३)

झाला असेल. त्याचे घर, आई-वडील, नातेवाईक कुठे असतील ?

त्याच्याविषयी अनेक गोष्टी गावात सांगितल्या जात असत. काही जण म्हणायचे, 'तो पूर्वी एका मोठ्या शेतकऱ्याचा मुलगा होता, परंतु घरातल्या भांडणामुळे त्याने घर सोडले आणि तो या गावात आला.' काही म्हणायचे, 'त्याला कोणीच नाही, तो लहानपणापासूनच भीक मागत वाढला.' तो कोणीही असो पण त्याच्या डोळ्यांत असलेली वेदना पाहून हे सगळं खरं असावं असं वाटायचं.

पावसाळ्यात तो एखाद्या मंदिराच्या भागात जाऊन झोपायचा. मंदिरात असताना तो आंगोळ करून भगवे कपडे घालून बसला असता तर साधू-संन्याशी वाटला असता. त्याने कधी कुणाच्या घरी चोरी केल्याचे कुणी तक्रार करत नव्हते. तो भीक मागत कधी लाचार होऊन फिरत नव्हता. जे देतील ते घ्यायचे आणि खायचे. नाही दिले तर ? असे कधी झाले नसावे.

उन्हाळ्यात मात्र तो झाडाखालीच दिवस काढत असे. झाडाखालची सावली जिकडे जाईल तिकडे तो सरकायचा. अंधार पडला की तिथंच कुठं तरी झोपायचा. त्याला अंधाराची भीती नव्हती. एखादा साप येऊन चावेल, असे त्याला वाटत असेल की नाही, माहीत नाही. कदाचित त्याने आपल्या मनातून भीती नावाची गोष्ट हद्दपार केली असेल.

त्याला थंडी तरी वाजते की नाही, माहीत नाही. थंडीच्या दिवसांत त्याच्या अंगावर फारसं पांघरायला दिसायचे नाही. एक गोधडी होती, अनेक ठिकाणी फाटलेली. तो ती अंगावर घेऊन बसायचा. कदाचित थंडी वाजतही असेल. पण तक्रार कुणाकडे करायची ? समजा त्याला पांघरण्यासाठी काही तरी उबदार दिलेच तर ते पांघरेल याची शाश्वती नव्हती. गावातली लहान मुलं कधी कधी बापूला चिडवायची, पण तो काही बोलायचा नाही. फक्त शांतपणे बसून

राहायचा. बापू म्हणजे मुलांसाठी खेळणी होती. पण जेव्हा कोणी त्याला प्रेमाने विचारपूस करायचं, तेव्हा त्याच्या डोळ्यात पाणी यायचं. तो बोलायचा नाही. तरी त्याला खूप काही सांगायचे आहे, असे वाटायचे. जणू काही विसरलेली माणुसकी परत त्याच्या आठवणीत यायची.

बापूचा हळूहळू गावातल्या लोकांशी घट्ट संबंध जडत गेला. तो फक्त एक भिकारी नव्हता, तर गावाचा एक भाग बनला होता. तो कधीही कोणालाही त्रास देत नसे, फक्त शांतपणे आपला दिवस घालवत राही. आणि मग एके दिवशी तो तसाच बसलेला होता. हालत नाही, उठत नाही की चालत नाही. लोकांना शंका आली. मीही जवळ जाऊन कधी नव्हे ती हाक मारली, 'बापू SSS' मला वाटले बापू मान वळवून माझ्याकडे बघेल. पुन्हा मी हाक मारली, 'बापू SSS' बापूने थोडीही हालचाल केली नाही.

शेजारी उभ्या असलेल्या काकांनी बापूच्या हाताला थोडे ढकलले तर बापू सरळ खालीच पडले.

म्हणजे बापू आता राहिले नव्हते. कोणालाही न सांगता, कोणालाही त्रास न देता ते निघून गेले होते. सगळा गाव गोळा झाला. अनेकांच्या डोळ्यांतून आसवे गळत होती. गावकऱ्यांनी त्याचं अगदी आपल्याच माणसासारखं अंतिम संस्कार करून त्याला निरोप दिला.

बापू गेला, पण त्याच्या डोळ्यातली शांतता आणि आयुष्यभर सोसलेली वेदना माझ्या मनात कायमस्वरूपी कोरली गेली. लहान सहान गोष्टींसाठी हट्ट करणारे माझे मन शहाणे झाले. बापूने मलाच नव्हे तर अख्ख्या गावाला शिकवण दिली होती. मनात असलेली वेदना, चिंता, प्रश्न, समस्या, कधीच ओठावर येऊ दिल्या नाहीत.

आता दररोज मी त्या झाडाजवळून जातो. बापू तिथं दिसत नाही त्यामुळे ते झाडसुद्धा एकटं पडलय असे वाटत राहते. ते झाड पोरके झाल्याचा भास मला होतोय. बापूने झाडाला नव्हे, मला आणि गावाला पोरके केले आहे असे वाटत राहिले.

कामगार

श्रीवर्धन चंद्रकांत शेते, बी. कॉम. २

दिसेल तिथे घाम गळतो, हात जळतो कामात,
उन्हा-पावसात झिजतो, तरी राहत नाही शांत.
सकाळी निघतो भुकेल्या पोटी, संध्याकाळी येतो थकून,
पोराच्या हसऱ्या चेहऱ्यासाठी, गिळतो दुःख हरपून.
सिमेंटच्या ढिगान्याखाली, स्वप्नेही दबून जातात,
कष्टाच्या या ओझ्याखाली, इच्छा विरून जातात.
मालकासाठी मशिन असतो, भावनांचा त्याला गंध नसे,
रक्त-घाम सांडूनही या हाताला सुख कधीही दिसे?
नकोत मोठ्या इमारती, नकोत तेजोमय रंग,
मिळू दे फक्त चार घास सुखाचे, दूर होऊ दे हे संग.
कामगार आहे मी अभिमानाने, हात घडवतो ही दुनिया,
पण जगण्याच्या लढाईत रोजच, होते माझी हार पुन्हा!

धर्मांधांना सवाल

सूरज संजय मुंडे, बी. कॉम. २

धर्माच्या नावाने जाळी तू का रे?
 दंगली, हल्ले हे घाली तू का रे?
 माणुसकीची तू गाठ फोडतोस,
 शब्देच्या नावाने रक्त सांडतोस!
 देवाची शिकवण प्रेमाची आहे,
 तू मात्र द्वेषात नाहतोस का रे?
 वेद, कुराण, बायबल सांगती,
 मानवतेला तू दूर करतोस का रे?
 जात, पंथाचे ओझे कशाला?
 एकच तो श्वास, समान उजाळा!
 तरीसुद्धा द्वेष हा का तगतो?
 अरे, माणूस माणसाला का गमावतो?
 मंदिर-मशीद तू उधळून टाकशी,
 स्वतःच्या घरी का दिवे मालवशी?
 बंदुकीऐवजी प्रेम नेसायला,
 धर्म म्हणजे माणुसकी शिकायला!
 धर्म हा आहे मनाचा प्रकाश,
 नको करू हा अंधाराचा विनाश!
 आधी माणूस हो, मग भक्त हो,
 प्रेम पेर, ना द्वेष रक्त हो!

युद्ध नको, बुद्ध हवा

निखिल सुभाष यादव, बी. कॉम. २

युद्धाने येतो विनाश सारा,
 मानवतेचा होतो न्हास सारा।
 बॉम्ब, बंदुका नाती तोडती,
 जगण्याची उमेदही हरवती।
 बुद्ध सांगतो शांतीचा मार्ग,
 करुणा, अहिंसा यांचा जागर।
 क्रोध नको, समजूत हवी,
 द्वेष टाळून प्रीती उभी।
 मानव मानवाशी नातं जोडा,
 युद्ध नको, बुद्ध मार्ग धरा।

हिंदी विभाग

सचमुच आज काट दी हमने,
जंजीर स्वदेश के तन की,
बदल दिया इतिहास,
बदल दी चाल समय की,
चाल पवन की,
यदापि कर निर्माण रहे हम,
एक नयी नगरी तारों में,
सीमित किंतु हमारी पुजा,
मंदिर, मस्जिद, गुरुद्वारों में,
गंगा-जमजम के पानी में,
गुली-मिली जिंदगी हमारी,
मासुमों के गर्म लहू से पर दामन आजाद नहीं है ।
तन तो आज स्वतंत्र हमारा, लेकिन मन आजाद नहीं है ।

- कवी

गोपालदास सक्सेना 'नीरज'

विभागीय संपादक
प्रा. (डॉ.) शंकर दळवी

अनुक्रमणिका...

रोटी और सपने सुरक्षा
परिवर्तन
मिडीया की ताकत
कृत्रिम बुद्धिमत्ता
मतदाता की पुकार
आम आदमी
मैं मतदाता
शेरो शायरी
मैं किसान हूँ

- संजय भोसले, बी.ए. १
- तबस्सुम सिराज बारगीर, बी.ए. २
- अपर्णा आनंदा कांबळे, बी.ए. १
- सानिया शब्बीर कलावंत, बी.,ए. २
- शेखर सुकुमार गवळी, बी.ए. २
- धनश्री राहूल गोंदणे, बी.ए.२
- जुनेद शकील भालदार, बी.ए. २
- मुस्कान अमीन मणेर, बी.ए.१
- तनुजा नितीन खांडेकर, बी.ए.१

रोटी और सपने

सुरक्षा संजय भोसले, बी.ए. १

आम आदमी – एक ऐसा किरदार, जिसे न तो इतिहास की किताबों में जगह मिलती है और न ही अखबारों की सुर्खियों में। लेकिन वो हर दिन इतिहास बना रहा होता है – अपने परिवार के लिए, समाज के लिए, और देश के लिए। उसके संघर्ष में करुणा है, उसके सपनों में चमक है, और उसकी आँखों में वह दृढ़ता है, जो किसी भी क्रांति की शुरुआत कर सकती है।

सुबह के पाँच बजे का समय है। अलार्म की तेज़ आवाज़ किशन की नींद तोड़ती है। आंखें भारी हैं, शरीर थका हुआ है, लेकिन उसे उठना ही है। पत्नी राधा रसोई में दूध उबाल रही है। चाय बनती है और साथ में कल रात का बचा हुआ पराठा तवे पर गर्म होता है। किशन जल्दी-जल्दी तैयार होता है, क्योंकि उसे सात बजे की लोकल बस पकड़नी है।

उसके दो बच्चे हैं – सोनू और पायल। सोनू सातवीं कक्षा में है और पायल चौथी में। दोनों स्कूल जा रहे हैं, लेकिन उनके स्कूल बैग भारी होते जा रहे हैं, और किशन की जेब हल्की।

ऑफिस पहुँचते ही बॉस की घुड़कियाँ शुरू हो जाती हैं –

किशन जी, ये रिपोर्ट अभी तक पूरी नहीं हुई?
टारगेट पूरा नहीं हुआ तो सैलरी पर असर पड़ेगा।

किशन, चुपचाप सिर झुकाकर काम में लग जाता है। वह जानता है कि विरोध करना मतलब नौकरी को खतरे में डालना। और नौकरी चली गई तो किराया, घर खर्च, बच्चों की फीस... सब कुछ ठप। ऑफिस की कुर्सी पर बैठा वह आदमी कंप्यूटर की स्क्रीन देख रहा होता है, लेकिन उसकी आँखों में बच्चों की मुस्कान, पत्नी का संघर्ष, और भविष्य की चिंता तैर रही होती है।

शाम को किशन थका-हारा घर लौटता है। दरवाज़ा खोलते ही बेटी दौड़ कर गले लगती है – पापा, आज मुझे स्कूल में स्टार मिला!

किशन मुस्कराता है, थकान थोड़ी कम होती है।

बेटा कहता है – पापा, मेरे दोस्त ने नया मोबाइल

लिया है, मेरे पास भी होगा क्या?

किशन कुछ नहीं कहता, सिर्फ उसके बालों को सहलाता है। उसके मन में ख्याल आता है कि दो महीने से मोबाइल की स्क्रीन टूटी हुई है, लेकिन उसे बदलवाने के पैसे नहीं।

रात के खाने में दाल, चावल और आलू की सब्जी है। राधा कहती है – सब्जियाँ बहुत महंगी हो गई हैं, अब तो हर हफ्ते बजट बिगड़ जाता है। किशन चुप रहता है। वह जानता है कि राधा बिना कुछ कहे बहुत कुछ कह जाती है।

रात को जब सब सो जाते हैं, किशन छत पर आकर आसमान की ओर देखता है। आसमान वही है जो बड़े लोगों का भी होता है – पर उनके पास उसे छूने के साधन हैं, किशन के पास सिर्फ देखने की आज़ादी है।

वह सोचता है –

मैं इतनी मेहनत करता हूँ, फिर भी क्यों हमेशा कसर रह जाती है? क्या मेरे बच्चों का भविष्य भी ऐसा ही होगा?

लेकिन अगली सुबह वह फिर तैयार होता है – उसी लोकल बस के लिए, उसी ऑफिस के लिए, उसी टारगेट के लिए। क्योंकि यही उसकी जिंदगी है।

एक रविवार की सुबह, किशन और उसका बेटा पास के पार्क में टहल रहे होते हैं। बेटा कहता है

“पापा, मैं बड़ा होकर बहुत पैसे कमाऊँगा, आपको कार दिलाऊँगा। आपको घर दिलाऊँगा।

किशन हँसता है, लेकिन उसकी आँखें नम हो जाती हैं। उस छोटे से बच्चे की बात में एक बड़ी उम्मीद छुपी होती है।

किशन जानता है – यह देश आम लोगों से ही चलता है। वह कोई नायक नहीं, पर उसकी मेहनत, त्याग और संघर्ष असली नायकत्व है। वह हर दिन टूटता है, पर अगली सुबह फिर उठ खड़ा होता है – क्योंकि उसके सपनों की नींव ही उसकी जिंदगी है।

परिवर्तन (एकांकी)

पात्र परिचय:

आरव – एक जागरूक और प्रगतिशील सोच वाला युवा (२० वर्ष)

स्मिता – आरव की बहन, कॉलेज की छात्रा, संवेदनशील (१८ वर्ष)

रमेश चाचा – ५५ वर्षीय ग्रामीण, परंपरावादी और पुराने विचारों वाले

मीरा आंटी – समाजसेविका, सकारात्मक सोच की प्रतीक (४५ वर्ष)

गांववाले – अलग-अलग उम्र और सोच के ग्रामीण (५-६ पात्र)

बच्चे – गांव के स्कूली बच्चे (४-५ पात्र)

दृश्य १:

(स्थान: गांव का चौक। मंच पर एक ओर पेड़ के नीचे बैठने की जगह, दूसरी ओर दीवार पर कुछ गंदगी और फटे-पुराने पोस्टर। आरव और स्मिता सफाई कर रहे हैं।)

(प्रवेश – आरव और स्मिता झाड़ू से सफाई करते हुए)

आरव (झाड़ू लगाते हुए):

हर सुबह यहां गंदगी देखता हूँ, मन खिन्न हो जाता है। क्या हम कभी बदल पाएंगे?

स्मिता:

बदलाव तो तभी आएगा जब हम जैसे युवा उठ खड़े होंगे। सोच को बदलना होगा, दिशा को नया मोड़ देना होगा।

(आरव दीवार पर बैनर चिपकाता है – हमारा व्रत – स्वच्छ, शिक्षित और समान समाज, हम होंगे कामयाब एक दिन, मन में है विश्वास)

आरव:

यह केवल बैनर नहीं, एक व्रत है – सामाजिक परिवर्तन का व्रत।

तबस्सुम सिराज बारगीर, बी.ए. २

(पृष्ठभूमि में नाटक का शीर्ष गीत बजता है: चलो बदलें हम राहें, उठाएं हम मशाल, हम होंगे कामयाब एक दिन, मन में है विश्वास)

दृश्य २:

(स्थान: वही गांव का चौक, भीड़ इकट्ठी है। गांव के कुछ लोग और बच्चे पास बैठे हैं। मंच पर एक ओर कुर्सी पर मीरा आंटी बैठी हैं।)

मीरा आंटी:

हमारे गांव के ये युवा एक नई मुहिम लेकर आए हैं। वे चाहते हैं कि हर बच्चा स्कूल जाए, कोई भी गली गंदी न रहे, और बेटा-बेटी में फर्क न किया जाए। हर घर तक शिक्षा पहुँचानी है, नई पिढी को कामयाब बनाना है। समाज परिवर्तन में सभी गाँववालों का साथ चाहिए।

रमेश चाचा (गुस्से में):

अरे बेटा, ये सब किताबों की बातें हैं। हम वर्षों से ऐसे ही रह रहे हैं। अब क्या सब कुछ एक दिन में बदल दोगे? चुनाव के समय नेतागण भी यही स्वच्छता, शांतता, शिक्षा तथा सुधार की बातें करते हैं और चुनाव जितने के बाद सारे आश्वासन हवा हो जाते हैं।

आरव (शांति से):

नहीं चाचा, पर पहला कदम तो जरूरी है। कल आप ही कह रहे थे कि आपका पोता स्कूल नहीं जाता। अब सोचिए, अगर हर बच्चा पढ़ेगा, तो गांव का भविष्य बदलेगा। हमारे जीवन से अज्ञान का अंधकार नष्ट होकर ज्ञान का प्रकाश फैलेगा इसलिए हमें समाज परिवर्तन करना है।

स्मिता:

और गंदगी? बीमारियों की जड़ बन चुकी है। हमें स्वच्छता को जीवनशैली बनाना होगा।

(गांववालों में फुसफुसाहट – बात तो ठीक कह रहे हैं। हमारे हित और कल्याण की है।)

मीरा आंटी:

बदलाव आसान नहीं, लेकिन नामुमकिन भी नहीं। जरूरत है बस शिक्षा, स्वच्छता और सुधार के परिवर्तन की।

दृश्य ३:

(स्थान: गांव की गलियां। अब मंच पर सब कुछ बदला हुआ है — साफ सुथरी सड़कें, दीवारों पर शिक्षाप्रद नारे। बच्चे किताबें लेकर स्कूल जा रहे हैं। रमेश चाचा सफाई कर रहे हैं। धीरे धीरे गाँव का माहौल बदल रहा है।)

(रमेश चाचा झाड़ू लगाते हुए):

कितना अच्छा लग रहा है! अगर पहले ही ये दिशा पकड़ लेते, तो क्या बात होती!

(आरव और स्मिता आते हैं)

आरव:

चाचा, ये सब आपके सहयोग के बिना संभव नहीं था। आप जैसे सयाने और समझदार लोग ही आनेवाली नई पिढी का भविष्य बनायेंगे।

मीरा आंटी (मंच पर आती हैं):

आज हम सबने मिलकर एक सामाजिक परिवर्तन को साकार किया है। यह कोई उत्सव नहीं, एक निरंतर

प्रयास है। इसे हमेशा के लिए चलाना है और देश विकास तथा उन्नती की ओर हमें जाना है। स्वच्छ भारत शिक्षित भारत। जय हिंद !

(पृष्ठभूमि में गीत बजता है — हर दिल में है एक दीप जलाना, एक नया सूरज बनाना)

सभी पात्र मिलकर कहते हैं:

हम लें संकल्प, नया प्रवाह,

बदलेगा समाज, यही है राह!

हम होंगे कामयाब एक दिन,

मन में है विश्वास

(पर्दा गिरता है, तालियों की गूंज)

संदेश:

यह एकांकी यह दर्शाती है कि यदि समाज के युवा ठान लें, तो समाज की दशा और दिशा दोनों बदली जा सकती हैं। सामाजिक दिशा परिवर्तन केवल एक आंदोलन नहीं, बल्कि हर नागरिक का दायित्व है।

मतदाता की पुकार

शेखर सुकुमार गवळी, बी.ए. २

हर पाँचवें साल याद किया जाता हूँ,
वादों की भीड़ में घसीटा जाता हूँ।
कभी जात, कभी धर्म में बाँटा जाता हूँ।
मैं ही वो मतदाता कहलाता हूँ।

बस्तियों में जब धूल उड़ती है,
सड़कें टूटीं, उम्मीदें झड़ती हैं।
नेता आते हैं मुस्कान लिए,
और मैं फिर सपनों में उलझता हूँ।

घरों में पानी नहीं, बिजली कम है,
पर उनके पोस्टर हर गली में हरदम है।
भाषणों की आग से जलता शहर,
मैं खामोश रहकर सब सहता हूँ।

मेरे वोट से बनते हैं सिंहासन,
फिर भी मैं सबसे पीछे खड़ा उदास मन।
वादा जो कल किया था भूल गए,
अब मेरा हाल पूछने कौन आएगा नेतागण ?
मैं जाग जाऊँ तो बदल दूँ सब कुछ,
पर मुझे ही नींद में रखना दस्तूर है।
अबकी बार मैं खुद को समझाऊँगा,
कि ये देश मेरा है और इसे बनाने का सपना है।

मिडीया की ताकत

अपर्णा आनंदा कांबळे, बी.ए. १

सोशल मीडिया एक ताकत है – यह या तो एक आभासी भ्रम बन सकता है, या एक सच्चाई को उजागर करने वाला आईना। ब्लू टिक से ज्यादा जरूरी है – ब्लू हार्ट, यानी एक संवेदनशील, सच्चा और इंसानियत से भरा समाज।

तन्वी शर्मा एक मिडिल क्लास परिवार की समझदार लड़की थी। दिल्ली के एक कॉलेज में पत्रकारिता की पढ़ाई कर रही थी। बचपन से ही उसमें समाज को देखने और बदलने की एक ललक थी। पर अब, पत्रकारिता वैसी नहीं रही थी जैसी किताबों में पढ़ी थी। अब खबर का मतलब था – वायरल कंटेंट।

राहुल सिंह, एक सोशल मीडिया स्टार था। लाखों फॉलोअर्स, महंगी कारें, ब्रांडेड कपड़े और सस्ते 'इमोशनल वीडियो'। हर वीडियो में या तो गरीबों को पैसे बाँटता या डायलॉग मारता। लोग ताली बजाते, कॉमेंट करते – कितना नेक इंसान है! तन्वी को यह सब दिखावा लगता। वह जानती थी कि राहुल जैसे लोग असल में मदद के नाम पर लोगों की गरीबी का तमाशा बना रहे हैं।

कॉलेज में एक सोशल मीडिया इवेंट हुआ, जिसमें राहुल मुख्य अतिथि था। भीड़ में लड़कियाँ सेल्फी ले रहीं थीं। तन्वी ने सवाल पूछा, सर, आपने कभी बिना कैमरा ऑन किए किसी की मदद की है? राहुल मुस्कराया, बिलकुल, लेकिन आजकल सच्चाई दिखाने के लिए वीडियो जरूरी है। पूरे हॉल ने ताली बजा दी, लेकिन तन्वी का मन भारी हो गया।

तन्वी अपनी बिलडिंग में रहने वाली मिसेज भाटिया से रोज़ मिलती थी। एक दिन उसने पूछा, दादी, क्या अब सच्चाई दिखाने के लिए भी मेकअप करना पड़ेगा? मिसेज भाटिया ने बड़े प्यार से कहा, बेटा, जो सच्चाई दिल को छू जाए, उसे पोस्ट नहीं करना पड़ता, लोग खुद शेयर करते हैं। इस वाक्य ने तन्वी को अंदर तक झकझोर दिया।

तन्वी ने एक छोटा-सा वीडियो बनाया – जहाँ वह एक वृद्धाश्रम में बुजुर्गों से बात करती है, उनके अकेलेपन की कहानी सुनती है। कोई बैकग्राउंड म्यूज़िक नहीं, कोई एक्टिंग नहीं – बस सच्चे आँसू, सच्ची बातें।

शुरुआती में इस वीडियो पर किसी ने ध्यान नहीं दिया। लेकिन धीरे-धीरे लोगों ने इस ट्रेंड को अपनाया शुरू किया। लोगों ने अपने गाँव की टूटी सड़कें, स्कूलों में खराब सुविधाएं, मानसिक स्वास्थ्य की समस्याएँ, बेरोजगारी के अनुभव – सब साझा करने शुरू किए।

इन वीडियो में लोग सुंदर नहीं थे, सच्चे थे।

राहुल को ये रुझान खटकने लगा। उसने एक वीडियो डाला जिसमें उसने तन्वी की सच्चाई को डिप्रेसिंग ट्रेंड कहा। उसने कहा, लोगों को पॉज़िटिव चीज़ें दिखानी चाहिए, न कि रोने वाले वीडियो।

तन्वी ने प्रतिक्रिया में कुछ नहीं कहा। लेकिन लोगों ने कहा पॉज़िटिविटी तभी सच्ची है जब सच्चाई की नींव पर खड़ी हो। कई स्कूलों और कॉलेजों में 'समाज दर्पण' क्लब बन गए, जहाँ छात्र समाज की सच्चाई पर रिपोर्टिंग करने लगे।

सरकार को एक वीडियो के कारण एक गाँव में पुल बनाना पड़ा। कई बुजुर्गों को वृद्धाश्रम से निकालकर उनके परिवारों ने अपनाया। राहुल के फॉलोअर्स धीरे-धीरे घटने लगे। अब लोग उससे सच्चे सवाल पूछते थे।

एक दिन राहुल तन्वी से मिलने आया और बोला, मैंने पहली बार एक वीडियो बिना स्क्रिप्ट के बनाया है – मेरी माँ के कैंसर के बारे में। तन्वी मुस्कराई, अब तुमने सही रास्ता चुना है। जिंदगी सुंदर नहीं, सच्ची होनी चाहिए। सत्यमें शिव होता है और वही सुंदर होता है।

कृत्रिम बुद्धिमत्ता

सानिया शब्बीर कलावंत, बी.,ए. २

आज का युग तकनीक और विज्ञान का युग है। मानव जीवन को सरल और सुविधाजनक बनाने के लिए अनेक आविष्कार हुए हैं, और इन्हीं में से एक अत्यंत महत्वपूर्ण आविष्कार है कृत्रिम बुद्धिमत्ता (Artificial Intelligence) यह तकनीक मशीनों को सोचने, समझने, निर्णय लेने और समस्याओं का समाधान करने में सक्षम बनाती है। धीरे-धीरे यह तकनीक हमारे जीवन के हर क्षेत्र में प्रवेश कर रही है — शिक्षा, चिकित्सा, उद्योग, कृषि, सुरक्षा और संचार जैसे क्षेत्रों में।

कृत्रिम बुद्धिमत्ता का शाब्दिक अर्थ है मनुष्य द्वारा निर्मित बुद्धिमत्ता। यह कंप्यूटर विज्ञान की एक शाखा है, जिसमें ऐसे प्रोग्राम और सिस्टम बनाए जाते हैं जो मानवीय बुद्धि की नकल कर सकें। जैसे कि — सीखना, तर्क करना, समस्या का समाधान करना, भाषा को समझना, निर्णय लेना आदि।

कृत्रिम बुद्धिमत्ता का विचार सन् १९५० में प्रसिद्ध वैज्ञानिक एलन ट्यूरिंग द्वारा प्रस्तुत किया गया था। १९५६ में जॉन मैकार्थी ने Artificial Intelligence शब्द का प्रयोग किया और इसे एक स्वतंत्र विषय के रूप में प्रस्तुत किया। आरंभ में यह केवल एक कल्पना थी, परंतु कंप्यूटर की क्षमता, इंटरनेट की पहुंच और डेटा की वृद्धि के साथ अख ने अद्भुत विकास किया है।

१. Narrow AI:

यह विशिष्ट कार्यों के लिए डिज़ाइन किया गया होता है, जैसे कि चेहरा पहचानना, भाषा अनुवाद करना, वर्चुअल असिस्टेंट आदि।

२. General AI:

यह मानव जैसी बुद्धिमत्ता रखने वाली प्रणाली होती है जो किसी भी कार्य को करने में सक्षम हो सकती है। यह अभी विकास की स्थिति में है।

३. Super AI :

यह मानव बुद्धि से अधिक बुद्धिमान और सक्षम मानी जाती है। यह भविष्य की एक अवधारणा है।

कृत्रिम बुद्धिमत्ता के लाभ :

१. गति और दक्षता:

AI के माध्यम से कार्य बहुत तेजी से और सटीकता से होते हैं।

२. 24x7 कार्य क्षमता:

इंसानों की तरह इसे थकावट नहीं होती, यह लगातार कार्य कर सकती है।

३. चिकित्सा क्षेत्र में उपयोग:

जटिल सर्जरी, रोगों की पहचान और दवाओं के सुझाव में AI का उपयोग होता है।

४. शिक्षा में सहायक:

AI आधारित एप्लिकेशन छात्रों के स्तर के अनुसार शिक्षा सामग्री उपलब्ध कराते हैं।

५. व्यवसाय में लाभ:

ग्राहक सेवा, डेटा विश्लेषण और ऑटोमेशन से कंपनियों को बड़ा लाभ होता है।

कृत्रिम बुद्धिमत्ता की हानिया:

१. रोजगार की हानि:

AI के कारण मशीनें कई मानव नौकरियाँ ले रही हैं, जिससे बेरोजगारी की समस्या बढ़ सकती है।

२. नैतिक प्रश्न:

AI द्वारा लिए गए निर्णयों में भावनात्मक पहलू या नैतिकता की कमी होती है।

३. गोपनीयता का खतरा:

AI का अत्यधिक उपयोग व्यक्ति की निजी जानकारी को खतरे में डाल सकता है।

४. निर्भरता:

AI पर अत्यधिक निर्भरता से मानवीय सोचने-समझने की शक्ति कमजोर हो सकती है।

AI ने समाज को आधुनिक और तकनीकी

रूप से सक्षम बनाया है। शिक्षा, स्वास्थ्य, उद्योग और सुरक्षा क्षेत्रों में बड़ा परिवर्तन हुआ है। लेकिन साथ ही इसके कारण समाज में विषमता, बेरोजगारी और डेटा के दुरुपयोग की समस्याएं भी सामने आई हैं। यह आवश्यक है कि AI का उपयोग संतुलन और मानवीय मूल्यों के अनुरूप किया जाए।

कृत्रिम बुद्धिमत्ता निस्संदेह २१वीं सदी की सबसे क्रांतिकारी खोजों में से एक है। यदि इसका उचित और नैतिक उपयोग किया जाए, तो यह मानव जीवन को अधिक उन्नत, सुरक्षित और सुविधाजनक बना सकती है। परंतु इसके साथ-साथ हमें इसके संभावित खतरों के प्रति भी सतर्क रहना होगा। AI का भविष्य उज्वल है, बशर्ते इसका उपयोग मानवता के हित में हो।

मैं मतदाता

जुनेद शकील भालदार, बी.ए. २

मैं सोया नहीं, मैं जागा हूँ
मैं खुद अपना भाग्य विधाता हूँ।
हर वोट में है ताकत मेरी,
मैं देश का सच्चा त्राता हूँ।
ना मैं बिकता, ना मैं डरता,
मैं सच की राहों पर चलता।
हर झूठी बात को पहचानूँ,
अब खुद से खुद को मैं मिलता।
कल तक जो मुझे समझा कमजोर,
आज मैं हूँ लोकतंत्र की कोर।
मुट्टी बाँध चल पड़ा हूँ मैं,
अब कोई न मोड़े मेरी डोर।
जो देगा शिक्षा, देगा काम,
जो बोले नहीं, करे अंजाम।
अब वोट उसी को जाएगा,
जो सच्चा हो, ना हो बदनाम।
मैं भी हूँ इस देश की शान,
मेरा वोट नहीं कोई दान।
ये मेरा हक़ है, मेरी आवाज़,
अब बनेगा भारत महान।
उठो! चलो! मतदान करो,
अपने हक़ की पहचान करो।
कल से बेहतर आज बनाओ,
भारत को फिर संसार में ऊँचाई दिलाओ।

आम आदमी

धनश्री राहूल गोंदणे, बी.ए. २

आम आदमी
भीड़ में गुम एक चेहरा है,
सपनों का बोझा लादे चलता है।
हर सुबह उम्मीदों का सूरज लिए,
हर शाम फिर थका-हारा मिलता है।
महँगाई की आग में जलता,
तन पर चादर भी छोटी पड़ती।
तनखाह से पहले ही खर्च
हर महीने की शुरुआत में बढ़ती।
नेता मंचों पर भाषण देते,
वादों की बारिश होती है।
पर ज़मीनी सच्चाई देखो तो,
आँखों में नमी सी रोती है।
शिक्षा, इलाज, रोज़गार सब
अब जैसे सपने हो गए हैं।
हर दिन दो वक़्त की रोटी के लिए
जंग से अपने खो गए हैं।
फिर भी वो हँसता जाता है,
बच्चों की खातिर जीता है।
उसकी उम्मीदें मरती नहीं,
आशा का दिया सा दीखता है।
कह दो किसी से, सुन ले जरा,
ये जो आम है, खास भी है।
इसकी मेहनत से देश चले,
ये नींव है, ये आस भी है।

शेरो-शायरी

मुस्कान अमीन मणोर, बी.ए.१

१. रोटी सस्ती नहीं रही, सपने अब बिकते हैं,
गरीब बच्चे किताब छोड़, ठेले पर काम करत हैं।
२. नेता के वादे बादलों जैसे हैं,
बरसें नहीं, बस गरजते रहते हैं।
३. डिग्री है हाथ में, पर नौकरी नहीं,
युवाओं की आँखों में नमी की कुछ कमी नहीं है।
४. चीखती रही इंसानियत, सब देखते रहे,
मिडीयावाले लोग आपने चैनल का टीपीआर बढ़ाते है।
५. सच बोलने वालों को शाबाशी के बदले सजा मिलती है।
झूठ बिकता है बाजारों में, सच्चाई का कोई पता नहीं है।
६. हर रात के पीछे सवेरा होता है,
अंधेरों से लड़ो, उजाला यहीं होता है।
१. कहाँ गए वो दिन जहाँ इंसान जिंदा था,
आज हर फैसला सत्ता और संपत्ती के पिंजरे में कैद है।
२. देर से मिला जो इंसान, उसे जिंदगी में क्या मिला
मर गया जो लड़ रहा था, उसका नामोनिशान जला।
३. आँखों पर पट्टी है, मगर सुनता भी नहीं,
ये कैसा न्याय है जो सच्चाई को गुनहगार कहे?
४. अमीर छूट जाए तो कानून लाचार है,
गरीब बोले तो वही जुर्म का इकरार है।
५. जब भी उठा है न्याय का दीपक अंधेरों में,
जल उठे हैं महलों के पर्दे गुनाहगारों के हाथों से।
६. अब भी यकीन है मुझे इस अदालत पर,
कभी तो आएगा फैसला इंसानियत के इबादत में।

मैं किसान हूँ

तनुजा नितीन खांडेकर, बी.ए.१

मैं वो हूँ जो धरती को सींचता हूँ,
धूप में जलकर अन्न खींचता हूँ।
जिसकी हथेली से तह टपकता है,
और फिर भी खेतों में फूल महकता है।

मैं सुबह से पहले उठता हूँ,
बीज से जीवन बुनता हूँ।
पर मेरी झोपड़ी उजड़ी रहती है,
और खलिहानों में चुप्पी बसती है।

सूखा हो या बाढ़ का पानी,
हर बार मेरी किस्मत दीवानी।
कर्ज के नीचे दबा हुआ इंसान हूँ,
कभी आँकड़ा, कभी अखबार की जान हूँ।

नेता आते हैं वादे लेकर,
फिर लौटते हैं कुर्सी के भाव में बहकर।
मैं पूछता हूँ - मेरे हिस्से का न्याय कब?
सत्राटा उत्तर देता है - तू सिर्फ एक कब?

मेरे बच्चे स्कूल नहीं जाते,
क्योंकि खेत से ही सपने उगाते।
मैं अन्नदाता हूँ, फिर भी भूखा मरता हूँ,
अपने ही देश में पराया सा रहता हूँ।

पर फिर भी जिंदा हूँ, उम्मीद लिए,
हर हरियाली में एक गीत लिए।
मैं टूट कर भी हर साल जुड़ता हूँ,
मैं भारत हूँ... क्योंकि मैं किसान हूँ।

ENGLISH SECTION

Don't walk in front of me....

I may not follow

Don't walk behind me....

I may not lead

Walk beside me....

just be my friend

**Co-Editor
Dr. Madhavi Solankurkar**

INDEX

1. Generation Z & the future of Indian Tradition - Samiksha Kamble, B.Sc. I
2. The Distant Star - Aarti Gurav B.Sc. I
3. She Believed she could, so she did - Arati Jadhav, B.A. III
4. Importance of AI - Saqlain Patil, B.A. III
5. Women Empowerment - Kshitija Bagadi, B.Com. III
6. How to make youngsters responsible? - Samruddhi Kolhapur, B.Com III

Generation Z & the future of Indian Tradition

Samiksha Kamble
B.Sc. I

Born between two worlds

Generation Z - those born roughly between 1997 to 2012 are the first true digital natives of India. They grew up with smart phones in their hands, Youtube in their ears & global cultures in their feed. But they also grew up with Diwali Diyas, grandmother's stories, temple bells & the smell of haldi in the air.

This dual exposure has made Gen Z uniquely positioned to transform Indian tradition - not by rejecting it, but by reshaping it.

The modern approach to Age-old customs :

Unlike previous generations who often followed traditions unquestioningly, Gen Z is :

- 1) Asking questions about purpose & equality.
- 2) Modifying rituals to make them inclusive & meaningful.
- 3) Blending tradition with technology & global ideas.

Gen Z major influences that impact tradition :

- 1) Technology & social media
 - * Festivals are now Instagram moments, but with deeper awareness. Gen Z often uses social media to promote cultural events, wear

traditional clothes or post about rituals.

* Digital devotion : Online bhajans, virtual darshans & astrology apps make spirituality accessible on demand.

2) Global Exposure

* Gen Z compares Indian traditions with global values like gender equality & personal freedom.

* They appreciate tradition but reject parts of it that feel outdated or oppressive such as gender roles, caste based practices or forced religious customs.

3) How Gen Z is remaining traditions

I. Sustainability in celebrations

- a) Eco - conscious youth are replacing fire-crackers with community events.
- b) Ganesh - idols are now made from clay or paper with seeds embedded for plantation.
- c) Weddings are shorter, simpler & more mindful of waste.

ii. Redefining Spirituality

a) Rituals are more personal - Morning affirmations & mindfulness often replace traditional pujas.

iii. Fashion - Tradition meets trends

- a) Young people are wearing sarees with sneakers, lehengas with crop tops.

b) Handloom, Khadi & jutties are making comebacks thanks to influencer culture & pride in 'Made in India'.

4) The future : Where is Indian tradition Headed?

i) Digital Dharma : Scriptures will be archived on blockchain, Rituals can be performed through AI - guided platforms.

ii) Cultural Entrepreneurship : Gen Z is opening businesses that revive ancient crafts - handloom, herbal wellness, temple art.

Rural traditions are being celebrated through podcasts, documentaries and fusion music.

To conclude,

Gen Z is not abandoning their roots, they're growing new branches. They are not destroying tradition, they're deconstructing it, breathing new life into it.

The Distant Star

Aarti Gurav
B.Sc. I

Every night I look at the Stars,
through the window.

There are thousands & thousands.

But only one among them will be twinkling for me.

So I smile back to you.

I also try to climb the silken stars of night just to be with you.

But then I behold the star coming to me.

And perched on the tree top to watch the twinkling only for me.

She Believed she could, so she did

Arati Jadhav
B.A. III

They say hero is a person who wears a cape, flies and saves lives, but not all heroes wear capes. Some wear sarees, aprons, uniform or sometimes just a smile. They walk beside us - maybe in classrooms, homes, hospitals, fields or offices.

They can be our mothers, sisters, teachers, friends & neighbors. They just shine in a silence. "She believed she could, so she did" is not just a quote - It's a quiet revolution. This article celebrates everyday heroines - women who rise above expectations, face struggles with grace.

What makes a Woman a Heroine?

- 1) She doesn't give up - even when life keeps saying 'no'.
- 2) She makes choices that aren't easy but are right.
- 3) she uplifts others, even when she herself is tired.
- 4) She leads silently, without waiting for applause.

There is one beautiful story about a mother who decides to complete education. After raising three children & managing a household for 20 years, Aarti enrolled in a university to complete her MA. She studied at night, attended classes in the morning & proved that it's never too late to chase your dreams. Why this story matters, this story doesn't just warm our hearts, this one wakes our whole life. It reminds us that courage isn't always loud.

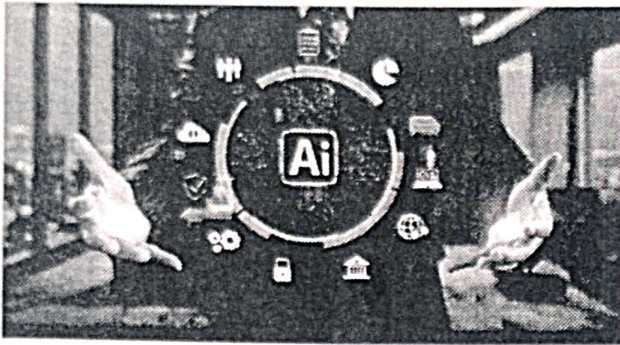
Every woman carries a universe within her - of dreams, strength & unspoken stories. By telling these types of stories we honor not just them, but the spirits of resilience & possibility in all of us.

In the end... just listen more share more and cheer louder for the quiet warriors among us. Because somewhere, a woman is finding her voice. And when she believes she can - she will.

Importance of AI

Saqlain Patil
B.A. III

Artificial Intelligence (AI) is rapidly transforming various aspects of modern life, offering both exciting possibilities and potential challenges. From healthcare and finance to transportation and entertainment. AI is already making a significant impact, with its influence expected to grow exponentially in the coming years while. AI offers increased efficiency, accuracy, accessibility concerns about job displacement, bias and ethical consideration remain.

AI is revolutionizing healthcare by enabling faster and more accurate disease diagnosis, personalized treatment plans and advancements in drug discovery. AI powered tools can analyze medical images, assist in surgeries and even predict potential health risks.

Self driving cars, powered by AI algorithms, promise to revolutionize transportation by improving safety, reducing traffic congestion and increasing efficiency. AI is also being used to optimize traffic management systems and enhance road safety.

AI is being implemented in fraud detecting, risk management and algorithmic trading in the financial industry. AI powered

chat bots are also providing customer service, streamlining financial transactions and improving accessibility to financial information.

AI is personalizing recommendations on streaming platforms, enhancing gaming experiences with AI driven engines and creating more interactive and engaging content.

AI is being used to personalise learning experiences through virtual tutors & AI powered educational software, catering to individual student needs and learning styles. From virtual assistants like Siri & alexa to smart home devices and personalized recommendations on various platforms. AI is becoming increasingly integrated to daily routines.

AI powered systems can automate repetitive tasks, process large amount of data and perform complex calculation with greater speed and accuracy than humans, leading to increased efficiency and productivity across various industries. AI algorithms can analyze data and make decisions. AI minimizes errors in data analysis and decision making. AI provides insights and predictions based on data analysis. AI can optimize processes and reduce operational costs.

AI is a powerful tool shaping the future. It increases efficiency, enables automation, improves decision making and opens up new possibilities in both personal and professional.

Women Empowerment

Kshitija Bagadi
B.Com III

In every corner of the globe, women are rising not just as contributors but as leaders, innovators and change makers. Women empowerment refers to the process of increasing the social, economic, political and legal strength of women. It enables them to make choices, claim rights and shape their futures with autonomy and confidence.

Despite progress, gender inequality still exists in various forms. Women globally earn 77 cents for every dollar earned by men. Women hold only about 26% of parliamentary seats worldwide. In many Societies, girls are still denied education, freedom and decision making power. Empowering Women is not just a matter of justice, its also a key to progress. Studies show that gender equality contributes to stronger economics, healthier communities and more resilient institutions.

Education is the most powerful tool for transformation. Girls with access to education marry later, earn more and contribute meaningfully to society. Empowering women starts in the classroom. Financial independence helps women break cycles of dependency and abuse. Supporting women entrepreneurs, ensuring pay equity

and providing workplace flexibility are steps towards economic freedom. Representation matters when women are part of decision making bodies, policies become more inclusive and reflective of society's true needs. Empowerment also means access to healthcare, reproductive rights and freedom from violence. Ending gender based violence is essential for enabling women to live with dignity and purpose.

Empowering women is not just a "women's issue". It's a collective responsibility. Government organizations, educators and even families play a role. Men too, must be allies in challenging outdated norms and supporting gender equality.

Women empowerment is not a destination but journey - one that requires persistent efforts, cultural change and inclusive systems. As we empower women, we don't just lift individuals we uplift communities, economics and future generations.

Lets build a world where every girl knows she can lead, create and thrive - because empowered women empower the world.

How to make youngsters responsible?

Shreyash Saxena
B.A. III

"I don't like my parents, they don't love me, they don't want me to be happy. I curse the day I was born to them". My friend ranted. I couldn't understand what this outburst was for. But you know, you can't stop somebody when he is upset. So, I let him go on for some time & then slowly asked, "Why so serious?..." He said, "My mom doesn't want me to sit & watch mobile. She thinks I spend too much of my time on it. But I like watching serials & reels. I feel relaxed. I feel wanted & important. I don't know why she has to crib about it so much?"

I looked at him in surprise & despair - both at the same time, because even I knew what was in her mind. And her own son doesn't!

Dear friends, this incident is becoming a common feature these days. At every house, the complaints of the parents are the same. Not only the parents but the teachers also have the same complaints. Even college going students lack focus, attention skills necessary for socialising or even friends. They cannot concentrate on their studies, in their classes or their careers. They don't play on the playground, nor they spend time with their friends gossiping, chitchatting or even backbiting. What is to become of them?

I wonder what changed in the last 10-15 years? Until then girls and boys used to take interest in other activities, even though they didn't like study much. However, they at least liked to chill with friends, visit places & meet people. These days most of the youth doesn't want to be disturbed. They are living in a world of images oblivion to all facts &

reality as if their parents are going to take care of them all their lives.

What I have observed in some years is that parents don't want their children to face the same difficulties as they themselves faced. They serve everything on a platter to the children. They don't know any struggle, efforts or failures. This means they lack basic life skills of survival. In the old days, parents would make the children work with them, face hardships so that they get tough. But these days everybody wants comfort, relaxation & cozy life. How they are going to face when life hits them?

By the time they become teenagers, they start thinking that it is their right to chill all the time. They become irresponsible, arrogant & a waste of talent.

What to do about it, then? Because if this situation doesn't improve, we will be going to seed as a society. We won't have any hope.

I think I know the answer being one of them. First of all, parents should make them work hard to get anything they want, both rich & poor. They must make them crave to get what they wish for. As a society we must make them take trouble. If not, let them go without things. They must feel helpless & find out resources themselves so that they learn to value everything more.

If parents are completing their duties to bring up their children, the youngsters also must complete theirs. A sense of responsibility must be instilled in them at the cost of their discomfort. This might change the equation for good. What do you think?

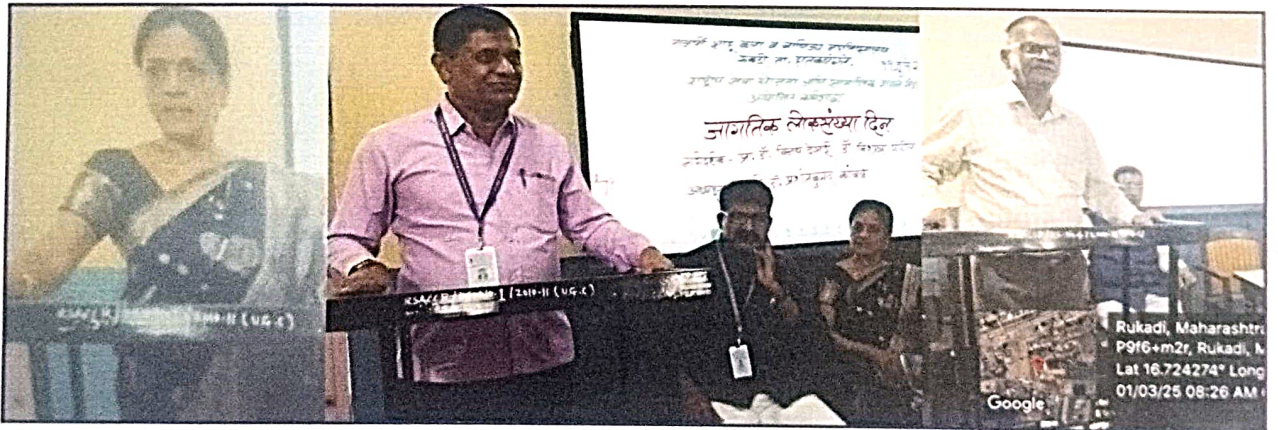
जिमखाना, अग्रणी महाविद्यालय व अर्थशास्त्र विभाग

- १) दि. २९-८-२०२४ राष्ट्रीय क्रीडा दिन कार्यक्रमात बोलाताना राष्ट्रीय खेळाडू श्री. अक्षय पायमल २) दि. २०-३-२०२५ वार्षिक क्रीडा महोत्सवात गोळा फेक स्पर्धेत सहभागी विद्यार्थी ३) १९-३-२०२५ क्रीडा महोत्सव उद्घाटन प्रसंगी मा. प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे ४) दि. २९-३-२०२५ धावण्याच्या स्पर्धेतील एक क्षण

- १) दि. १७-१२-२०२४ संशोधन व बौद्धिक संपदा अधिकार कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना श्री. अमित श्रीकृष्ण महाजन व २) डॉ. माधवी सोळांकुरकर ३) दि. १४-३-२०२५ राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० अंमल बजावणी व समस्या या कार्यक्रमात बोलताना प्राचार्य डॉ. अनिल सुगते ४) प्राचार्य डॉ. आर. एस. साळुंखे

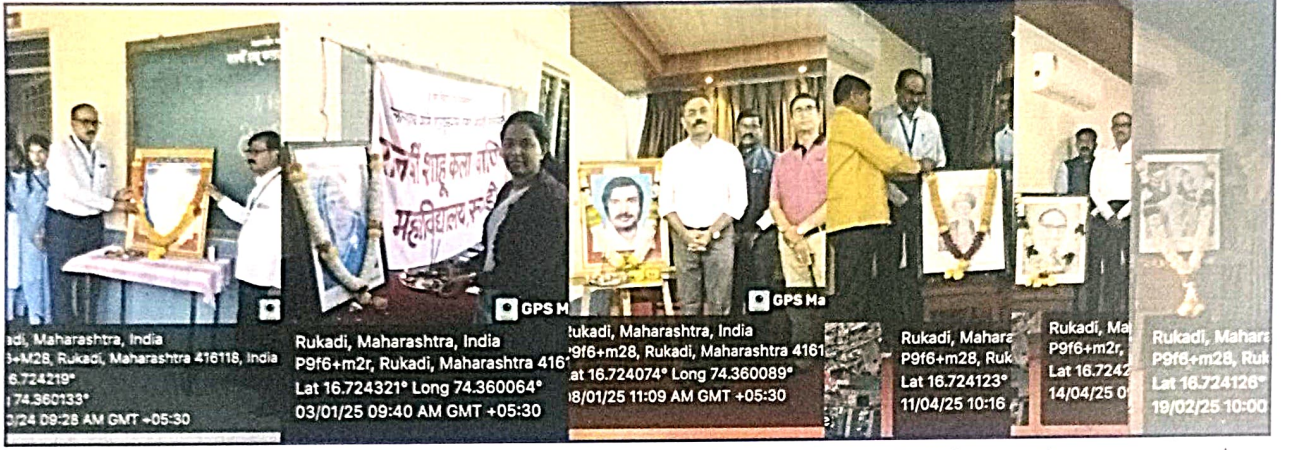

- १) दि. ११-७-२०२४ जागतिक लोकसंख्या दिनानिमित्त मार्गदर्शन करताना डॉ. विशाखा पाटील २) डॉ. विजय देसाई ३) दि. १-३-२०२५ आर्थिक साक्षरता विषयावर बोलताना अर्थतज्ञ डॉ. विजय ककडे

जयंती व पुण्यतिथी, करिअर कौन्सिलिंग व प्लेसमेंट सेल, इतिहास विभाग

१) दि. २६-६-२०२४ राजर्षी शाहू महाराज जयंती २) दि. १-८-२०२४ आण्णाभाऊ साठे जयंती ३) दि. १२-८-२०२४ डॉ. आर. एस. स्वामीनाथन जयंती ४) दि. ५-९-२०२४ डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन जयंती ५) दि. २-१०-२०२४ महात्मा गांधी जयंती ६) दि. १५-१०-२०२४ डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम जयंती

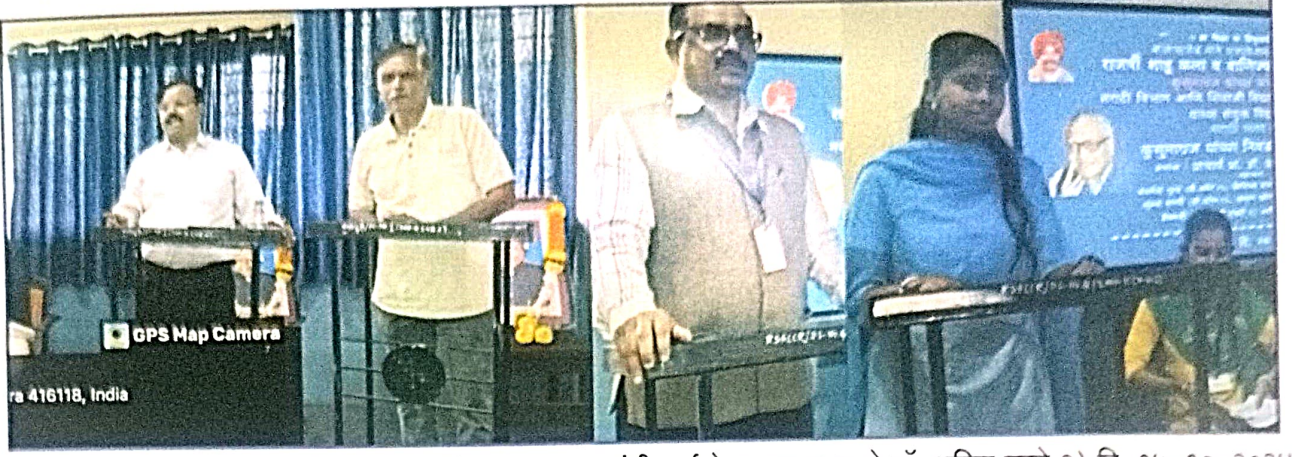

१) दि. ७-१०-२०२४ कै. बाळासाहेब माने जयंती २) दि. ३-१-२०२५ सावित्रीबाई फुले जयंती ३) दि. ८-१-२०२५ कै. संभाजीराव माने पुण्यतिथी ४) दि. ११-४-२०२५ महात्मा जोतिबा फुले जयंती ५) दि. १४-४-२०२५ डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती ६) दि. १९-२-२०२५ छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती

१) दि. २३-७-२०२४ स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन कार्यशाळेत बोलताना श्री. अनुप कोले २) श्री. दिपक बालेवाडे ३) दि. ९-८-२०२४ भारतीय स्वातंत्र्य लढा आणि युवकांची जबाबदारी या विषयावर बोलताना डॉ. रामेश्वर सपकाळ ४) दि. १५-८-२०२४ स्वातंत्र्यदिन मानस भिक्तीपत्रकाचे अनावरण करताना मा. खा. डॉ. निवेदिता माने (वहनीसाहेब)

मराठी विभाग, अंतर्गत तक्रारी समिती व जेंडर क्लब, वाणिज्य मंडळ, विवेक वाहिनी व विज्ञान विभाग

- १) दि. १५-१०-२०२४ वाचन प्रेरणा दिन आणि आजच्या युवकांची कर्तव्ये-व्याख्यान वक्ते डॉ. अनिल घरस्ते २) दि. १५-१०-२०२४ कवी पाटलोबा पाटील ३) दि. २७-२-२०२५ मराठी भाषा गौरव दिन कार्यक्रमात बोलताना प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे ४) दि. २७-२-२०२५ मराठी भाषा गौरव दिन कार्यक्रमात कुसमाग्रज यांच्या कवितांचे वाचन करताना कु. लुवना सनदी

- १) दि. २४-९-२०२४ किशोरवयीन मुला-मुलींचा आहार कार्यशाळेत बोलताना श्रीमती दिपश्री पाटील २) श्रीमती आदेशा राजूत ३) रो. संतोष पाटील ४) दि. १३-१२-२०२४ लिंग समानता या विषयावर बोलताना डॉ. माधवी सोळांकुरकर ५) दि. १९-१२-२०२४ युवतींसाठी स्व संरक्षण शिबीरात प्रात्यक्षिक सादर करताना श्री. सतिश वडणेकर

- १) दि. २९-८-२०२४ इन्स्टिट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाऊंट्स ऑफ इंडिया इचलकरंजी शाखा आणि महाविद्यालय यांच्याशी सामजस्य करार प्रसंगी प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे व चार्टर्ड अकाऊंट्सचे पदाधिकारी २) दि. २९-८-२०२४ भारतीय कर प्रणाली व जी.एस.टी. या विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळा ३) दि. २८-२-२०२५ राष्ट्रीय विज्ञान व्याख्यानात बोलताना डॉ. सुभाष इंगळे

पी.एम. उषा स्कीम अंतर्गत वाणिज्य विभाग, सांस्कृतिक विभाग, सावित्रीबाई फुले चाड.मय मंडळ

१) दि. २३ व २४-१२-२०२४ भारतीय शेअर मार्केट : सद्यस्थिती व भवितव्य या राष्ट्रीय चर्चासत्रात मार्गदर्शन करताना डॉ. अशोक पाटील २) डॉ. प्रविण पाटील ३) डॉ. विजय ककडे ४) डॉ. श्रीकृष्ण महाजन

१) व २) दि. १३-९-२०२४ गौरी गणपती निमित्त सांस्कृतिक कार्यक्रम ३) दि. २१-९-२०२४ शिवाजी विद्यापीठाच्या जयसिंगपूर येथे संपन्न झालेल्या जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवात लघुनाटिका सादर करताना विद्यार्थी ४) दि. २१-९-२०२४ शिवाजी विद्यापीठाच्या जयसिंगपूर येथे संपन्न झालेल्या जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवात मुकनाट्य सादर करताना विद्यार्थी ५) ३) दि. २९-९-२०२४ शिवाजी विद्यापीठाच्या आजरा येथे संपन्न झालेल्या मध्यवर्ती युवा महोत्सवात लघुनाटिका सादर करताना विद्यार्थी

१) दि. २८-३-२०२५ वार्षिक स्नेह संमेलन फन फेअर फनी गेम्सचे उद्घाटन करताना शारिरीक शिक्षण संचालक श्री. भाऊसाहेब वडार व इतर २) दि. २८-३-२०२५ वार्षिक स्नेह संमेलनात सहभागी प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे ३) दि. २-४-२०२५ विद्यार्थी शुभेच्छा व पारितोषिक वितरण समारंभात बोलताना शि.वि. चे उपकुलसचिव डॉ. प्रमोद पांडव ४) दि. १४- ९-२०२४ हिंदी दिन कार्यक्रमात बोलताना डॉ. शाहू मधाळे व सौ. मिनाक्षी निकम

महिला सक्षमीकरण आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र, शिक्षक-पालक बैठक, वक्तृत्व स्पर्धा पारितोषिक वितरण, राष्ट्रीय चर्चासत्र

१) दि.८ व ९ मार्च २०२५ महिला सक्षमीकरण आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात वीजभाषक म्हणून मार्गदर्शन करताना डॉ. महासा मोशफेग्यान
२) मेलिका नेमाती ३) डॉ. तृप्ती करेकट्टी ४) डॉ. नीता धुमाळ ५) प्राचार्य डॉ. राजेंद्र पोंडे ६) रो. यतिराज भंडारी

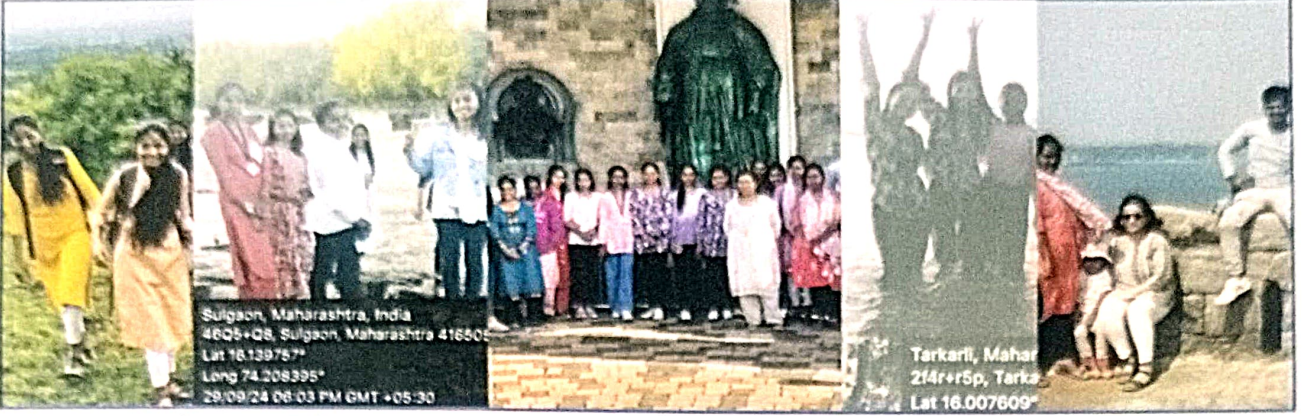

१) दि.८ व ९ मार्च २०२५ महिला सक्षमीकरण आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात वीजभाषक म्हणून मार्गदर्शन करताना रो. सतिश पाटील
२) रो. ओंकार हरिदास ३) दि. २५-९-२०२४ शिक्षक-पालक बैठकीमध्ये पालकांशी संवाद साधताना श्री. अमर बुल्ले व
श्री. भाऊसाहेब वडार ४) दि. ८-९-२०२५ आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेचे पारितोषिक श्री. ओमप्रकाश दिवटे यांच्या हस्ते
स्वीकारताना कु. सुफिया नायकवडी ५) विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना इ.म.न.पा. चे आयुक्त श्री. ओमप्रकाश दिवटे

१) दि. २९-३-२०२५ संशोधनासाठी सर्व काही या राष्ट्रीय चर्चासत्रात वीजभाषक म्हणून मार्गदर्शन करताना डॉ. अर्जुन चव्हाण,
डॉ. उत्तम किनिंगे, डॉ. जयप्रभू कांबळे, डॉ. माधव भिलावे, डॉ. व्ही. वी. मुसाई, प्राचार्य डॉ. निरंजन कुलकर्णी,
प्राचार्य डॉ. विरुपाक्ष खानाज

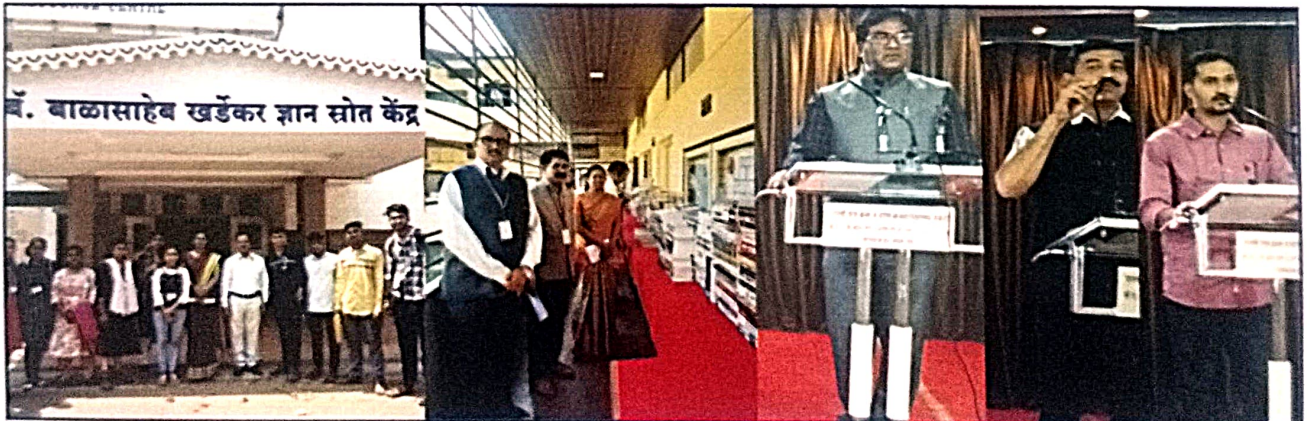
सहल विभाग, नॅक पिअर टीम व्हीजीट, ग्रंथालय विभाग, पी.एम. उपा म्कीप खा. बाळासाहेब माने स्पर्धा परीक्षा केंद्र

१) दि. ३१-८-२०२४ धुळोबा, कुन्थुगिरी व रामलिंग परिसरात सहल २) दि. २९-९-२०२४ रामतीर्थ धबधबा - हिरण्यकेशी ३) दि. १८-२-२०२५ राधानगरी घरण पायथ्याजवळ ४) दि. १८-२-२०२५ तारकर्ली बीचवर आनंद लुटताना विद्यार्थी ५) दि. १८-२-२०२५ सिंधुदुर्ग किल्ल्यावर

१) दि.२० व २१-१-२०२५ महाविद्यालयाच्या प्रांगणात पिअर टीमचा प्रवेश २) हस्तकला प्रदर्शनाला नॅक पिअर टीम सदस्यांची भेट ३) मा. खा. डॉ. निवेदिता माने व मा. सौ. वेदांतिका माने यांच्याशी संवाद भेट ४) पाहणी अहवाल प्राचार्य प्रशांतकुमार कांबळे यांच्याकडे सुपुर्त करताना चेअरमन प्रो. जगदीशकुमार पटनाईक(कुलगुरु नागालँड विद्यापीठ), समन्वयक सदस्य प्रो. एनव्हीआर ज्योती कुमार (मिझोरम विद्यापीठ, ऐझवल) आणि सदस्य डॉ. व्ही. सुजाथा (कावेरी कॉलेज फॉर वुमन, त्रिचिरापल्ली, तामिळनाडू)

१) डॉ. बाळासाहेब खर्डेकर नॉलेज रिसर्च सेंटर, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथील ग्रंथालयास भेट २) दि. १९-२-२०२५ महाविद्यालयात ग्रंथ प्रदर्शन ३) दि. २४-३-२०२५ स्पर्धा परीक्षा केंद्र मार्गदर्शन करताना प्राचार्य डॉ. दिलावर जमादार, श्री. जॉर्ज क्रुझ, श्री. सुहेल मुल्ला

आयक्यूएसी, आचार्य चाणक्य कौशल्य विकास केंद्र, पी.एम.उषा अंतर्गत संगणक कोर्स,
रोटरक्ट क्लब, माजी विद्यार्थी स्नेह मेळावा

- १) दि. २९ ते ३१-१-२०२५ आयक्यूएसी, महाराष्ट्र राज्य अध्यापक विकास संस्था पुणे आणि सिमबॉयसिस इंटरनॅशनल युनिव्हर्सिटी पुणे आयोजित टेक्नॉलॉजी फॉर अॅक्टिव्ह लर्निंग इन हायर एज्युकेशन कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना डॉ. सोफिया गायकवाड २) डॉ. अश्विनी वडेगावकर ३) दि. ५-७-२०२४ आचार्य चाणक्य कौशल्य विकास केंद्र माहिती देताना श्री. मुकेश हुंडिया ४) श्रीमती ज्योती कुंभार

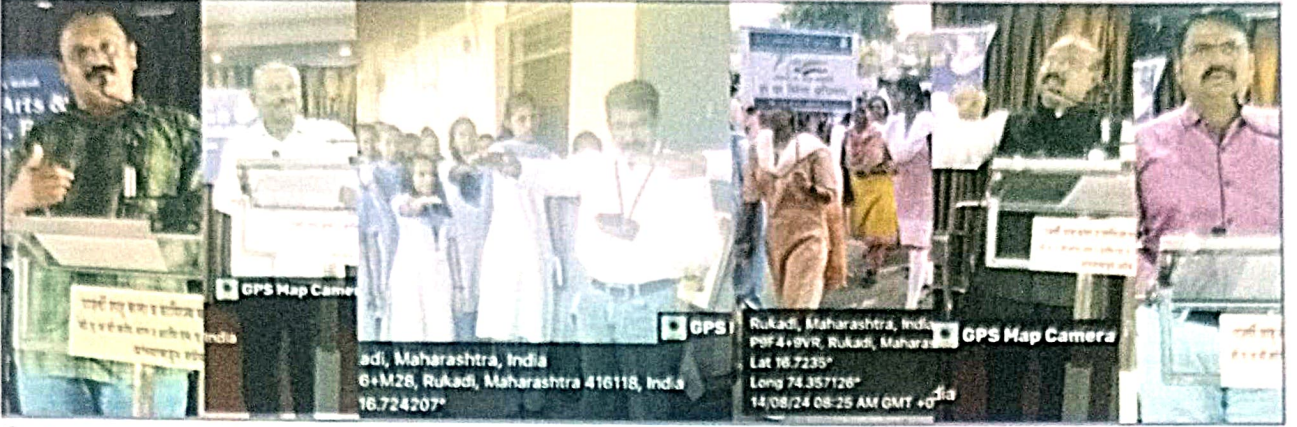

- १) दि. ३-९-२०२५ पीएम उषा अंतर्गत संगणक कोर्सबाबत माहिती देताना श्री. संजय कदम २) श्री प्रशांत सर ३) दि. ३-९-२०२४ रोटरेक्ट क्लब मा. खा. निवेदिता माने (वहिनीसाहेब) यांच्या हस्ते गरजू विद्यार्थिनीला शिलाई मशीन प्रदान ४) दि. १९-८-२०२४ महात्मा गांधी मुलांचे वसतीगृह रुकडी येथे रक्षाबंधन ५) शिक्षक दिन कार्यक्रमात बोलताना कु. क्षितीजा वागडी

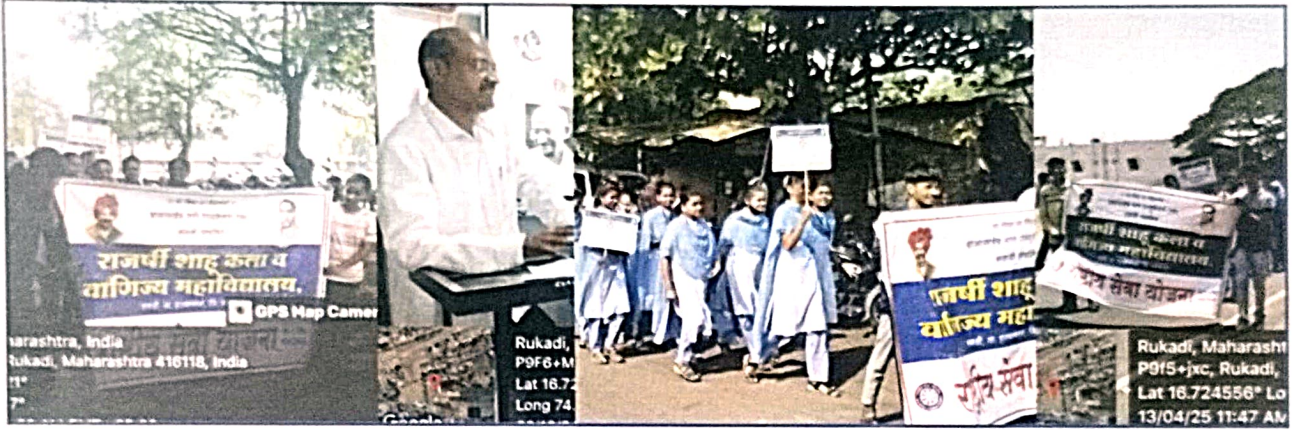

- १) दि. २०-१०-२०२४ राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय माजी विद्यार्थी फाँडेशन रुकडी माजी विद्यार्थी स्नेह मेळावा मा. खा. डॉ. निवेदिता माने (वहिनीसाहेब) २) प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे ३) उपस्थित माजी विद्यार्थी

राष्ट्रीय सेवा योजना

१) दि. २६-६-२०२४ राजर्षी शाहू जयंती कार्यक्रमात बोलताना श्री. मीलींद यादव २) दि. १-८-२०२४ आण्णाभाऊ साठे जयंती कार्यक्रमात बोलताना डॉ. मोहन लोंढे ३) दि. १२-८-२०२४ नशामुक्ती शपथ ४) दि. १४-८-२०२४ हर घर तिरंगा रॅली ५) राष्ट्रीय सेवा योजना व आजचा युवक एक दिवसीय कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना शिवाजी विद्यापीठ रा.से.यो. संचालक डॉ. तानाजी चौगुले ६) श्री. संदीप बनकर

१) दि. ३०-९-२०२४ स्वच्छता ही सेवा रॅली २) दि. २-१०-२०२४ महात्मा गांधी यांची जीवनशैली या विषयावर बोलताना श्री. संजय वारके ३) दि. १८-११-२०२४ मतदान जनजागृती रॅली ४) दि. १३-४-२०२५ भीमरॅली ५)

१) डॉ. दावासाहेब आंबेडकर जयंती कार्यक्रमात बोलताना श्रीमती भारती उत्तम शिंदे २) श्री. विलास शिंदे ३) श्री. राजकुमार माळी ४) मौजे वडगाव येथील शिवीर समारोप प्रसंगी बोलताना मा. खा. डॉ. निवेदिता माने (वहिनीसाहेब) ५) सरपंच सौ. कस्तुरी अविनाश पाटील ६) विशेष शिवीरात श्रमदान करताना विद्यार्थी ७) विशेष शिवीरात श्रमदान करताना विद्यार्थी

अध्यापनपूरक / अध्यापनेतर कार्याचा अहवाल (२०२४-२५)

Prof. (Dr.) Prashantkumar Kamble (I/c Principal) English

अ.क्र.	कार्याचा तपशील	कालावधी	विषय	आयोजन करणार
1	Lecture	10-08-2024	Lecture on NEP and Role of teachers	Aantarbharti Vidyalay, Ichalkaranji
2	Chief Guest	25-08-2024	Installation Ceremony Interact Club	Rotary Club of Ichalkaranji
3	Participate Three days FDP	29 Jan to 31 Jan 2025	Technology for active Learning in Higher Education	Maharashtra state faculty Development Academy Pune / Symbiosis University
4	B.C. Nominee Expert	05-02-2025	Principal Selection of Jaywant College, Ichalkaranji	Shivaji University, Kolhapur / Jaywant College, Ichalkaranji
5	Chief Guest	10-02-2025	Annual Prize Distribution Ceremony	Kakasaheb Mane High School, Rukadi
6	Co-ordinator	06-04-2025	Blood Donation Camp	Rotary Club of Abigre
7	Publication	December 2024	Bridging Two worlds Ethnic Diversity and Cultural conflict in Ruby Slipperjack's Fiction	Journal of the K.R. Cama Oriental Institute ISSN : 0970-0609
8	Publication	December 2024	The Impact of cultural Displacement on Identity formation in the Novels of Ruby Slipperjack	Journal of the K. R. Cama oriental Institute ISSN - 0970 - 0609
9	Publication	XL, No. 1 2025 special Issue	The Feminine Voice : Empowerment and Identity in Indian women writers works from subjugations to strength women's Empowerment in Post Colonial Indian Literature	UGC approved Perspective in Social work ISSN - 0974 - 5114
10	Publication	March 2025	Integrating AI - Driven Personalized Learning Tools in High School Classroom Significantly Improves Students Academic Performance Compared to Traditional Teaching Method	Aayushi International Interdisciplinary Research Journal ISSN-2349-633X

वैयक्तिक अहवाल - प्रा. (डॉ.) लता मोरे (मराठी)

अ. क्र.	कार्याचा तपशील	कालावधी	विषय	आयोजन करणारी संस्था
१	कार्यशाळा सहभाग	१/६/२०२४	New credit framework for UG as per NEP 2020	SUTA, Kolhapur
२	अग्रणी महाविद्यालय योजना - कार्यशाळा समन्वयक	१७/१२/२४	संशोधन व बौद्धिक संपदा अधिकार	राजर्षी शाहू महाविद्यालय, रुकडी
३	राष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग	२३,२४/१२/२४	History and evaluation of Indian stock market : finance and investment	राजर्षी शाहू महाविद्यालय, रुकडी
४	परीक्षा कार्य	१३ ते २०/१/२५	महाविद्यालया अंतर्गत भरारी पथक नियुक्ती	राजर्षी शाहू महाविद्यालय, रुकडी
५	Training program सहभाग	२९,३०,३१/०१/२५	FDP - Technology for active learning in higher education	MSFDA & Rajarshi Shahu College Rukadi
६	अग्रणी महाविद्यालय योजना - कार्यशाळा समन्वयक	१४/२/२५	राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण अंमलबजावणी आणि समस्या	राजर्षी शाहू महाविद्यालय, रुकडी
७	राष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग, शोधनिबंध प्रकाशन	८,९/३/२५	Women Empowerment निबंध - महिला सबलीकरणाचे सानियांच्या कथेतील प्रतिबिंब (UGC Care listed journal - Perspectives in social work - ISSN - 0974-5114 Page no. 106-112)	राजर्षी शाहू महाविद्यालय, रुकडी
८	अग्रणी महाविद्यालय योजना - कार्यशाळा सहभाग	२२/१/२५	प्रसार माध्यमातील रोजगाराच्या संधी	डी. के. ए. एस. सी. महाविद्यालय, इचलकरजी
९	राष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग, शोधनिबंध प्रकाशन	१२,१३/३/२५	निबंध - संत तुकाराम यांच्या अभंगांचा समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनातून अभ्यास (शिबिम संशोधन पत्रिका - ISSN No. पृष्ठ क्र.)	नाईट कॉलेज, कोल्हापूर
१०	राष्ट्रीय चर्चासत्र सत्राध्यक्ष	१२,१३/३/२५	भाषा आणि साहित्याभ्यासाचे अंतर्विद्याशाखीय स्वरूप	नाईट कॉलेज, कोल्हापूर
११	राष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग, शोधनिबंध प्रकाशन	२९/३/२५	संशोधनाबद्दल सर्व काही	राजर्षी शाहू महाविद्यालय, रुकडी

प्रा. डॉ. एस. आर. दळवी (हिंदी)

अ.क्र.	शिक्षक नांव	कालावधी	विषय	आयोजन करणारी संस्था / महाविद्यालय
१.	कार्यशाळा सहभाग	१ जून २०२४	One day workshop NEP-2020 New Credit frame work	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
२.	कार्यशाळा सहभाग	११ जुलै २०२४	एकदिवसीय कार्यशाळा कोणालाही मागे सोडू नका, प्रत्येकाची गणना करा	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
३.	आयोजक	१४ सप्टेंबर २०२४	भितीपत्रक प्रकाशन व डॉ. शाहू मधाळे व्याख्यान	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
४.	कार्यशाळा सत्राध्यक्ष	१२ ऑगस्ट २०२४	बी.ए.१ नवीन अभ्यासक्रम शिक्षक प्रशिक्षण कार्यशाळा	शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज
५.	राष्ट्रीय चर्चासत्र	२३ व २४ डिसेंबर २०२४	भारतीय शेअर मार्केटचे वर्तमान व भविष्य राष्ट्रीय चर्चासत्र	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
६.	सहभाग	२९ ते ३१ जानेवारी २०२५	तीन दिवसीय प्रशिक्षण कार्यक्रम Technology for Active Learning in Higher Education	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
७.	आंतरराष्ट्रीय सहभाग	८ मार्च २०२५	Women Empowerment	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
८.	निबंध वाचन	२७-२८ मार्च २०२५	संशोधनाबद्दल सर्व काही	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी

प्रा. (डॉ.) गिरीश मोरे (मराठी)

अ.क्र.	कार्याचा तपशील	कालावधी	विषय	आयोजन करणारी संस्था / महाविद्यालय
१.	सहभाग (ऑनलाईन बैठक)	२२.०५.२०२४	मराठी अभ्यास मंडळ, बी. के. बिल्हा महाविद्यालय, कल्याण	बी. के. बिल्हा कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, कल्याण
२.	लेख प्रकाशित	जून २०२४	वैचारिक साहित्याचे अध्यापन	संशोधक, धुळे, यूजीसी केअर लिस्टेड: २३१४-५११०, पृ.२६५ ते २६८
३.	सहभाग (कार्यशाळा)	१४.०९.२०२४	मराठीचा अभ्यासक्रम आणि श्रेयांक आराखडा	शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघ आणि श्री राहाजी छत्रपती महाविद्यालय, कोल्हापूर
४.	सहभाग (विषयतज्ज्ञ)	२२.०९.२०२४	मराठी विषय, संशोधन व मान्यता समिती	पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

५.	प्रमुख वक्ता: पुस्तक प्रकाशन	२७.०७.२०२४	असे हे अण्णा भाऊ (डॉ. मोहन लोंढे)	प्रगतिशील लेखक संघ, महाराष्ट्र, सत्यशोधक शिक्षण व बहुदेशीय संस्था, सांगली
६.	प्रमुख व्याख्याते	३१.०७.२०२४	अण्णा भाऊ साठे यांचे साहित्य, जीवन आणि कार्य	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर अध्यासन व अभ्यास केंद्र, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
७.	सहभाग	७.८.२०२४ ते २०.१२.२०२४	Experiential Learning for Students Using Case-study Approach	MSFDA, Pune & IIT, Bombay
८.	साधन व्यक्ती	१.०८.२०२४	१ ऑगस्ट क्रांतिदिनाची आजच्या काळात प्रस्तुतता	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
९.	लेख प्रकाशित	३०.०९.२०२४	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या दृष्टिकोनातून वक्तृत्व कला	नवज्योत : २२७७-८०६३, पृ. ४६४ ते ४६६

१०	साधन व्यक्ती (आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र)	०५.१०.२०२४	मराठी साहित्यातील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे विचारदर्शन	कमला कॉलेज, कोल्हापूर
११.	सहभाग (कार्यशाळा)	१६.१०.२०२४	राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी	राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१२.	सहभाग	०३.०१.२०२५	परिस स्पर्श योजना व नवीन नॅक रिफॉर्म	यशवंतराव चव्हाण वारणा महाविद्यालय, वारणानगर
१३.	सहभाग (कार्यशाळा)	२९ ते ३१.०१. २०२५	Technology for Active Learning in Higher Education	MSFDA, Pune & Symbiosis International University, Pune
१४.	समन्वयक (कार्यशाळा)	२९ ते ३१.०१. २०२५	Technology for Active Learning in Higher Education	MSFDA, Pune & Symbiosis International University, Pune
१५.	साधन व्यक्ती	२७.०२.२०२५	माझा मराठीची बोलू कौतुकें (मराठी भाषा गौरव दिन)	श्री व्यंकटेश महाविद्यालय, इचलकरंजी

१६.	सहभाग (आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र)	८व१.०३.२०२५	विमेन एम्पॉवरमेंट	पी.एम. उषा स्किम, राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
१७.	सत्राध्यक्ष (निबंध वाचन)	१२.०३.२०२५	राष्ट्रीय चर्चासत्र (भाषा आणि साहित्याभ्यासाचे आंतरविद्याशाखीय स्वरूप)	नाइट कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड कॉमर्स, कोल्हापूर आणि शिविम
१८.	शोधनिबंध प्रकाशित	२१.०३.२०२५	संशोधन आणि समीक्षा यातील साम्यभेद	आयुषी (ए.आय.आय.आर.जै.), लातूर (२३४१-६३८ एक्स)
१९.	संयोजक: राष्ट्रीय चर्चासत्र	२१.०३.२०२५	संशोधनाबद्दल सर्व काही	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
२०.	उद्घाटक व प्रमुख वक्ते	०१.०४.२०२५	फुलें-शाहू-आंबेडकर सप्ताह आणि पुस्तक प्रकाशन (भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीमध्ये डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व विकास केंद्र, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

				योगदान)	
२१.	प्रमुख वक्ते	१०.०४.२०२५		सत्यशोधक महामानव जोतीराव फुले	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर १३४ वी जयंती सोहळा, शिरदवाड
२२.	प्रमुख व्याख्याते	१४.०४.२०२५		राष्ट्रनिर्माते डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	फुले शाहू आंबेडकर फोरम, मनिषा नगर, कोल्हापूर
२३.	केंद्रीय मूल्यांकन कार्यक्रम	१६ ते २०.०४.२०२५		बी. ए. ३, पेपर क्र. १५ आणि १६	डी. आर. माने कॉलेज, कागल
२४.	सहभाग (कार्यशाळा)	१९.०४.२०२५		परीक्षा उत्तरपत्रिका ऑन स्क्रिन मार्किंग	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
२५.	पुस्तक प्रकाशित	३०.०४.२०२५		डॉ. जगन कराडे: विविध पैलू	एक्सप्रेस पब्लिशिंग हाऊस, कोल्हापूर

डॉ. विजय देसाई (अर्थशास्त्र)

अ.क्र.	विषय	कालावधी	कार्याचा तपशील	आयोजन करणारी संस्था / महा.
१.	विषयतज्ञ	२ जुलै २०२४	सी. एच्. बी. पदासाठी मुलाखत घेण्यासाठी विषय तज्ञ	नाईट कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड कॉमर्स, इचलकरंजी
२.	केंद्राध्यक्ष	१९ व २० नोव्हेंबर २०२४	महाराष्ट्र विधानसभा निवडणूक करवीर - आकुर्डे येथे केंद्राध्यक्ष	भारत निवडणूक आयोग व महाराष्ट्र निवडणूक आयोग
३.	कार्यशाळा सहभाग	१० डिसेंबर २०२४	OSM कार्यशाळा	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
४.	मुलाखत	२४ डिसेंबर २०२४	प्रोफेसर पदासाठी निवड	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
५.	शॉर्ट टर्म कोर्स	२९, ३० व ३१ जाने. २०२५	Short Term Course अध्यापन, अध्ययन व मूल्यमापन	महाविद्यालय व MSFDA पुणे
६.	राष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग सहसमन्वयक	२३ व २४ डिसेंबर २०२४	Share Marketing in India Present and Future	महाविद्यालय व RUSHA - PM USHA
७.	सहभाग आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र	८ मार्च २०२५	Women Emporment	महाविद्यालय व RUSHA - PM USHA मुंबई Under RUSHA
८.	राष्ट्रीय चर्चासत्र	२९ मार्च २०२५	संशोधनासाठी सर्वकाही	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी

श्री. भाऊसाहेब वडार - संचालक शारिरीक शिक्षण

१.	सहभाग	१ जून २०२४	One Day work shop on New Credit Framework for U.G. as per NEP 2020	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
२.	सहभाग	११ जुलै २०२४	एकदिवसीय कार्यशाळा - कुणालाही मागे सोडू नका, प्रत्येकाची गणना	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
३.	सहभाग	२९, ३० व ३१ जानेवारी २०२५	तीन दिवसीय प्रशिक्षण कार्यक्रम Technology for Active Learning in higher education	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
४.	सहभाग	८ व ९ मार्च २०२५	दोन दिवसीय आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र Women Empowerment	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
५.	सहभाग	२७ व २८ मार्च २०२५	दोन दिवसीय राष्ट्रीय कार्यशाळा संशोधनाबद्दल सर्वकाही	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी

डॉ. माधवी श. सोळांकूरकर (इंग्रजी)

अ. क्र.	कार्याचा तपशील	कालावधी	विषय	आयोजक संस्था
१	समन्वयक पीएम उषा स्कीम	२०२४-२५	-	-
२	समन्वयक आय क्यू ए सी	जानेवारी २०२५ पासून	नेक पीअर टीम व्हिडीओ	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय आणि नेक, बेंगलोर
३	शोध निबंध प्रकाशित	जानेवारी - एप्रिल २०२५	From Subjugation to Strength Women Empowerment in Post Colonial Indian Literature	Perspectives in Social Work
४	शोध निबंध प्रकाशित	डिसेंबर २०२४	Mutual fund Investment for Retirement Planning	Rabindra Bharti Uty Journal of Economics
५	राष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग	२३ व २४ डिसेंबर २०२४	Share Market Investments in India	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
६	आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग	८ व ९ मार्च २०२५	Women Empowerment	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी

डॉ. खंडेराव अर्जुन शिंदे (इतिहास विभाग)

अ.क्र.	कार्याचा तपशील	कालावधी	विषय	आयोजन करणारी संस्था/ महा.
१.	कार्यशाळा सहभाग	१ जून २०२४	New Credit Framwork for U. G. as per NEP 2020	Shivaji University Teachers Association (SUTA) Kolh.
२.	समन्वयक	११ जूलै २०२४	जागतिक लोकसंख्या दिन - कार्यशाळा कुणालाही मागे सोडू नका, प्रत्येकाची गणना करा	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
३.	साधन व्यक्ती व्याख्यान	९ ऑगस्ट २०२४	कोल्हापूर जिल्हातील स्वातंत्र्य चळवळ	नाईट कॉलेज, इचलकरंजी

४.	कार्यशाळा सहभाग	१७ ऑगस्ट २०२४	कोल्हापूर जिल्हा शिवाजी विद्यापीठ अविष्कार स्पर्धा कार्यशाळा	न्यू कॉलेज कोल्हापूर
५.	उद्बोदन कार्यशाळा सहभाग	२७ ऑगस्ट २०२४	विद्यार्थी विकास	शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर
६.	राष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग व निबंधवाचन	२५ सप्टेंबर २०२४	Relevance of Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj in 21st Century	Shri Shahaji Chhatrapati Mahavidyalay, Kolhapur
७.	राष्ट्रीय परिषद सहभाग व निबंधवाचन	२७ व २८ सप्टे २०२४	Innovative Strategies of Teaching, Learning and Evolution of English Language & Literature	Devchand College, Arjunnagar
८.	राष्ट्रीय परिषद सहभाग व निबंधवाचन	२१ ऑक्टो. २०२४	Women as pillars of Resistance : Celebrating Bravey and Empowerment	Sham Gadale Arts & Science College, Dahiphah Dist. Beed
९.	अंतर्गत भरारी पथक सदस्य	३ ते १० डिसें २०२४	शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा ऑक्टो. २०२४	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी
१०.	राष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग व निबंधवाचन	२३ व २४ डिसें २०२४	Share Market Investments in India, Present and Future	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी
११.	अंतर्गत वरिष्ठ पर्यवेक्षक	१९ ते २६ डिसें. २०२४	शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा ऑक्टो. २०२४	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी १२.Faculty
२९	31 Jan Development Programme	Maharashtra ' 2025	State Faculty Development Academy	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी
१३.	राष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग व निबंधवाचन	१७ फेब्रुवारी २०२५	Indian knowledge system and multidisciplinary Holistic Education in India	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कॉलेज पेठ वडगाव
१४.	आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र समन्वयक व निबंधवाचन	८ व ९ मार्च २०२५	Women Wmpowerment	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी
१५.	राष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग व निबंधवाचन	८ मार्च २०२५	Empowerment of Women : Changing role of Women in Social Structure	Kamala College, Kolhapur
१६.	पकाल्या - आत्मकथनास पुरस्कार	६ एप्रिल २०२५	महामृत्युंजय वाङ्मय पुरस्कार	चुडाराम बल्हारपुरे, गडचिरोली

डॉ. अशोक पाटील (भूगोल)

अ.क्र.	कार्याचा तपशील	कालावधी	विषय	आयोजन करणारी संस्था/महाविद्यालय
1	Publication	June-2024	Water Resources Management in Drought Prone Area : A Critical Analysis	Journal of Research and Development ISSN-2230-9578
2	Participation	12-8-2024	One Day Workshop on NEP 2020 Revised Syllabus of B.A. I Geography Paper I	Shri Vijaysinha Yadav College, Pethvadgoan, Dist. Kolhapur
3	Participation	27-8-2024	One Day Workshop on NEP2020 Revised Syllabus of B.A. I Geography Paper II	Shri Shahaji Chhatrapati Mahavidyalaya, Kolhapur
4	Paper Presentation and Paper Publication	7-9-2024	Effect of Global Climate on Agricultural sector in India : A Systematic Review	Rangapara College, Amaribari, Assam Journal of Research and Development ISSN-2230-9578
5	Paper presentation and Paper Publication	27 & 28 Sept. 2024	Assessment and Evaluation of Teaching & Learning Process : A Critical Analysis	Devchand College, Arjunnagar, Dist. Kolhapur Sanshodhak-ISSN-2394-5990
6	Paper Presentation & Paper Publication	21-10-2024	A Critical Analysis of women Empowerment : Challenges and opportunities	Sham Gadale Arts and Science College, Dahipal, Dist. Beed Itihas Darpan issn-0974-3065
7	Paper Presentation and Paper Publication	23 & 24 Dec. 2024	Geographical factors Affecting The stock market Investment : A Brief Review.	Rajarshi Shahu Arts & Commerce College, Rukadi Rabindra Bharti University Journal of Economics ISSN-0975-802X
8	Participation	8 & 9 March 2025	Women Empowerment	Rajarshi Shahu Arts & Commerce College, Rukadi
9	Delivered Lecture	25-2-2025	Awareness Workshop on Eye Donation & Blood Donation	Rajarshi Shahu Arts & Commerce College, Rukadi
10	Participation	7-8-2024 to 20-12-2025	Experiential learning for students using case-study Approach	Maharashtra state faculty Development Academy and IIT Bombay
11	Participation	29 to 31 Jan 2025	Technology for Active learning in Higher Education	Maharashtra state faculty development Academy and IIT Bombay

श्री. अमर आण्णा बुल्ले (राज्यशास्त्र)

१.	सहभाग	१ जून २०२४	One Day work shop on New Credit Framework for U.G. as per NEP 2020	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी
२.	सहभाग	११ जूलै २०२४	एकदिवसीय कार्यशाळा - कुणालाही मागे सोडू नका, प्रत्येकाची गणना करा	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी
३.	सहभाग	२९,३० व ३१ जानेवारी २०२५	तीन दिवसीय प्रशिक्षण कार्यक्रम Technology for Active Learning in higher education	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी Maharashtra State Faculty Devp. Academy, Symbiosis International Deemed University, Pune
४.	निबंधवाचन आणि सहभाग	८ व ९ मार्च २०२५	दोन दिवसीय आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र Women Empowerment	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी
५.	निबंधवाचन आणि सहभाग	२७ व २८ मार्च २०२५	दोन दिवसीय राष्ट्रीय कार्यशाळा संशोधनाबद्दल सर्वकाही	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी
६.	आयोजक	२६ नोव्हेंबर २०२५	संविधान दिन - भितीपत्रक प्रकाशन	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी
७.	आयोजक	२६ जानेवारी २०२५	प्रजासत्ताक दिन	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी

Dr. Hindurao Sankpal (Economics Department)

Sr. No.	Details of Activity	Duration	Topic	Organizing Institute
1.	Publication	Dec. 2024	An Analysis of Risk Management In Share Market Investment in India	Rabindra Bharti, University Journals of Economics, ISSN : 0975-802X
2.	Publication	Feb. 2025	The Economic Contribution of Women Farmers in India	Perspectives in social work Volume XL, No.1 2025
3.	Participated	29 Jan. to 31 Jan. 2025	Technology for active Learning in Higher Education	Maharashtra State Faculty Development Academy Puen, Symbiosis University.
4.	Participated	13 Feb. to 19 Feb. 2025	Short Term Course on E-content Development	UGC-Malaviya Mission Teacher Training Centre, University of Mumbai
5.	Resource Person	15/02/2025	One Day Workshop E-Learning Skills	Arts-Commerce and Science College Lanja.
6.	Resource Person	16/02/2025	One Day Workshop on Enhancing Entrepreneurship Skills	Arts-Commerce and Science College Lanja.
7.	Participated	18/03/2025	One Day State Level Seminar on Vikasit Bharat@2047	Rajarshi Chhatrapati Shahu College, Kolhapur
8.	Participated	29/03/2025	National Seminar on Everything About Resource	Rajarshi Shahu Arts & Commerce College, Rukadi
9.	Publication Book	Feb. 2025	General Management for Management	Walnut Publication.com India, UK. USA
10.	Publication Book	Apr. 2025	Banking Present & Future	Walnut Publication.com India. UK USA
11.	Research Paper, Publication	2024	AGRO Tourism & Economics	Mahi Publication Pvt. Ltd.

डॉ. मुकुंद हलदकर (कॉमर्स)

अ.क्र	कार्याचा तपशील	कालावधी	आयोजन करणारी संस्था
१	ग्रामीण उद्योजकता या विषयावर व्याख्यान	१५/२/२०२५	आर्ट्स कॉमर्स सायन्स कॉलेज, लांजा
२	Rural Marketing Strategies विषयावर व्याख्यान	१६/२/२०२५	आर्ट्स कॉमर्स सायन्स कॉलेज, लांजा
३	राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष शिबिर “स्वच्छ भारत अभियान आणि ग्रामीण विकास” मौजे वडगांव	३/२/२०२५ ९/२/२०२५	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी
४	समन्वयक दोन दिवशीय चर्चासत्र Share Market Investment in India Present & Future	२३, २४ डिसेंबर २०२५	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी
५	RUSA SPONSORED SHORT TERM COURSE" E Content Development	१३ फेब्रु. ते १९ फेब्रु. २०२५	Malavia Mission Teacher Training Centre University of Mumbai
६	International Seminar on Women Empower Paper Presentation	८ व ९ मार्च २०२५	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी
७	RABINDRA BHARATAZ UNIVERSITY JOURNAL OF Economics मध्ये पेपर प्रसिध्द	२०२४	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी
८	Incubation Centre मध्ये व्याख्यान Scope of Marketing	२४/४/२०२५	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी

प्रा. (डॉ.) शर्मिला साबळे (इतिहास)

अ.क्र	कार्याचा तपशील	कालावधी	विषय	आयोजन करणारी संस्था / महाविद्यालय
१.	प्रकल्पाधिकारी	२०२४-२५	बालवाडी शिक्षक शिक्षण अभ्यासक्रम	आजीवन अध्यायन व विस्तार विभाग, शिवाजी विद्यापीठ
२.	उपसंपादक	१५ ऑगस्ट २०२४	स्वातंत्र्यदिन विशेषांक	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
३.	FDP	29/01/2025 - 31/01/2025	Technology for active learning in Higher Education	MSFD Academy, Pune
४.	सदस्य	२०/०८/२०२४	सहयोगी प्राध्यापक व प्राध्यापक स्थाननिश्चिती-प्रस्ताव छाननी समिती	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
५.	पेपर सेटिंग	२६/११/२०२४	M.A. II Sem. III	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
६.	विषय तज्ञ	३०/१२/२०२४	सह. प्राध्यापक स्टेज ४ व प्राध्यापक स्टेज ५ स्थाननिश्चिती कमिटी	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
७.	विषय तज्ञ	०६/०१/२०२५	सहाय्यक प्राध्यापक निवड समिती	नॅशनल इनस्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन, कुरुंदवाड
८.	अभ्यागत व्याख्यान	२६/१२/२०२४	भारतीय ज्ञान प्रणाली आणि भारतीय इतिहास	भाई तुकाराम कोलेकर महाविद्यालय, नेसरी
९.	सदस्य	२६/०१/२०२५ ०३/०२/२०२५	अंतर्गत भारी पथक	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
१०.	सदस्य	१७/०३/२०२५	सहयोगी प्राध्यापक व प्राध्यापक व प्राध्यापक स्थाननिश्चिती गुणांकन व संशोधन प्रकाशन तपासणी समिती	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
११.	घटक लेखन	२०२४-२५	M.A. II Sem III घटक I व III	दूरशिक्षण केंद्र, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर

१२.	घटक लेखन	२०२४-२५	B.A. II sem IV P. No. 6 घटक १, गांधीयुग	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१३.	निबंध वाचन व प्रकाशन (आंतरराष्ट्रीय) परीषद	मार्च २०२४ UGC case listed	A study on Food Culture and Environment changes ISSN No. 2394 - 5990	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी
१४.	निबंध वाचन व प्रकाशन (राष्ट्रीय चर्चासत्र)	ऑक्टो. २०२४ Pre Received R. J.	Policies of Rajashree Shahu Maharaj : A Modery Approach ISSN 2279 - 5914	सातारा इतिहास संशोधन मंडळ, सातारा व आश्रा कॉलेज
१५.	निबंध वाचन व प्रकाशन (आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र)	Jun - 2024 UGC Care Listed	Quality Education & Creativity in Teaching & Learning Innovative Strategies ISSN 2394 - 5990	देवचंद कॉलेज, निपाणी
१६.	निबंध वाचन व प्रकाशन	Jan - April 2025	Bravehe arts of Maharashtra Women's contribution to the Nationalist movement UGC care Listed J. ISSN 0974 - 5114	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी
१७.	लीड कॉलेज अंतर्गत कार्यशाळा, सहभाग	१७/१२/२०२४	संशोधन व बौद्धिक अधिकार	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी

प्रा. सी. पूजा प्रसाद चव्हाण (ग्रंथपाल) B.Com., M.Lib & Isc., SET

अ.क्र	कार्याचा तपशील	कालावधी	विषय	प्रकाशक	आयोजन करणारी संस्था / महाविद्यालय
1.	Participate	29th Jan 2025 to 31st Jan 2025	Technology for Active Learning in Higher Education organized by MSFD	Organized by MSFD	Rajarshi Shahu Arts and Commerce College, Rukadi
2	Publication of Research Paper	29th Mar 2025	National Seminar on Everything About Research Title of paper सशोधनात ग्रंथालयाची भूमिका	AIIRJ Aayushi International Research Journal ISSN-2349-638X Impact Factor 8.379	Rajarshi Shahu Arts and Commerce College, Rukadi
3	Publication of Research Paper	29th Mar 2025	National Level Multidisciplinary E-Seminar on Artificial Intelligence use in Academic Library Title of paper Artificial Intelligence used in Academic Library	विद्यार्ता आंतरविद्या- शाखीय बहुभाषिक शोध पत्रिका ISSN No. 2319-9318 Impact Factor 945	Laxmibai Sitaram Halbe College of Arts, Commerce and Science, Dodamarg
4	Publication of Research Paper	8th Mar 2025	Multidisciplinary International Seminar on Empowerment of Women in Social Strycture Title of paper महिला सबलीकरणात ग्रंथालयाची भूमिका व करिअरच्या संधी	AIIRJ Aayushi International Interdisciplinary Research Journal ISSN-2349-638X Impact Factor 8.379	Kamala College, Kolhapur
5.	Participate	8th & 9th Mar 2025	Two Days Multidisciplinary International Seminar on Women Empowerment	- -	Rajarshi Shahu Arts and Commerce College, Rukadi

अध्यापनपूरक / अध्यापनेतर कार्याचा अहवाल (२०२४-२५)

मराठी विभाग

प्रमुख - प्रा. डॉ. लता मोरे सदस्य - १) प्रा. डॉ. गिरीश मोरे

अ. क्र.	दिनांक	कार्यक्रम ठिकाण	कार्यक्रम प्रकार	अध्यक्ष	प्रमुख पाहुणे	उपस्थिती
१	१५/१०/२४	महाविद्यालय	कार्यशाळा - 'वाचन प्रेरणा दिन आणि आजच्या युवकांचे कर्तव्य' (दक्षिण महाराष्ट्र साहित्य सभा कोल्हापूर MoU अंतर्गत) फॅकल्टी अँड स्टूडेंट एक्सचेंज - कन्या कॉलेज इचलकरंजी (सामंजस्य करार अंतर्गत)	प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	१. डॉ. अनिल घस्ते (वाचन हेच कर्तव्य) २. डॉ. लता मोरे (वाचनसंस्कृती)	५७ विद्यार्थी
२.	३/०१/२०२५	महाविद्यालय	वाचन संकल्प महाराष्ट्राचा अंतर्गत - ग्रंथप्रदर्शन आणि व्याख्यान	प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. लता मोरे (सावित्रीबाई फुले जीवन व कार्य)	२७ विद्यार्थी १० शिक्षक
३	१४/१/२५	महाविद्यालय	मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा निमित्त व्याख्यान	प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	प्राचार्य डॉ. जी. पी. माळी	१९ विद्यार्थी
४	२७/२/२५	महाविद्यालय	मराठी भाषा गौरव दिन निमित्त काव्यवाचन	प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	-	७ विद्यार्थी
५	१४/४/२५	महाविद्यालय	भित्तिपत्रक प्रकाशन	प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	-	८ विद्यार्थी

Department of English

Incharge : Prof. Dr. P. B. Kamble, Members : Dr. M. S. Solankurkar

Sr. No.	Proposed Date of Programme		Topic/Type of Programme	Chairman	Chief Guest	Place of Programme	Beneficiaries/ Participants	Core Values/ Learning output/ Purpose	Reasons for programme not arranged	Remark
	Planned	Actual								
1	August 2024	05-08-2024	Screening of Begam Jaan	-	-	Dept of English	10 Students	The Student understands the effects of partition	-	-
2	Sept. 2024	11-09-2024	Screening of 'The Importance of Being Earnest'	-	-	Dept of English	12 Students	Students learn the societal norms of upper class Victorian society	-	-
3	Sept. 2024	12-09-2024	Screening of Old Man and The Sea	-	-	Dept of English	10 Students	Spark students imaginations and creative thinking	-	-
4	Sept. 2024	13-09-2024	Screening of 'Comedy of Erros'	-	-	Dept of English	11 Students	Helps students transforming a visual and engaging screen play	-	-
5	October 2024	07-10-2024	Screening of 'Viceroy's House'	-	-	B.A. I Hall	41 Students	The Student understands struggle of independence	-	-
6	October 2024	09-10-2024	Screening of 'Angoor'	-	-	Dept of English	10 Students	It helps student to understand the concept of adaptation of movie	-	-

Sr. No.	Proposed Date of Programme		Topic/Type of Programme	Chairman	Chief Guest	Place of Programme	Beneficiaries/ Participants	Core Values/ Learning output/ Purpose	Reasons for programme not arranged	Remark
	Planned	Actual								
7	October 2024	10-10-2024	Screening of 'Hamlet'	-	-	Dept of English	11 Students	The Student understands the theme of revenge	-	-
8	October 2024	11-10-2024	A Workshop on Enhancement of Language Skills	Prin. Prof. Dr. P. B. Kamble	Dr. Nagesh Nalawade Dr. Sabia Faras	B.A. I Hall	60 Students	The student learns strategies to improve English	-	-
9	October 2024	23-10-2024	Screening of 'Train to Pakistan'	-	-	Dept of English	10 Students	Students understand impact of partition	-	-
10	Dec. 2024	05-12-2024	Screening of 'Heer Ranja'	-	-	Dept of English	11 Students	Students understand the legendary story of love and sacrifice	-	-
11	Dec. 2024	10-12-2024	Screening of 'Animal Farm'	-	-	Dept of English	10 Students	Student learns the themes like power, hope and lies	-	-
12	Dec. 2024	11-12-2024	Screening of 'Nagmandala'	-	-	Dept of English	10 Students	Student understands themes of injustice and oppression of women	-	-
13	Dec. 2024	14-12-2024	Screening of 'Pinjar'	-	-	Dept of English	11 Students	Students learn how the partition	-	-

Sr. No.	Proposed Date of Programme		Topic/Type of Programme	Chairman	Chief Guest	Place of Programme	Beneficiaries/ Participants	Core Values/ Learning output/ Purpose	Reasons for programme not arranged	Remark
	Planned	Actual								
14	Dec. 2024	17-12-2024	Screening of 'Tobatek Singh'	-	-	Dept of English	10 Students	Student understands the effect of trauma inflicted by partition of India and Pakistan	-	-
15	February 2025	15-02-2024	Screening of 'Guide'	-	-	Dept of English	11 Students	Experiential learning	-	-
16	March 2025	12-03-2025	Screening of 'Mahanirvan'	-	-	Dept of English	10 Students	Experiential learning	-	-
17	March 2025	15-03-2025	Screening of 3 Idiots	-	-	Dept of English	11 Students	Experiential Learning	-	-

अर्थशास्त्र विभाग

प्रमुख : डॉ. विजय देसाई, सदस्य : डॉ. हिंदूराव संकपाळ, डॉ. प्रदीप गायकवाड

अ.क्र	विषय	कालावधी	कार्याचा तपशील	आयोजन करणारी संस्था / महा.
१.	जागतिक लोकसंख्या दिन	११ जूलै २०२४	लोकसंख्या आणि आर्थिक विकास	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रूकडी
२.	डिजिटल साक्षरता कार्यशाळा	३० नोव्हेंबर २०२४	डिजिटल साक्षरता काळाची गरज	अर्थशास्त्र विभाग
३.	सत्कार समारंभ	२३ जूलै २०२४	अनुप कोले याचे BRF मध्ये निवड झाल्याबद्दल सत्कार	अर्थशास्त्र विभाग

History

Incharge - Dr. Khanderao Shinde, Members - Dr. Sharmila Sabale

Sr. No.	Date of Programme	Type of Programme	Guests/Exprts/ R.P.S	President	Beneficiaries
1	9 Aug. 2024	Kranti Din	Dr. Girish More Dr. Rameshwar Sakpal	Prin. P. B. Kamble	70 Student & Teacher
2	Jan. 2025	Study Tour	Sindhudurg	-	42 Students
3	19 Feb. 2025	Chhatrapati Shivaji Maharaj Jayanti	Photo Pujan & Prathmesh Gurav's Lecture	Prin. Dr. P. B. Kamble	Student & Teacher

Commerce Association

Incharge :- Dr. Mukund N. Haladkar, Members :- Dr. Hindurao Sankpal

Sr. No.	Proposed Date of Programme	Type of Programme	Tentative List of Guests/ Experts / R. P.s	Beneficiaries	Core Values / Learning Output / Purpose
1.	24 July 2024	First Generation Entrepreneurship Development Programme	Dr. Avinash Bhole Dr. Manshi Tapasivi	Student & Teacher	Awareness of Entrepreneurship
2.	10 August 2024	Workshop on GST & CA Foundation course	CA Mujawar Sir CA Nagnath Basude	Student & Teacher	Awareness of the GST & CA Foundation course
3.	10 September 2024	Workshop on Investment Process	Dr. Narsha Medhariji	Student & Teache	Importance of the Investments
4.	12 January 2025	Workshop on Importance of the cyber law	Adv. Vijay Powar	Commerce Student & Teacher	Awareness of the cyber law
5.	4 February 2025	Workshop on Modern Management System	Dr. Sagar Powar	Commerce Student & Teacher	Importance of Modern Management System
6.	23 to 24 December 2024	National Seminar	Dr. Shrikrushna Mahajan Dr. Anil Patil Dr. Vijay Kakade Dr. Pravin Patil120	Commerce Student & Teacher	Importance of the Share Market
7.	27 September 2024	Industrial Visit Krushidhan Ropavatika, Shirwad Oil Mill Nandni		21 B. Com III Commerce Student & Teacher	Awareness of the Entrepreneurship
8.	10 October 2024	Industrial Visit Ganesh Bakery, Nandni, Khidrapur		15 B.Com.II Commerce Student & Teacher	Awareness of the Entrepreneurship

विद्यार्थी समुपदेशन समिती

प्रमुख : डॉ. मा. श. सोळांकूरकर, सदस्य : डॉ. एम्.एन. हळदकर, डॉ. एच्.व्ही. संकपाळ

अ.क्र	तारीख	विषय/कार्यक्रम प्रकार	अध्यक्ष	प्रमुख पाहुणे	कार्यक्रम ठिकाण	उपस्थिती
१	जुलै दुसरा आठवडा	शिक्षकांमध्ये विद्यार्थी वितरण	-	-	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	सर्व विद्यार्थी
२	नोव्हेंबर ते मार्च	विद्यार्थ्यांना स्कॉलरशिप्स फ्री शिप ईबीसी साठी सूचना देणे	-	-	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	सर्व विद्यार्थी
३	ऑक्टोबर-मार्च	विद्यार्थ्यांना परिक्षा फॉर्म भरण्यासाठी व अडचणी सोडविण्यासाठी मार्गदर्शन	-	-	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	सर्व विद्यार्थी
४	वर्षभर	प्रशासकीय कार्यालयाच्या सूचना विद्यार्थ्यांना देणे व समुपदेशन करणे	-	-	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	सर्व विद्यार्थी

निसर्ग मंडळ

समिती प्रमुख : डॉ. माधवी सोळांकूरकर, सदस्य : डॉ. खंडेराव शिंदे, श्री. भाऊसाहेब वडार

अ.क्र	तारीख	विषय/कार्यक्रम प्रकार	अध्यक्ष	प्रमुख पाहुणे	कार्यक्रम ठिकाण	उपस्थिती
१	१८/०२/२०२५	पर्यावरण सहल	-	-	सिधुदूर्ग	४२ विद्यार्थी व ४ शिक्षक

Purchase and Maintenance Committee

Incharge : Dr. Hindurao Sankpal, Members : Dr. K. A. Shinde, Dr. M. S. Solankurkar, Dr. G. R. More, Dr. V. B. Deasi, Dr. A. S. Patil, Shri. A. A. Bulle, Shri. S. V. Bhoete, Shri. S. G. Bhosale

Sr. No.	Date of Programme		Type of Programme	Chairman	Chief Guest/s	Place of Programme	Beneficiaries/Participants	Core Values/Learning output purpose	Reason/s for programme not arranged	Remark
	Planned	Actual								
1	-	-	Purchased materials Examples inculed window curtains, Trash cons, Chairs and Tables	-	-	-	-	-	-	-

सहल समिती

प्रमुख - प्रा. डॉ. लता मोरे सदस्य - १) श्री भाऊसाहेब वडार २) प्रा. डॉ. शर्मिला साबळे

अ. क्र.	दिनांक	कार्यक्रम ठिकाण	कार्यक्रम प्रकार	अध्यक्ष	प्रमुख पाहुणे	उपस्थिती
१	३१/८/२०२४	रामलिंग, धुळोबा	ट्रेकिंग	-	-	११७ विद्यार्थी
२	२७/९/२०२४	नर्सरी रोपवाटिका शिरदवाडी	शैक्षणिक सहल	-	-	१५ विद्यार्थी (बी.कॉम. ३) ३ शिक्षक
३	२९/९/२०२४	हिरण्यकेशी रामतीर्थ धबधबा आजरा	शैक्षणिक सहल	-	-	१५ विद्यार्थी ३ शिक्षक
४	१०/१०/२०२४	गणेश बेकरी नांदणी	शैक्षणिक सहल	-	-	१५ विद्यार्थी (बी.कॉम. १) १ शिक्षक
५	१८/२/२५	सिंधुदुर्ग किल्ला	शैक्षणिक सहल	-	-	३९ विद्यार्थी ३ शिक्षक
६	२५/३/२०२५	१.ओ.अॅसिस जैव नियंत्रण प्रयोगशाळा, शिरोळ. २. नांदणी बेकरी नांदणी	शैक्षणिक सहल	-	-	१५ विद्यार्थी (बी.एससी. १) ४ शिक्षक

सचयतना मंडळ

प्रमुख - प्रा. डॉ. लता मोरे सदस्य - १) प्रा. डॉ. शर्मिला साबळे

अ. क्र.	दिनांक	कार्यक्रम ठिकाण	कार्यक्रम प्रकार	अध्यक्ष	प्रमुख पाहुणे	उपस्थिती
१	१८, १९/१/२०२५	महाविद्यालय	हस्तकला प्रदर्शन	-	-	७४
२	१६/८/२४ ते ३१/१२/२४	महाविद्यालय	मायक्रोन धाग्यापासून वस्तू - ११ रेशीम धाग्यापासून बांगडी - २ स्पंज बाहुली - २ बडसपासून आरसा - १	-	-	१६

Publicity

Incharge : Dr. Ashok Shamrao Patil, Members : Prof. (Dr.) Lata More, Shri. Bhausaheb Vadar

Sr. No.	Programme	Name and date of the News Paper in which the news was published											Total		
		Janmat	Rokh-thok	Sakal	Mahasatta	Punya Nagari	Tarun Bhart	Hello Prabhat	Mahan Karya	Pudhari					
1	International Yog Din	26-06-24	27-6-24	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2
2	Raj. Shahu Jayanti	30-06-24	01-7-27	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2
3	B.Sc. and M.Com. Class	03-08-24	05-8-24	--	22-8-24	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2
4	Anna Bhau Sathe Jayanti	03-08-24	05-8-24	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2
5	Rotract Club Installation	21-08-24	21-8-24	23-8-24	--	25-8-24	--	--	--	--	--	--	24-8-24	--	5
6	Koushlya Vikas Kendra	13-08-24	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1
7	Workhop on GST	05-09-24	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1
8	National Sport Day	02-9-24	--	--	--	--	--	01-9-24	--	--	--	--	--	--	2
9	Workshop on N.S.S. & Youth														
10	Hindi din	15-09-24	16-09-24	--	--	--	--	--	--	--	--	16-09-24	--	--	3
11	Workshop on Diet & Health	29-09-24	29-09-24	--	--	--	--	--	--	01-10-24	--	28-09-24	--	--	4
12	Vachan Prerna Din	17-10-24	17-10-24	--	--	--	--	--	--	18-10-24	--	18-10-24	--	--	4
13	Inter-Zonal Selection	04-12-24	11-12-24	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2
14	Gender Equity-Lecture	15-12-24	--	--	--	--	--	--	--	16-12-24	--	--	--	--	2
15	National Seminar	19-12-24	18-12-24	--	--	--	--	--	--	19-12-24	--	--	--	--	3
16	Oratorical Competition	28-12-24	28-12-24	28-12-24	28-12-24	28-12-24	--	--	--	--	--	--	28-12-24	--	6
17	Self-defense training Camp	03-01-25	03-01-25	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	3
18	Prize distribution	--	--	15-01-25	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1
19	NAAC Peer Team visit	13-02-25	--	12-02-25	--	--	--	11-02-25	--	--	--	14-02-25	--	--	3
20	Chh. Shivaji Maharaj Jayanti	--	--	--	--	--	--	21-01-25	--	--	--	--	--	--	1
21	International Seminar	--	--	--	--	--	--	20-03-25	--	--	--	21-03-25	--	--	2
22	Farewell Ceremony	--	--	11-04-25	--	--	--	--	--	--	--	--	07-04-25	--	2
23	Competitive Examination	--	--	29-03-25	--	--	--	--	--	--	--	--	28-03-25	--	2

जेन्डर चॅम्पियन क्लब
प्रमुख : प्रा. (डॉ) शर्मिला साबळे, सदस्य : अमर बुहे, विद्यार्थी सदस्य : श्री. सौरभ शिंदे, गायत्री कुंभार

अ.क्र	दिनांक	विषय	अध्यक्ष	प्रमुख पाहुणे	कार्यक्रमाचे ठिकाण	उपस्थिती
१.	१३ डिसेंबर २०२४	कार्यशाळा - 'लिंगसमानता'	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. माधवी सोळांकुरकर प्रा. डॉ. सविता रासम	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी	५० विद्यार्थी

अंतर्गत तक्रार समिती

प्रमुख : प्रा. डॉ. शर्मिला साबळे, सदस्य : प्रा. डॉ. लता मोरे, श्री. अमर बुहे, डॉ. सविता रासम

अ.क्र	दिनांक	विषय	अध्यक्ष	प्रमुख पाहुणे	ठिकाण	उपस्थिती
१.	२४ सप्टेंबर २०२४	कार्यशाळा १) किशोरवयीन मुला- मुलींचा आहार २) आजच्या युवापिढी समोरील आदर्श व आव्हाने	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	श्रीमती दिपश्री पाटील डायटीशन, अलायन्स हॉस्पिटल, इचलकरंजी श्रीमती आयेशा राऊत सी. ई. ओ. अलायन्स हॉस्पिटल, इचलकरंजी	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	८४ विद्यार्थी ८४ विद्यार्थी
२.	६ ऑक्टोबर २०२४	प्रशिक्षण शिबीर महाविद्यालयीन मुलींसाठी स्वसंरक्षण	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	श्री. सतीश वडणगेकर कु. कृती पारेख श्री. अरूण पाटील वुशु. असोसिएशन ऑफ कोल्हापूर	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	८४ विद्यार्थी

रोटरॅक्ट क्लब ऑफ रुकडी

समिती प्रमुख : प्रा. डॉ. मुकुंद हळदकर, सदस्य : कु. गायत्री स्वामी कु. समृद्धी कोल्हापुरे, उदय बनकर

अ.क्र.	तारीख	विषय	अध्यक्ष	प्रमुख पाहुणे	कार्यक्रमाचे ठिकाण	उपस्थिती
१.	०८/०८/२०२४	रोटरॅक्ट क्लब पदग्रहण सोहळा	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	रो. मा. सतिश पाटील रो. मा. नागेश दिवटे रो. मा. यतिराज भंडारी	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी	८५ विद्यार्थी
२.	०९/०८/२०२४	आण्णा भाऊ साठे जयंती व नवप्रवेशित विद्यार्थी	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	प्रा. डॉ. मोहन लोंढे डॉ. विजय देसाई	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी	८० विद्यार्थी
३.	१४/०८/२०२४	रांगोळी स्पर्धा	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	प्रा. डॉ. माधवी सोळंकरकर	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी	५० विद्यार्थी
४.	१९/०८/२०२४	रक्षाबंधन	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	प्रा. डॉ. गिरीश मोरे	महात्मा गांधी वसतिगृह, रुकडी	६० विद्यार्थी
५.	२४/०८/२०२४	First Generation Entrepreneur Development	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	मा. डॉ. अविनाश भाले मा. सौ. मनिषा तपस्वि	महात्मा गांधी वसतिगृह, रुकडी	५० विद्यार्थी
६.	२९/०८/२०२४	Institute of Chartered Accountants of India, Ich. Branch	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	सी. ए. अनिल राठी सी. ए. दिपक बसुदे सी. ए. नागनाथ बसुदे सी. ए. शहनाज मुजावर	महात्मा गांधी वसतिगृह, रुकडी	७० विद्यार्थी
७.	०५/०९/२०२४	शिक्षक दिन	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. विजय देसाई	महात्मा गांधी वसतिगृह, रुकडी	८० विद्यार्थी

८.	१३/०९/२०२४	मंगळागौरी खेळ स्पर्धा	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. माधवी सोळांकुरकर	महात्मा गांधी वसतिगृह, रुकडी	८५ विद्यार्थी
९.	२७/०९/२०२४	Industry Visit	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. मुकुंद हळदकर	महात्मा गांधी वसतिगृह, रुकडी	४० विद्यार्थी
१०.	१६/१०/२०२४	दांडिया स्पर्धा	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. शर्मिला साबळे	महात्मा गांधी वसतिगृह, रुकडी	५० विद्यार्थी
११.	२८/०१/२०२५	रांगोळी स्पर्धा	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	प्रा. डॉ. हिंदूराव संकपाळ	महात्मा गांधी वसतिगृह, रुकडी	४० विद्यार्थी
१२.	०१/०३/२०२५	निरोप समारंभ	मा. प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. खंडेराव शिंदे	महात्मा गांधी वसतिगृह, रुकडी	८५ विद्यार्थी

हजेरी विभाग

समिती प्रमुख : डॉ. एम. एन. हळदकर, सदस्य : डॉ. व्ही. बी. देसाई

अ.क्र.	दिनांक	विषय	तपशील	लाभार्थी	कार्यक्रमाचे ठिकाण
१	ऑगस्ट २०२४	उपस्थित विद्यार्थी	हजेरी अहवाल	सर्व विद्यार्थी	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी
२	सप्टेंबर २०२४	उपस्थित विद्यार्थी	हजेरी अहवाल	सर्व विद्यार्थी	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी
३	ऑक्टोबर २०२४	उपस्थित विद्यार्थी	हजेरी अहवाल	सर्व विद्यार्थी	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी
४	डिसेंबर २०२४	उपस्थित विद्यार्थी	हजेरी अहवाल	सर्व विद्यार्थी	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी
५	जानेवारी २०२५	उपस्थित विद्यार्थी	हजेरी अहवाल	सर्व विद्यार्थी	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी
६	फेब्रुवारी २०२५	उपस्थित विद्यार्थी	हजेरी अहवाल	सर्व विद्यार्थी	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी
७	मार्च २०२५	उपस्थित विद्यार्थी	हजेरी अहवाल	सर्व विद्यार्थी	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी

रॅगिंग प्रतिबंधक दक्षता समिती

समिती प्रमुख : डॉ. विजय देसाई, सदस्य : प्रा. (डॉ.) लता मोरे, श्री. भाऊसाहेब वडार
अहवाल निरंक आहे.

स्वयंनिर्भर अभ्यासक्रम समन्वय समिती
समिती प्रमुख समन्वयक : प्रा. (डॉ.) शर्मिला साबळे, सदस्य : प्रा. (डॉ.) लता मोरे, डॉ. अशोक पाटील,

अ.क्र	दिनांक	विषय/अभ्यासक्रम	अध्यक्ष	प्रशिक्षक	कार्यक्रमाचे ठिकाण	लाभार्थी
१.	सप्टेंबर २०२४ ते मार्च २०२५	बालवाडी शिक्षक शिक्षण अभ्यासक्रम	-	डॉ. आरती भोसले श्रीमती विशाखा पाटील श्रीमती स्वाती गायकवाड	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	१३ विद्यार्थी
२.	२०२४-२५	हस्तकला प्रशिक्षण	-	प्रा. डॉ. लता मोरे	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	सर्व मुली
३.	२०२४-२५	Basic English Grammar	-	प्रा. डॉ. माधवी सोळांकूरकर	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	६८ मुली
४.	२०२४ - २५	सूत्रसंचालन	-	प्रा. डॉ. गिरिश मोरे	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	
५.	२०२४ - २५	जाहिरात लेखन	-	प्रा. डॉ. लता मोरे	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	८४ विद्यार्थी
६.	२०२४ - २५	इव्हेंट मॅनेजमेंट	-	डॉ. मुकुंद हळदकर	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	११७ विद्यार्थी
७.	२०२४ - २५	हिंदी अनुवाद	-	प्रा. डॉ. शंकर दळवी	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	१८ विद्यार्थी
८.	२०२४ - २५	Soft Skill	-	श्री. सौरभ कांबळे	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	३२ विद्यार्थी
९.	२०२४ - २५	M. S. Office	-	श्री. सौरभ कांबळे	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	३० विद्यार्थी
१०.	२०२४ - २५	Educational Management	-		राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	७५ विद्यार्थी
११.	२०२४ - २५	Managerial Skill Development	-		राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	८७ विद्यार्थी
१२.	२०२४ - २५	Business Administration	-	डॉ. मुकुंद हळदकर	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	६० विद्यार्थी

करिअर कौन्सिलिंग अँड प्लेसमेंट सेल (ईक्वल अप्युर्चीनिटी क्लब)

समिती प्रमुख - डॉ. विजय देसाई - सदस्य: डॉ. खंडेराव शिंदे

अ.क्र.	तारीख	विषय	अध्यक्ष	प्र. पाहुणे	कार्यक्रमाचे ठिकाण	उपस्थिती
१	०५/०७/२०२४	आचार्य चाणक्य कौशल्य विकास केंद्र मंजूर विद्यार्थ्यांसाठी मार्गदर्शनपर कार्यशाळा	डॉ. पी.बी. कांबळे	रो. मुकेश हुंडिया ज्योती सुतार	महाविद्यालय	१०६
२	२३/०७/२०२४	स्पर्धा परीक्षेची पूर्व तयारी	डॉ. पी.बी. कांबळे	दिपक बोलवाडे अनुप कोले	महाविद्यालय	१२२
३	०३/०९/२०२४	PM-USHA योजने अंतर्गत मंजूर संगणक अभ्यासक्रम संबंधी कार्यशाळा	डॉ. पी.बी. कांबळे	डॉ. संजय कदम प्रशांत पाटील	महाविद्यालय	१२६
४	२०/०९/२०२४	ऑनलाईन उद्घाटन समारंभ आचार्य चाणक्य कौशल्य विकास केंद्र	डॉ. निवेदिता माने (बहिनीसाहेब)	मा. नॅट्र मोदी मा. एकनाथ शिंदे मा. देवेंद्र फडणवीस मा. अजित पवार मा. मंगलप्रभात लोढा	सेमिनार हॉल	११९
५	०८/१०/२०२४	RUSHA व PM-USHA मुंबई कमिटीची महाविद्यालयास भेट	डॉ. पी.बी. कांबळे	नेहा मंडम तनिष्क सर	प्राचार्य कक्ष	१०
६	२४/०३/२०२४	खा. बाळासाहेब माने स्पर्धा परीक्षा केंद्र उद्घाटन PM-USHA अंतर्गत	डॉ. पी.बी. कांबळे	जार्ज झुझ सुहेल मुल्ला प्राचार्य दिलावर जमादार	सेमिनार हॉल	१३२

अग्रणी महाविद्यालय योजना समिती
समन्वयक : प्रा. डॉ. शर्मिला साबळे, सदस्य : डॉ. अशोक पाटील, प्रा. डॉ. गिरीश मोरे, श्री. भाऊसाहेब वडार,
डॉ. खंडेराव शिंदे, श्री. भगवान पोळ, श्री. संजय बुबणे

अ.क्र.	तारीख	महाविद्यालयाचे नांव	कार्यशाळा विषयाचे नांव	लाभार्थी विद्यार्थी	शिक्षक
१	२७/०९/२०२४	मा. श्री. आण्णासाहेब डोंगे कला, वाणिज्य व विज्ञान महा., हातकणंगले	lullibuet & Open Education Resources For Higher Educ.	०५	श्री.बी.एस. वडार
२	१७/१२/२०२४	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी	संशोधन व बौद्धिक संपदा अधिकार	५३	प्रा. डॉ. एल. पी. मोरे
३	१२/०३/२०२५	चंद्राबाई शांतप्पा शेंडुरे कॉलेज, हुपरी	Research Methodology & Thesis Writing Skill	०६	डॉ. एमन अत्तार श्रीमती झिनत गोरवाडे
४	२०२४-२५	चंद्राबाई शांतप्पा शेंडुरे कॉलेज, हुपरी	रिसर्च प्रोजेक्ट A Study of Food Culture, Folklore, Rituals in various Communities in Rukadi	०६	श्रीमती ओतारी श्रीमती झिनत गोरवाडे

Vivik Vahini

Incharge :- Dr. Mukund N. Haladkar, Members :- Dr. Hindurao Sankpal

Sr. No.	Proposed Date Of Programme	Type of Programme	Tentative List of Guests / Experts / R.P.s	Beneficiaries	Core Values / Learning Output / Purpose
1.	28 February 2025	Workshop on Science Day	Dr. Sudheer Ingale	Student & Teacher	Awareness of Science day & Importance of Human life

ग्रंथालय समिती दि. २०२४-२५

समिती प्रमुख : प्रा. सौ. पूजा प्रसाद चव्हाण, सदस्य : श्री. ए. ए. बुल्ले, सदस्या: प्रा. (डॉ.) एस. ए. साबळे

अ.क्र.	तारीख	विषय/कार्यक्रम प्रकार	अध्यक्ष	प्रमुख पाहुणे	कार्यक्रमाचे ठिकाण	उपस्थिती
१.	१ ते १५ जाने. २०२५	वाचन संकल्प महाराष्ट्राचा	-	-	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी	सर्व प्राध्यापक, शिक्षकेतर सेवक व १२२ विद्यार्थी
२.	१९ फेब्रु. २०२५	छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती व्याख्यान	प्राचार्य (डॉ.) प्रशांतकुमार कांबळे	श्री. प्रथमेश गुरव प्रा. (डॉ.) गिरीश मोरे	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी	सर्व प्राध्यापक, शिक्षकेतर सेवक व ५५ विद्यार्थी
३.	१९ फेब्रु. २०२५	छत्रपती शिवाजी महाराज जयंतीनिमित्त ग्रंथ प्रदर्शन	प्राचार्य (डॉ.) प्रशांतकुमार कांबळे	-	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी	सर्व प्राध्यापक, शिक्षकेतर सेवक व विद्यार्थी
४.	१९ मार्च २०२५	शिवाजी विद्यापीठ येथे ग्रंथालय भेट	-	-	बॅ. बाळासाहेब खर्डेकर नॉलेज रिसर्च सेंटर, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर	१८ विद्यार्थी व ग्रंथपाल
५.	२० मार्च २०२५	Inter Library Loan	-	-	नाईट कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड कॉमर्स, कोल्हापूर	-
६.	२४ मार्च २०२५	अंतर्गत खा. बाळासाहेब स्वर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र उद्घाटन समारंभ	प्राचार्य (डॉ.) प्रशांतकुमार कांबळे	प्राचार्य (डॉ.) दिलावर जमादार, प्रा. जॉर्ज कुंझ श्री. सुहेल मुल्ला	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय रुकडी	सर्व प्राध्यापक, शिक्षकेतर सेवक व ८६ विद्यार्थी

**Library at a Glance
2024-25**

Total No. of Books	14363
Total Title of Books	9395
Total Cost of Books	31,83,730.42/-
Total No. of Periodical	19
Total No of News paper	5
Total No of Audio Cassettes & CD's	41
Transferences	56
e-Resources N-list (6000+ejournals, 1,99,500 + e Books)	31,35,000/-

**राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय
रुकडीमधील गरीब व होतकरू विद्यार्थ्यांसाठी
मा. खासदार धैर्यशील (दादा) माने
विद्यार्थी दत्तक योजना २०२४-२५**

अ.क्र	दत्तक विद्यार्थ्यांचे नाव	वर्ग	दत्तक योजना रक्कम	शेरा
१	कु. शिवानी राहूल शेते	बी. ए. २	रु. २३५१/-	
२	कु. श्रावणी नारायण कुंभार	बी. ए. २	रु. २३५१/-	
३	कु. पुर्वा सुनिल शेवाळे	बी. ए. २	रु. २३५१/-	
४	अभिषेक म्हळाप्या शिणगारे	बी. ए. १	रु. २२९१/-	
५	पियुष गुलाब देसले	बी. ए. १	रु. २१९१/-	
६	कार्तिक कृष्णात सुतार	बी. ए. १	रु. २१९१/-	
७	कु. लक्ष्मी शिवाजी पाटील	बी. ए. १	रु. २२९१/-	
८	कु. राधिका अनिल चांभार	बी. कॉम. १	रु. २२९१/-	
९	कु. सुजान शाहिद मुल्ला	बी. ए. ३	रु. २०७६/-	
१०	कु. गौरी जीवन कांबळे	बी. ए. १	रु. २२९१/-	
११	प्रणिल सागर कांबळे	एम. ए. १		
१२	सौरभ दिपक कांबळे	एम. ए. १		
१३	साक्षी संतोष माने	बी. ए. ३		शिलाई मशीन

राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी मधील
शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा २०२४ शिष्यवृत्तीधारक विद्यार्थी

अ.क्र	शिष्यवृत्ती देणान्याचे नाव	शिष्यवृत्तीचे नाव	शिष्यवृत्ती रक्कम	शिष्यवृत्ती लाभार्थीचे नाव	शिष्यवृत्ती धारकाचा वर्ग व विषय
१	श्री. अमर आण्णा बुल्ले	कै. आण्णा आण्णा बुल्ले शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	खतीब हाफिजा हुसेन	बी.ए. १ राज्यशास्त्र विषयात प्रथम
२	डॉ. शर्मिला अशोक साबळे	श्रीमती सुजाता आण्णा बुल्ले शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	जाधव आरती रघुनाथ	बी.ए. २ राज्यशास्त्र विषयात प्रथम
३	सौ. शकुंतला खंडेराव शिंदे	कै. रघुनाथ लक्ष्मण खांडे शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	कुंभार गायत्री आकाराम	बी.ए. २ इतिहास प्रथम
		कै. दुर्गाबाई रघुनाथ खांडे शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	कुंभार प्रतिक्षा संपत	बी.ए. २ इतिहास द्वितीय
		कै. मारूती भाऊ निर्मळे शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	फकीर खशबू अशपाकशा	बी.ए. १ इतिहास मध्ये प्रथम
		श्री. अर्जुन एकनाथ शिंदे शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	सनदी निसार सादिक	बी.ए. १ इतिहास मध्ये द्वितीय
४	श्री. मिलिंद दशरथ मधाळे	कै. दशरथ भब्वाना मधाळे शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	कुंभार श्रावणी नारायण	बी.ए. १ मध्ये सर्व प्रथम
		कै. दशरथ भब्वाना मधाळे शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	मुल्लाणी मुस्कान अहमद	बी.ए. २ मध्ये सर्व प्रथम
५	श्री. अजितकुमार कालिदास कांबळे	कै. शांताबाई कालिदास कांबळे शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	पाटील साक्षी उत्तम	बी.कॉम. १ मध्ये सर्व प्रथम
		श्री. गुंडाप्पा जिन्नाप्पा रोजे शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	बागडी क्षितिजा दिपक	बी.कॉम. २ मध्ये सर्व प्रथम
६	श्री. सुरेश गुंडाप्पा रोजे		रु. १०००/-	कोल्हापुरे समृद्धी शांतीसागर	बी.कॉम. २ मध्ये इंग्रजी विषयात प्रथम
			रु. १०००/-	स्वामी गायत्री राजेंद्र	बी.कॉम. २ मध्ये संख्याशास्त्र विषयात प्रथम

अ.क्र	शिष्यवृत्ती देणाऱ्याचे नाव	शिष्यवृत्तीचे नाव	शिष्यवृत्ती रक्कम	शिष्यवृत्ती लाभार्थीचे नाव	शिष्यवृत्ती धारकाचा वर्ग व विषय
७	डॉ. मुकुंद हळदकर	कै. नामदेव गणपतराव हळदकर शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	बुकशेटे पायल उत्तम	बी.कॉम. १ विभागात विषयात प्रथम
८	श्री. धनश्याम जैठानंद सावलानी	स्व. जैठानंद लधाराम सावलानी शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	पोवार गौरी कृष्णात पाटील साक्षी उत्तम	बी.कॉम. २ वित्त व वित्तीय रचना मध्ये प्रथम
९	डॉ. अमर लक्ष्मण कांबळे	कृ. प्रतिक अमर कांबळे दिव्यांग शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	राहुल सुरेश भोसले सकलेन फय्याज अहमद पाटील	बी.कॉम. १ अकॉटन्सी मध्ये प्रथम
१०	स्मितांजली शिवाजीराव जगताप	शिव-शांती शिष्यवृत्ती	रु. २०००/-	कुंभार श्रावणी नारायण	बी.ए. १ इंग्रजी विषयात प्रथम आलेल्या विद्यार्थिनीस
११	डॉ. अशोक शामराव पाटील	कै. शामराव निवृत्ती पाटील शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	बारागीर तबसूम सिराज	बी.ए. १ भूगोल विषयात प्रथम
१२	प्रा. डॉ. शंकर रानबा दळवी	कै. रानबा गोपाळा दळवी शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	जमादार शमशाद शहनसाब	बी.ए. २ भूगोल विषयात प्रथम
१३	प्रा. लता पांडुरंग मोरे	कै. भागिरथी रानबा दळवी	रु. १०००/-	गोलदाज राबिया जावेद	बी.ए. १ हिंदी विषयात प्रथम
१४	डॉ. माधवी सोळांकूरकर	कै. श्रीपती सावळा महाडिक शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	कांबळे स्मिता सर्जेराव चव्हाण श्रुती गौतम	बी.ए. २ हिंदी विषयात प्रथम
१५	डॉ. हिंदुराव वसंत संकपाळ	कै. सुशिला श्रीपती महाडिक	रु. १०००/-	खुपिरे स्वनाली संजय	बी.ए. २ मराठी (ऐ) मध्ये प्रथम
१६	श्री. भाऊसाहेब शामराव वडार	कै. शिवरामपंत वाडकर शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	मुल्लाणी मुस्कान अहमद पाटील सकलेन फय्याज अहमद	बी.ए. २ इंग्रजी (ऐ) मध्ये प्रथम
		वसंत शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	मंडले अबोली विकास गव्हाणे महेश अनिल	बी.ए. २ इंग्रजी (ऐ) मध्ये द्वितीय
		पैलवान आनंदराव वडार क्रिडा शिष्यवृत्ती	रु. १०००/-	पुर्वा सुनिल शेवाळे आरती रघुनाथ जाधव प्राची प्रसाद जाधव नंदिनी शिवाजी कौदाडे	बी.ए. २ उत्कृष्ट खेळाडू

आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार २०२४-२५

अ.क्र	विद्यार्थ्याचे नाव	वर्ग	पुरस्काराचे नाव	रक्कम
१	गौरी जीवन कांबळे	बी. ए. १	टी. बी. लुल्ला चॅरिटेबल फौंडेशन सांगलीच्या आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-
२	हाफिजा हुसेन खतिब	बी. ए. २	टी. बी. लुल्ला चॅरिटेबल फौंडेशन सांगलीच्या आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-
३	प्राची प्रसाद जाधव	बी. ए. ३	टी. बी. लुल्ला चॅरिटेबल फौंडेशन सांगलीच्या आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-
४	प्रगती सचिन भोसले	बी. एस्सी १	टी. बी. लुल्ला चॅरिटेबल फौंडेशन सांगलीच्या आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-
५	साक्षी दिलीप पाटील	एम. कॉम. १	टी. बी. लुल्ला चॅरिटेबल फौंडेशन सांगलीच्या आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-
६	समृद्धी राजकुमार घोरपडे	बी. कॉम. ३	टी. बी. लुल्ला चॅरिटेबल फौंडेशन इचलकरंजीचा आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-
७	श्रध्दा आरंजय कांबळे	बी. कॉम. २	नारायणदास दामोदर भंडारी फौंडेशन इचलकरंजीचा आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-
८	दिपाली अर्जुन कोळी	बी. कॉम. १	नारायणदास दामोदर भंडारी फौंडेशन इचलकरंजीचा आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-
९	आयुष दिलीप बागडी	बी. कॉम. २	नारायणदास दामोदर भंडारी फौंडेशन इचलकरंजीचा आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-
१०	सर्वेश सचिन चौगुले	बी. एस्सी १	नारायणदास दामोदर भंडारी फौंडेशन इचलकरंजीचा आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-
११	श्रेयश प्रविण सक्सेना	बी. ए. ३	नारायणदास दामोदर भंडारी फौंडेशन इचलकरंजीचा आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-
१२	सौरभ महादेव शिंदे	बी. ए. ३	नारायणदास दामोदर भंडारी फौंडेशन इचलकरंजीचा आदर्श विद्यार्थी पुरस्कार	रु. १२५०/-

शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा मार्च २०२४ मध्ये
वर्गात प्रथम

अ.क्र	विद्यार्थ्यांचे नाव	वर्ग	टक्के
१	कुंभार श्रावणी नारायण	बी. ए. १	८०.८६%
२	मुल्लाणी मुस्कान अहमद	बी. ए. २	८१.३८%
३	नायकवडी आल्फिया नजीर	बी. ए. ३	७१.१७%
४	पाटील साक्षी उत्तम	बी. कॉम. १	७५.२३%
५	बागडी क्षितिजा दिपक	बी. कॉम. २	७५.६३%
६	यादव सानिका सुभाष	बी. कॉम ३	६८.३३%
७	पाटील पुनम रतेश	एम. ए. १	७०.००%
८	टिरकी लक्ष्मी इराप्पा	एम. ए. २	७०.०५%

कल्याण समिती

प्रमुख : डॉ. खंडेराव शिंदे, सदस्य : डॉ. अशोक पाटील, डॉ. विजय देसाई

राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडीमध्ये

शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा मार्च-एप्रिल २०२४ मध्ये प्रथम आलेल्यांसाठी पारितोषिके

अ.क्र	विद्यार्थ्यांचे नाव	वर्ग	पारितोषिकाचे नाव	पारितोषिकाची रक्कम
१	मुल्लाणी मुस्कान अहमद	बी.ए./बी.कॉम १, २, ३ वर्गात प्रथम आलेबद्दल	कै. खास. बाळासाहेब माने पारितोषिक	रु. ५००/-
२	नायकवडी आल्फिया नजीर	बी.ए. ३ इंग्रजी मध्ये प्रथम	महात्मा फुले पारितोषिक	रु. २५०/-
३	सपकाळ शिवानी विजय	बी.ए. ३ मराठी मध्ये प्रथम	सावित्रीबाई फुले पारितोषिक	रु. २५०/-
४	बंजारा सपना नानुराम	बी.ए. ३ इतिहास मध्ये प्रथम	शिव-शाहू पारितोषिक	रु. २५०/-
५	कुरणे करुणा दादासो	बी.ए. ३ अर्थशास्त्र मध्ये प्रथम	धनंजयराव गाडगीळ पारितोषिक	रु. २५०/-

Social Sciences Committee

Incharge - Dr. Khanderao Shinde, Members - 1) Dr. Ashok Patil 2) Shri. Amar Bulle

Sr. No.	Date of Programme	Type of Programme	Guests/Exprts/ R.P.S	President	Beneficiaries
1	26 Jun. 2024	Birth Anniversary of Rajarshi Shahu Maharaj	Milind Yadav, Kolhapur	Prin. Dr. P. B. Kamble	30 Students & Teacher
2	11 July 2024	World Population Day	Dr. Vijay Desai Dr. Vishakha Patil	Prin. Dr. P. B. Kamble	54 Students & Teacher
3	26 Nov. 2024	Constitution Day	Dr. Girish More	Prin. Dr. P. B. Kamble	54 Students & Teacher
4	14 Jan. 2025	Geography Day	Dr. Ashok Patil	-	30 Students B.A.I
5	26 Jan. 2025	Rupblic Day	Dr. Nivedita Mane (Vahinisaheb)	Principal Dr. P. B. Kamble	Students & Teacher
6	19 Feb. 2025	Birth Unversary of Chhatrapati Shivaji Maharaj	Photo Pujan & Lecturen on Prathmesh Gurav	Prin. Dr. P. B. Kamble	Students & Teacher

Welfare Committee

Incharge - Dr. Khanderao Shinde, Members - 1) Dr. Ashok Patil 2) Dr. Vijay Desai

Sr. No.	Date of Programme	Type of Programme	Guests/Exprts/ R.P.S	President	Beneficiaries
1		Shivaji University Merit Scholarship	-	-	Merit Students
2		Govt. of India's Scholarship for Backward Classes students	-	-	Backward Classes Students
3		Liaising with Shivaji University regarding Insurance	-	-	Related Factors
4		Merit and Felicitation Ceremony	13	-	Related Factors
5	8 Jan. 2025	Students Adoption Scheme	13	Prin. P. B. Kamble	Related Factors
6		Subject Wise Scholarship	33	-	Students of the Concerned Subject
7	8 Jan. 2025	Ideal Student Award	12	11	Ideal Students
8	11 Dec. 2024	Avishkar Research Copetition	02	-	Particenpant Students

जिमखाना समिती
समिती प्रमुख - भाऊसाहेब वडार, प्रा. (डॉ.) लता मोरे (सदस्या), श्री. अमर बुल्ले (सदस्य)

अ.क्र.	कालावधी	स्पर्धा	निर्देशिका/प्रशिक्षिका/ मार्गदर्शक	लाभार्थी	प्राविण्य
१	२९/६/२४	आंतरराष्ट्रीय योगदिन साजरा	डॉ. यु. आर. पाटील	शिक्षक व विद्यार्थी	
२	२९/८/२४	राष्ट्रीय क्रीडा दिन	प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे/श्री. अक्षय पायमल		
३	२५/९/२४	कोल्हापूर विभागीय बुद्धिबळ स्पर्धा	श्री. बी. एस. वडार, श्री. अजिंक्य पाटील	१ विद्यार्थिनी	
४	२६/९/२४	कोल्हापूर विभागीय महिला कबड्डी स्पर्धा	श्री. बी. एस. वडार, श्री. अजिंक्य पाटील	विद्यार्थी मुली	स्पर्धेत सहभाग
५	१/१०/२४	कोल्हापूर विभागीय पुरुष कबड्डी स्पर्धा	श्री. बी. एस. वडार, श्री. अजिंक्य पाटील	विद्यार्थी मुले	स्पर्धेत सहभाग
६	९/१०/२४	कोल्हापूर विभागीय महिला खो-खो स्पर्धा संयोजक	श्री. बी. एस. वडार, श्री. अजिंक्य पाटील	सहभागी विद्यार्थिनी	संयोजक
७	२५/११/२४	कोल्हापूर विभागीय कुस्ती स्पर्धा	श्री. बी. एस. वडार, श्री. अजिंक्य पाटील	०१ विद्यार्थी	स्पर्धेत सहभाग
८	२७/११/२४	कोल्हापूर विभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धा	श्री. बी. एस. वडार श्री. अजिंक्य पाटील	१३ विद्यार्थी	पूर्वा शेवाळे ८०० मि तृतीय, १५०० मि. द्वितीय, आरती जाधव हातोडाफेक प्रथम प्राची जाधव हातोडाफेक द्वितीय
९	४/१२/२४	शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धा	श्री. बी. एस. वडार, श्री. अजिंक्य पाटील	३ विद्यार्थी	पूर्वा शेवाळे ८०० मि द्वितीय, आरती जाधव हातोडाफेक तृतीय प्राची जाधव हातोडाफेक चतुर्थ

अ.क्र.	कालावधी	स्पर्धा	निर्देशिका/प्रशिक्षिका/ मार्गदर्शक	लाभार्थी	प्राविण्य
१०	२३/१२/२ॡ	शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय पॉवर लिफ्टिंग स्पर्धा	श्री. बी.एस. वडार, श्री. अजिंक्य पाटील	१ विद्यार्थिनी	नंदिनी कौन्दाडे तृतीय क्रमांक
११	१०/२/२ॡ	शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय सायकलिंग स्पर्धा	श्री. बी.एस. वडार, श्री. अजिंक्य पाटील	१ विद्यार्थिनी	लक्ष्मी पाटील पाचवा क्रमांक
	१ॡ/ॡ/२ॡ	अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ सायकलिंग स्पर्धा राजस्थान	श्री. बी.एस. वडार, श्री. अजिंक्य पाटील	१ विद्यार्थिनी	सहभाग
१२	१ॡ/३/२ॡ	वार्षिक क्रीडामहोत्सव पारितोषिक वितरण समारंभ	प्रा. डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे मा. डॉ. पांडव (उपकुलसचिव शिवाजी विद्यापीठ)	सर्व विद्यार्थी	

Disability Empowerment Committee
Incharge - Dr. Khanderao Shinde, Members - 1) Dr. Ashok Patil 2) Dr. Vijay Desai

Sr. No.	Date of Programme	Type of Programme	Guests/Exprts/ R.P.S	President	Beneficiaries
1		Disability Students Scholarship			Disability Students
2	8 Jan. 2025	Pratik Kamble Disability Scholarship Scheme	02	Prin. Dr. P. B. Kamble	Disability Students
3		Disability students post metric Scholarship Pune	-		Disability Students

महाविद्यालयीन कार्यक्रम समिती - प्रमुख श्री. भाऊसाहेब वडार, सदस्य - प्रा. (डॉ.) शंकर दळवी, डॉ. विजय देसाई

अ.क्र.	दिनांक	विषय/कार्यक्रमाचा प्रकार	अध्यक्ष	प्र.पाहुणे	कार्यक्रमाचे ठिकाण	उपस्थिती
१	२१/६/२०२४	आंतरराष्ट्रीय योग दिन	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. यु. आर पाटील	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व शिक्षक
२	२६/६/२०२४	राजर्षी शाहू महाराज जयंती	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. के. ए. शिंदे	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व सर्व शिक्षक
३	१/८/२०२४	अण्णाभाऊ साठे जयंती	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	प्रा. डॉ. मोहन लोंढे डॉ. विजय देसाई	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व सर्व शिक्षक
४	१/८/२०२४	बी.ए., बी.कॉम. भाग १ व एम.ए. भाग १ विद्यार्थ्यांसाठी स्वागत समारंभ	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	-	-	सर्व विद्यार्थी व सर्व शिक्षक
५	५/९/२०२४	शिक्षक दिन	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. विजय देसाई डॉ. माधवी सोळांकुरकर डॉ. चंद्रकांत शिरगावकर	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व सर्व शिक्षक
६	१५/८/२०२४	स्वातंत्र्यदिन	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. मा. खा. निविदिता माने वहिनीसाहेब	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व सर्व शिक्षक
७	२९/८/२०२४	राष्ट्रीय क्रीडा दिन	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	श्री. अक्षय पायमल	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व शिक्षक
८	२/१०/२०२४	महात्मा गांधी जयंती	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	-	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व शिक्षक
९	१९/१०/२०२४	खासदार बाळासाहेब माने जयंती प्रतिमापूजन	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	-	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व सर्व शिक्षक
१०	२८/११/२०२४	महात्मा फुले पुण्यदिन प्रतिमापूजन	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	डॉ. जी. आर. मोरे	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व शिक्षक

अ.क्र.	दिनांक	विषय/कार्यक्रमाचा प्रकार	अध्यक्ष	प्र.पाहुणे	कार्यक्रमाचे ठिकाण	उपस्थिती
११	६/१२/२०२४	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	कु. गौरी कांबळे	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व सर्व शिक्षक
१२	३/१/२०२५	सावित्रीबाई फुले जयंती	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	-	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व शिक्षक
१३	२६/१/२०२५	प्रजासत्ताक दिन	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	मा.खा. धैर्यशील माने (दादा)	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व शिक्षक
१४	१९/२/२०२५	छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती प्रतिमा पूजन	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	कु. प्रथमेश गुरव	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व शिक्षक
१५	१६/३/२०२५	बी.ए., बी.कॉम.भाग ३ व एम.ए.भाग ३ विद्यार्थ्यांसाठी निरोप समारंभ	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	मा. डॉ. पांडव (उपकुलसचिव शिवाजी विद्यापीठ)	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व शिक्षक
१६	११/४/२०२५	महात्मा फुले जयंती	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	-	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व सर्व शिक्षक
१७	१४/४/२०२५	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती	प्रा.डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे	श्रीमती भारती उत्तम शिंदे	राजर्षी शाहू कॉलेज, रुकडी	सर्व विद्यार्थी व सर्व शिक्षक

शांतता व शिस्त विभाग

समिती प्रमुख - श्री. भाऊसाहेब वडार, प्रा. (डॉ.) लता मोरे (सदस्या), श्री. अमर बुद्धे (सदस्य)

सन २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षामध्ये विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालय आवारात प्रवेश करताना स्वतःजवळ स्वतःचे ओळखपत्र असणे आवश्यक आहे. ड्रेसकोड बंधनकारक आहे. महाविद्यालयीन आवारात भ्रमणध्वनी (मोबाईल) वापरण्यास बंदी करण्यात आली. महाविद्यालयात तास चालू असताना महाविद्यालय आवारात शांतता व शिस्त बिघडणार नाही याची काळजी सतत समितीने घेतली. चालू शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयीन आवारात अथवा कार्यक्रम चालू असताना कोणताही अनुचित प्रकार घडला नाही. महाविद्यालयात शांतता व शिस्त राखण्यासाठी विद्यार्थ्यांना वेळोवेळी लेखी व तोंडी सूचना देण्यात आल्या. त्याचे विद्यार्थ्यांनी पालन केले. तसेच शासनाचे व विद्यापीठ परिपत्रके वेळोवेळी वर्गात नोटीस वाचून ती नोटीस बोर्डवरती लावण्यात आली.

Grievance Redresser Cell

Incharge : Shri Amar A. Bulle, Members : Dr. Lata More

Sr. No.	Proposed Date of Programme		Type of Programme	Chairman	Chief Guest/s	Place of Programme	Beneficiaries/ Participants	Reason/s for programme not arranged	Remark
	Planned	Actual							
1	2 nd Saturday of Every Month	Month	To open Complaint Box infornt of Hon'ble Principal	Prin. Dr. Prashant Kamble	-	Principal's Cabin	-	-	
2	2 nd Week in September	-	Changing New Criminal Law's Nature Scope and Importance	Prin. Dr. Prashant Kamble	Adv. Auab Kotwal Adv. Swati Ghatage	B.A.I Seminar Hall	-	To Create awareness of Criminal Law's	

Manas and Utkarsh Committee

Incharge : Dr. S. R. Dalavi, Members : Dr. Girish More, Dr. Madhavi Solankurkar, Dr. Ashok Patil

Sr. No.	Date of Programme	Type of Programme	Chairman	Chief Guest/s	Place of Programme	Participants
1	15/8/2024	Independence day	Prin. P. B. Kamble	President Dr. Nivedita Mane	College	All Students
2	14/9/2024	Hinidi Day	Prin. P. B. Kamble	Dr. Shahu Madhale	College	All Students
3	20/11/2024	Commerce special edition	Prin. P. B. Kamble	Dr. Shrikrishna Mahajan	College	All Students
4	26/01/2024	Republic Day	Prin. P. B. Kamble	President doctor Nivdita Maneso.	College	All Students
5	29/02/2025	Marathi Bhasha samvardhan din	Prin. P. B. Kamble	Mrs. Bharti Shinde	College	All Students
6	30/06/2025	Utkarsh Publication	Prin. P. B. Kamble	Dr. Shankar dalvi	College	All Students

Teacher Parent Forum

Incharge : Shri Amar A. Bulle, Members : Dr. Lata More

Sr. No.	Proposed Date of Programme		Type of Programme	Chairman	Chief Guest/s	Place of Programme	Beneficiaries/ Participants	Reason/s for programme not arranged	Remark
	Planned	Actual							
1	20/09/2024	25/09/2024	Teacher-Parent Meeting	Prin. Dr. Prashant Kamble	Dr. Uttam Patil Dr. Vijay Desai Bhauseheb Vadar Dr. Lata More	B.A.I Seminar Hall	B.A. I,II,III Eng. Mar. Hin. P.E. Students 28	-	-
2	22/09/2024	28/09/2024	Teacher-Parent Meeting	Prin. Dr. Prashant Kamble	Dr. Uttam Patil Dr. Vijay Desai Bhauseheb Vadar Dr. Lata More	B.A.I Seminar Hall	B.A. I,II,III Eng. Mar. Hin. P.E. Students 15	-	-
3	24/09/2024	30/09/2024	Teacher Parent Meeting	Prin. Dr. Prashant Kamble	Dr. Uttam Patil Dr. Vijay Desai Bhauseheb Vadar Dr. Lata More	B.A.I Seminar Hall	B.Com I,II,III Eng. Mar. Hin. P.E. Students 55	-	-
4	26/09/2024	04/10/2024	Teacher Parent Meeting	Prin. Dr. Prashant Kamble	Dr. Uttam Patil Dr. Vijay Desai Bhauseheb Vadar Dr. Lata More	B.A.I Seminar Hall	B.Sc.I,II,III Eng. Mar. Hin. P.E. Students 40	-	-

सांस्कृतिक मंडळ

समिती प्रमुख : डॉ. माधवी सोळांकूरकर, सदस्य : डॉ. अशोक पाटील, प्रा. (डॉ.) गिरीश मोरे

अ.क्र	तारीख	विषय/कार्यक्रम प्रकार	अध्यक्ष	प्रमुख पाहुणे	कार्यक्रमाचे ठिकाण	उपस्थिती
१	१/९/२०२४ ते २८/९/२४	विद्यार्थी कलाकार निवड व कलाप्रकार सराव	-	-	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुक्डी	१५ विद्यार्थी
२	२१/९/२०२४	जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव सहभाग १) लघुनाटिका २) मूकनाट्य ३) वक्तृत्व	-	-	जयसिंगपूर कॉलेज, जयसिंगपूर	१८ विद्यार्थी व २ शिक्षक
३	१/१०/२०२४	मध्यवर्ती युवा महोत्सव सहभाग १) लघुनाटिका २) मेहंदी रेखाटन	-	-	आजरा कॉलेज, आजरा	१५ विद्यार्थी व २ शिक्षक
४	२८/३/२०२५	गोंदरिंग, पारंपारिक वेशभूषा स्पर्धा	-	-	राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुक्डी	सर्व विद्यार्थी

Y.C.M.O.U. Nasik Study Centre

Centre Head : Prin. Prof (Dr.) Prashantkumar Kamble, Co-ordinator : Dr. Ashok Patil, Assistant : Shri. Sudhir Bhoite

Sr. No.	Date/ Year	Nature of Work	Beneficiary	Remarks
1	15/8/2024	Completed the admission process by guiding the students taking admission in the study Center	Y.C.M.O.U.	--

Students Enrollment - 2024-2025

Sr. No.	Curriculum	No. of Student	No. of Counsellor	Total No. of Student
1	F.Y.B.A.	08		
2	S.Y.B.A.	15	28	48
3	T.Y.B.A.	25		

Alumni Coordinating Committee

Incharge : Dr. Ashok Shamrao Patil, Members : A. A. Bulle, Dr. M. N. Haldkarr

Sr. No.	Date/ Year	Nature of Work	Beneficiary	Remarks
1	2024-25	Assisting in Membership registration in Alumni Foundation	Alumni Foundation	-
2	20-10-2024	Organizing Alumni get together	Alumni	-
3	20-01-2025	Alumni interaction with the NAAC Peer Team	Alumni and College	-

Research Development Cell
In-charge Prof. (Dr.) Girish More Members Prof. Dr. Shankar Dalawi & Dr. Madhavi Solankurkar

Sr. No	Date of Program	Topic/Type of Program	Chairman	Chief Guest / Presenter	Place	Beneficiaries
1.	Term-I	Notified the brochures, circulars to the faculty members.	-	-	Rajarsi Shahu College, Rukadi	All the teachers
2.	11.10.2024	Seminar on 'Enhancing English Communication Skills	Prin. Dr. P. B. Kamble	Prin. Dr. N. V. Nalawade Dr. Sabiha Faras	-"	88 students and teachers
3.	Term- I	Guiding committees and departments to organize seminars, conferences, FDPs, during the year under PMSHA and other schemes	-	-	-"	All the teachers
4	17.12.2024	Workshop on 'Research & IPR'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Mr. Amit Mahajan, Dr. M.S. Solankurkar	-"	53 Participants
5	23 & 24.12.2024	National Seminar on 'Share Market Investment in India : Present & Future'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Dr. Shikrisha Mahajan, Mr. Praveen Patil, Dr. Vijay Kakade	-"	100 Participants
6	8 & 9.03.2025	International Seminar on ' Women Empowerment' PM- USHA	Prin. Dr. P. B. Kamble	Mrs. Mhasa Mosfepegan, Miss. Melika Nemati, Tanuja Shipurkar, Dr. Trupti Karekatti	-"	135 Participants
7	29 to 31.01.2025	Threeday State level Workshop on 'Technology for Active Learning in Higher Education'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Dr. Sophia Gaikwad, Dr. Ashwini Wadegaonkar, Dr. Ganesh Lokhande, Mr. Avinash Bhawal Dr. Mahesh Shinde	Rajarsi Shahu College, Rukadi, MSFDA, Pune & Symbiosis International University, Pune	35 Participants
8	29.03.2025	National Seminar on 'Everything About Research'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Dr. Arjun Chavan, Dr. Uttam Kininge, Dr. Jayaprabhu Kamble, Dr. Madhav Bhilawe	-"	75 Participants

9	23.04.2025	Presentation Under Incubation 'Parliament is the Supreme Power in a Democracy'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Mr. Amar Bulle	-"-	15 Teachers
10	23.04.2025	Presentation Under Incubation 'Mi Vanwashi'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Dr. Lata More	-"-	15 Teachers
11	24.04.2025	Presentation Under Incubation 'Scope of Marketing'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Dr. Mukund Haladkar	-"-	15 Teachers
12	24.04.2025	Presentation Under Incubation 'Town Hall Museum, Kolhapur'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Dr. Khanderao Shinde	-"-	15 Teachers
13	25.04.2025	Presentation Under Incubation 'The Difference Between Mud Wrestling & Mat Wrestling'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Mr. Bhausaheb Vadar	-"-	15 Teachers
14	25.04.2025	Presentation Under Incubation 'How to Use E-resources'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Mrs. Pooja Chavan	-"-	15 Teachers
15	26.04.2025	Presentation Under Incubation 'A Novel Soma by Manu Bhandari'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Dr. Shankar Dalavi	-"-	15 Teachers
16	26.04.2025	Presentation Under Incubation 'British Colony in India'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Dr. Sharmila Sabale	-"-	15 Teachers
17	28.04.2025	Presentation Under Incubation 'Union Budget 2024-25'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Dr. Vijay Desai	-"-	15 Teachers
18	28.04.2025	Presentation Under Incubation 'Comparative Discussion of Concepts in Research and Study'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Dr. Girish More	-"-	15 Teachers
19	29.04.2025	Presentation Under Incubation 'River Linking Project'	Prin. Dr. P. B. Kamble	Dr. Ashok Patil	-"-	15 Teachers

Savitribai Phule Vangamaya Mandal

In-charge : Dr. Girish More Members : 1. Dr. Shankar Dakavi 2. Dr. Madhavi Solankurkar

Sr. No.	Date	Topic /Type of Programme	Chairman	Chief Guest	Place of Programme	Beneficent/ Participants
1.	14.09.2024	National Hindi Day	Dr. P.B.K.Kamble	Dr. Shahu Madhale Mrs. Nikam Madam	Rajarshi Shahu College, Rukadi	All Students
2.	14.09.2024	Manas Wallpaper (Hindi)	Dr. P.B.K.Kamble	Dr. Shahu Madhale Mrs. Nikam Madam	-:-	All Students
3.	15.10.2024	Manas Wallpaper (Marathi)	Dr. P.B.K.Kamble	Dr. Anil Ghaste	-:-	All Students
4	03.01.2025	Birth Anniversary of Savitribai Phule	Dr. P.B.K.Kamble	Dr. Girish More	-:-	All Students
5	12.04.2025	Essay Writing Competition	Dr.P.B.K.Kamble	Result 1.Uday Bankar 2.Sonali Ingane 3.Aayush Bagadi Amruta Khot	-:-	All Students

Department of Teaching Learning and Evaluation

Incharge : Dr. Hindurao Sankpal, Members : Dr. A. S. Patil, Dr. S. R. Dalavi

Sr. No.	Date of Programme		Type of Programme	Chairman	Chief Guest/s	Place of Programme	Beneficiaries/ Participants	Core Values/ Learning output purpose	Reason/s for programme not arranged	Remark
	Planned	Actual								
1	-	-	Completed Teachers Diary, Homework sores are entered into the university. B.A./B.Com. part I & II class exam time table prepared. Completed the examination as per university rules. The university examination were filled in the university website and the mark sheet was submitted to the university. The question paper are uploaded on the university website	-	-	Rukadi College	All Students of B.A. & B.Com. I & II	-	-	-

Elocution and Debating
In-charge : Dr. Girish More Members : 1. Dr. Khanderao Shinde 2. Dr. Sharmila Sabale

Sr. No.	Date	Topic /Type of Programme	Chairperson	Result	Place of Programme	Beneficent/ Participants
1.	2024-2025	Select the Students for Elocution and send them to various competitions	-	-	Rajarshi Shahu College, Rukadi	All Students
2.	21.09.2024	Elocution Competition at Youth Festival, Jaysingpur	-	-	-	Mrs. Sakshi Patil
3.	07.01.2025	Late Sambhajirao Mane Memorial State Level Inter-College Elocution Competition	Judges 1. Dr. Suneeta Telshunge 2. Dr. Sourabh Patankar 3. Mr. Sachin Korochikar	Result 1. Sufiya Nayakwadi 2. Sangharsh Kambale 3. Rajnandini Patil 4. Pradnya Malakar	-	22 Participants
4	08.01.2025	Prize Distribution	Smt. Dr. Nivedita Mane (Vahinisaheb)	1. Rtn. Omprakash Diwate 2. Rtn. Yatiraj Bhandari 3. Rtn. Satish Patil	-	-
5	11.04.2025	Elocution Competition On 'Dr. B. R. Ambedkar'	Prin. Dr. P. B. Kambale	Result 1. Prathamesh Gurav 2. Uday Bankar 3. Gouri Kambale 4. Suhani Chougule 5. Sradha Kambale	-	10 Participants

Centre for Distance Education Incharge : Dr. Hindurao Sankpal

Sr. No.	Date of Programme		Type of Programme	Chairman	Chief Guest/s	Place of Programme	Beneficiaries/ Participants	Core Values/ Learning output purpose	Reason/s for programme not arranged	Remark
	Planned	Actual								
1	-	-	In the year 2024-25 Shivaji University Distance Education Centre Have Admitted a total 120 students. Filled the admission form and exam from of the students homework, their scores were entered into the computer system and submitted to the university.	-	-	Rukadi College	Students of Distance Education	-	-	-

National Service Scheme

Incharge : Dr. Girish More, Dr. Ashok Patil, Members : Mr. Bhausaheb Vadar, Dr. Madhavi Solankurkar, Dr. Mukund Haladkar, Mr. Amar Bulle

Sr. No.	Date	Venue	Topic / Type of Programme	Chief Guest	Chairperson	Beneficiaries
1	05-06-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	National Environment Day	Dr. Ashok Patil	Dr. Vijay Desai	02 Teachers & 200 Volunteers.
2	21-06-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	International Yoga Day	Dr. Uttam Patil	Prin. Dr. P. B. Kamble	12 Teachers & 05 Non-teaching
3	26-06-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Birth Anniversary of Rajarshi Shahu	Mr. Milind Yadav	Prin. Dr. P. B. Kamble	12 Teachers & 200 Volunteers
4	11-07-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Workshop on World Population Day	Dr. Vijay Desai Dr. Vishakha Patil	Prin. Dr. P. B. Kamble	05 Teachers & 200 Volunteers
5	01-08-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Lectures Anna Bhau Sathe Yanche Jeevan	Dr. Mohan Londhe	Prin. Dr. P. B. Kamble	14 Teachers & 200 Volunteers
6	09-08-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Workshop on August Krantidin - Bharatiya	Dr. Rameshwar Sakpal	Prin. Dr. P. B. Kamble	07 Teachers & 200 Volunteers
7	12-08-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Anticorruption Pledge	Dr. Girish More	Prin. Dr. P. B. Kamble	14 Teachers & 200 Volunteers
8	13-08-24	College Gate of Rukadi	Har Ghar Tiranga	-	Prin. Dr. P. B. Kamble	14 Teachers & 200 Volunteers
9	15-08-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Salute to Tiranga on Independence Day	-	Prin. Dr. P. B. Kamble	14 Teachers & 200 Volunteers
10	17-08-24	Mouje Vadgoan Lake	Watering the plants	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
11	19-08-24	Mahatma Gandhi Hostel, Rukadi	Raksha Bandhan	Babasaheb Tipol	Prin. Dr. P. B. Kamble	05 Teachers & 200 Volunteers
12	04-09-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Workshop on NSS & Today's Youth	Dr. Tanaji Chougule Mr. Sandeep Bankar	Prin. Dr. P. B. Kamble	05 Teachers & 200 Volunteers
13	20-09-24	Balasaheb Mane Statue, Rukadi	Cleaniness Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
14	21-09-24	P. H. U. Rukadi	Cleaniness Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
15	28-09-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Swachhata Hi Seva Pledge	Dr. Girish More	Prin. Dr. P. B. Kamble	14 Teachers & 200 Volunteers
16	30-09-24	College Gate to Rukadi	Swachhata Hi Seva Rally	Dr. Girish More Dr. Ashok Patil	Prin. Dr. P. B. Kamble	14 Teachers & 200 Volunteers

Sr. No.	Date	Venue	Topic / Type of Programme	Cheif Guest	Chairperson	Beneficiaries
17	01-10-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Workshop on Swachata Hi Seva	Dr. Girish More Dr. Ashok Patil	Prin. Dr. P. B. Kamble	05 Teachers & 200 Volunteers
18	02-10-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Lecture on 'Lifestyle of Mahatma Gandhi'	Mr. Sanjay Warke	Prin. Dr. P. B. Kamble	05 Teachers & 200 Volunteers
19	15-10-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Workshop on 'Vachan Prerana & Din Today's'	Dr. Anil Ghaste Dr. Lata More	Prin. Dr. P. B. Kamble	14 Teachers & 200 Volunteers
20	26-10-24	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Crackers free Diwali Resulation	Dr. Girish More Dr. Ashok Patil	Prin. Dr. P. B. Kamble	14 Teachers & 200 Volunteers
21	24-11-24	Mouje Vadgoan	Cleanineess Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
22	01-12-24	Mouje Vadgoan	Cleanineess Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
23	08-12-24	Mouje Vadgoan	Cleanineess Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
24	15-12-24	Mouje Vadgoan	Cleanineess Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
25	29-12-24	Mouje Vadgoan	Cleanineess Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
26	05-01-25	Mouje Vadgoan	Cleanineess Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
27	12-01-25	Rukadi	Cleanineess Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
28	19-01-25	Rukadi	Cleanineess Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
29	03-02-25	Mouje Vadgoan	Special Camp Inaugrution	Rtn. Yatiraj Bhandari	Prin. Dr. P. B. Kamble	05 Teachers & 100 Volunteers
30	04-02-25	Mouje Vadgoan	Special Camp Lecture	Dr. Ram Chatte	Mr. Satishkumar Chougule	05 Teachers & 100 Volunteers
31	05-02-25	Mouje Vadgoan	Special Camp Lecture	Ad. Chintamani Kamble	Ad. Vijaykumar Chougule	05 Teachers & 100 Volunteers
32	06-02-25	Mouje Vadgoan	Special Camp Lecture	Mr. Prashant Patil	Mr. Baburao Sawant	05 Teachers & 100 Volunteers

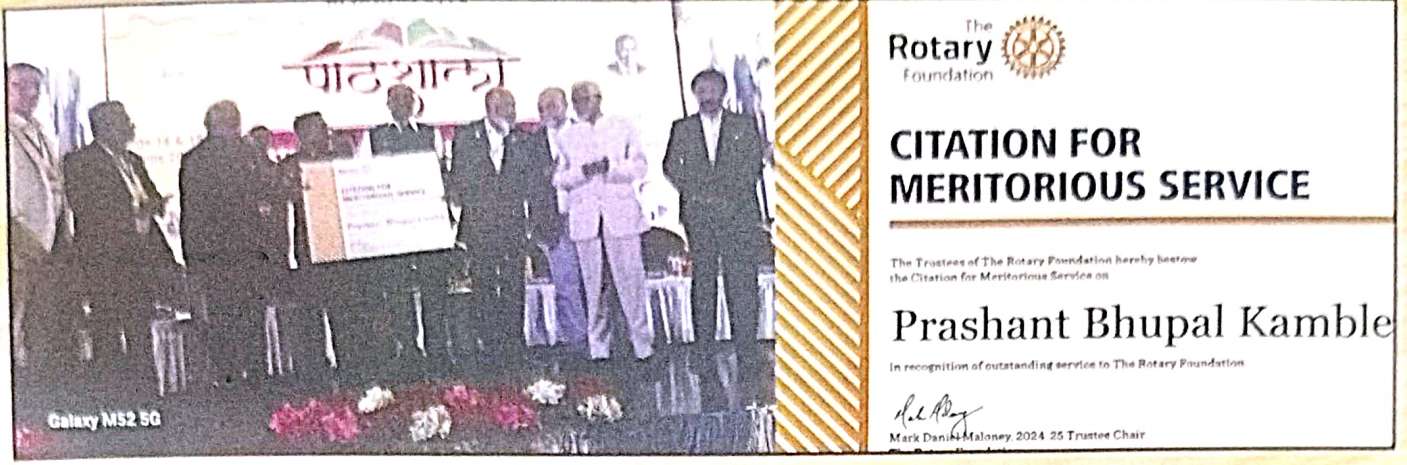
Sr. No.	Date	Venue	Topic / Type of Programme	Cheif Guest	Chairperson	Beneficiaries
33	07-02-25	Mouje Vadgoan	Special Camp Lecture	Mr. Rahul Chvan	Mr. Anandrao Thorwat	achers & 100 Volunteers
34	08-02-25	Mouje Vadgoan	Special Camp Lecture	Mr. Subhash Chougule	Mr. Baban R. Chougule	Teachers & 100 Volunteers
35	09-02-25	Mouje Vadgoan	Special Camp Valedictory	Mr. Adinath Kamble Mrs. Kasturi Patil	Hon. Smt. Dr. Nivedita Mane (Vahinisaheb)	Teachers & 100 Volunteers
36	16-02-25	Mouje Vadgoan	Cleanliness Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
37	23-02-25	Mouje Vadgoan	Cleanliness Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
38	19-02-25	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Lecture on Birth Anniversary of Chhatrapati Shivaji Maharaj	Mr. Prathmesh Gurav Dr. Girish More	Prin. Dr. P. B. Kamble	15 Teachers & 200 Volunteers
39	25-02-25	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Freedom Fighter vs. Da. Savarkar death anniversary	Dr. Ashok Patil	Prin. Dr. P. B. Kamble	15 Teachers & 200 Volunteers
40	25-02-25	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Eye donation and blood donation awarness camp	Dr. Ashok Patil	Prin. Dr. P. B. Kamble	15 Teachers & 200 Volunteers
41	02-03-25	Mouje Vadgoan	Cleanliness Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
42	09-03-25	Mouje Vadgoan	Cleanliness Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
43	16-03-25	Mouje Vadgoan	Cleanliness Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
44	23-03-25	Mouje Vadgoan	Cleanliness Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers
45	30-03-25	Mouje Vadgoan	Cleanliness Drive	-	-	05 Teachers & 200 Volunteers

Sr. No.	Date	Venue	Topic / Type of Programme	Chief Guest	Chairperson	Beneficiaries
46	11-04-25	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Elocution Competition	Result : Prathamesh Gurav, Uday Bankar, Gouri Kamble, Suhani Chougule, Shradha Kamble	Prin. Dr. P. B. Kamble	05 Teachers & 200 Volunteers
47	12-04-25	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Essay Writing Competition	Result : Uday Bankar, Sonali Ingale, Aayush Bagadi, Amruta Khot	Prin. Dr. P. B. Kamble	05 Teachers & 200 Volunteers
48	13-04-25	Rajarshi Shahu College, Rukadi	Jayabhim Rally Competition	Dr. Girish More Dr. Ashok Patil	Prin. Dr. P. B. Kamble	05 Teachers & 200 Volunteers
49	14-04-25	Rajarshi Shahu College, Rukadi & Rajarshi Shahu Jyest Nagrik Sangha, Rukadi	Lecture on Birth Anniversary of Dr. B. R. Ambedkar	Mrs. Bharati Shinde Mr. Vilas Desai	Prin. Dr. P. B. Kamble	25 Teachers & 200 Volunteers

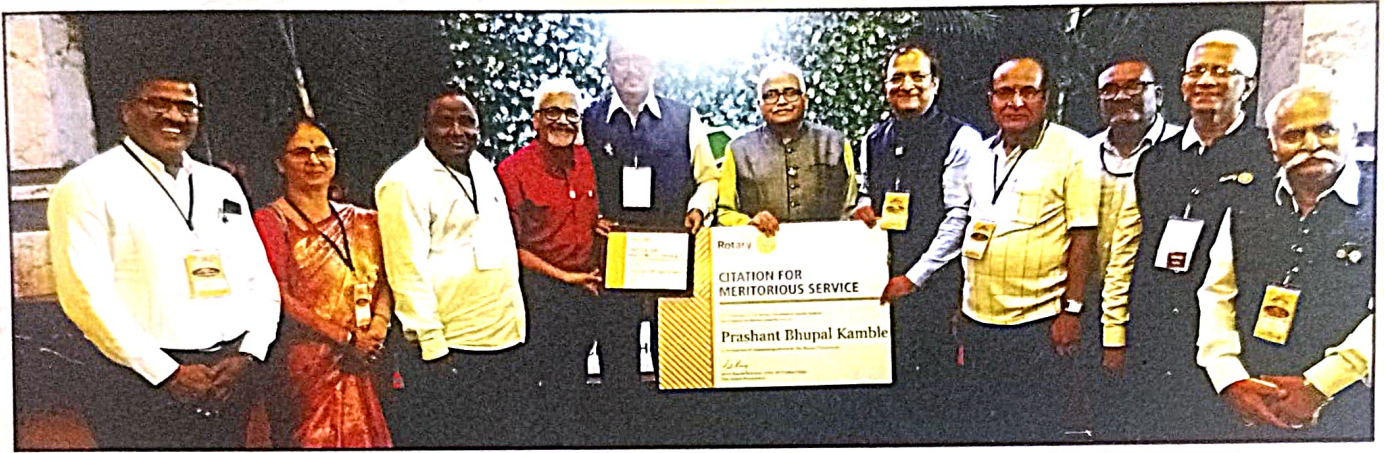
अतंगत गुणवत्ता हमी कक्ष

समन्वयक : डॉ. माधवी रा. सोळांकुरकर, सदस्य : मा. खा. श्री धैर्यशील सं. माने, प्रा. डॉ. एस. ए. साबळे, श्री. बी. एस. वडार, डॉ. एच. व्ही. संकपाळ, श्री. ए. ए. बुळे, डॉ. ए. एस. पाटील, डॉ. एम. एन. हळदकर, श्री. सुधीर भोईटे

अ. क्र.	कार्याचा तपशील	कालावधी	विषय	आयोजक संस्था
१	सर्व समित्याना वार्षिक नियोजन तयार करण्यासाठी मार्गदर्शन	जून २०२४	-	-
२	अॅकॅडमिक कॅलेंडर तयार करणे	जून २०२४	-	-
३	नॅककडे IIQA सबमिशन	जुलै २०२४	-	-
४	नॅककडे SSR सबमिशन	सप्टेंबर २०२४	-	-
५	नॅक पीअर टीम व्हीजीट	२०-२१ जानेवारी २०२५	-	-
६	नॅक पीअर टीम व्हीजीट तयारी	सप्टेंबर ते जानेवारी	-	-

International Award CITATION FOR MERITORIOUS SERVICE AWARD (2024/2025)
 हुबळी येथे इंटरनॅशनल ॲवॉर्ड स्विकारताना प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे व रोटरीमधील पदाधिकारी

International Award CITATION FOR MERITORIOUS SERVICE AWARD (2024/2025)
 हुबळी येथे इंटरनॅशनल ॲवॉर्ड सोबत प्राचार्य डॉ. प्रशांतकुमार कांबळे व रोटरीमधील पदाधिकारी

कु. समृद्धी कोल्हापूरे
अध्यक्ष

कु. समीक्षा पाटील
उपाध्यक्ष

कु. उदय बनकर
सचिव

कु. गायत्री स्वामी
खजिनदार

- १) दि. ३-९-२०२४ रोटरेक्ट क्लब मा. खा. निवेदिता माने (वहिनीसाहेब) यांच्या हस्ते गरजू विद्यार्थिनीला शिलाई मशीन प्रदान
- २) दि. १९-८-२०२४ महात्मा गांधी मुलांचे वसतीगृह रुक्डी येथे रक्षाबंधन.

॥ सा विद्या या विमुक्तये ॥
बाळासाहेब माने एज्युकेशन ट्रस्ट, रुकडी संचलित

राजर्षी शाहू कला व वाणिज्य महाविद्यालय, रुकडी

ता. हातकणंगले. जि. कोल्हापूर पिन - ४१६ ११८

शिवाजी विद्यापीठाशी निरंतर संलग्नित

NAAC Grade B+ (2.73 CGPA)

२०२५-२०२६

● महाविद्यालयातील इतर कोर्स ●

- * पदव्युत्तर विभाग एम. ए. (अर्थशास्त्र), एम. कॉम. (अकाउंटन्सी) ७) स्वॉफ्ट स्कील कोर्सेस
- * एम. एस. सी. आय. टी. व सवलतीच्या दरात ८) विविध कंप्यूटर कोर्सेस
- संगणक प्रशिक्षण अभ्यासक्रम ९) सैन्यदल व पोलिस भरती पूर्वतयारी कोर्सेस
- * बालवाडी शिक्षिका शिक्षण अभ्यासक्रम १०) सूत्रसंचालन कोर्स
- * महाविद्यालयामध्ये सुरू असलेले कोर्सेस ११) जाहिरात लेखन कोर्स
- १) स्वयंरोजगाराभिमुख विविध हस्तकला कोर्सेस १२) हिंदी अनुवाद लेखन कोर्स
- २) बेसिक टेलरिंग १३) रोप वाटिका कोर्स
- ३) बेसिक इंग्लिश ग्रामर १४) योगा कोर्स
- ४) बेसिक व्युटी पार्लर १५) इव्हेंट मॅनेजमेंट
- ५) कथक व भरत नाट्यम् १६) बिजनेस मॅनेजमेंट
- ६) स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र (करिअर कट्टा)

-
- * गरजू व गुणवंत विद्यार्थी दत्तक योजना * विषयवार पारितोषिके
 - * मार्गदर्शक योजना (mentor scheme) * शिवाजी विद्यापीठाचे दूरशिक्षण अभ्यास केंद्र
 - * यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक - अभ्यासकेंद्र

आचार्य चाणक्य कौशल्य विकास केंद्र अंतर्गत मोफत कोर्सेस

- 1) Computer Accounting
- 2) Digital Marketing
- 3) Fashion Designing